

Jadranka Kos\*

## IZVRŠAVANJE MALOLJETNIČKIH SANKCIJA

*Autorica u članku iznosi ciljeve nove zakonske regulacije izvršavanja kustodijalnih odgojnih mjera za maloljetnike u hrvatskome pravu. Do donošenja Zakona o izvršavanju kazne zatvora te su se mjere izvršavale prema Zakonu o sudovima za mladež, Zakonu o prekršajima i provedbenim propisima. Kako takvo stanje ne udovoljava zahtjevima načela zakonitosti i kriminalopolitičkim preporukama za izvršenje maloljetničkih kaznenih sankcija, Ministarstvo pravosuđa pokrenulo je postupak donošenja cjelovitog zakona o izvršenju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje. Prema osnovnim načelima zakona, izvršenje kustodijalnih mjera djelomice bi se prenijelo i na udruge građana koje udovoljavaju propisanim pedagoško-psihološkim kriterijima te tako rasteretilo sustav socijalne skrbi i poboljšanjem kvalitete izvršenja povećalo edukativne i rehabilitativne aspekte kustodijalnih mjera.*

### I. UVOD

Zakon o sudovima za mladež na cjelovit način uređuje status maloljetnih i mlađih punoljetnih počinitelja kaznenih djela, odredbe o sudovima za mladež, o kaznenom postupku i izvršenju sankcija te propise o kaznenopravnoj zaštiti djece i maloljetnika.

Zakon sadržava samo temeljne odredbe i osnovna načela, pa se pokazalo nužnim donijeti i zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje, za što je Ministarstvo rada i socijalne skrbi osnovalo radnu skupinu koja je radeći više od pet godina izradila cjelovit prijedlog zakona. Međutim, tim zakonom nisu riješene sve dvojbe, jer je ostala sporna nadležnost izvršavanja odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod. Po stajalištu Ministarstva pravosuđa jedino se kazna maloljetničkog zatvora može izvršavati i biti u nadležnosti Ministarstva pravosuđa - Uprave za zatvorski sustav, dok bi sve odgojne mjere bilo opravdano staviti u nadležnost Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi. Međutim, to se ministarstvo tome protivilo smatrajući da nema uvjeta za provođenje te odgojne mjere, čak je predložilo i njezino brisanje, ali taj prijedlog Ministarstvo pravosuđa nije prihvatilo.

---

\* Jadranka Kos, sutkinja Općinskog suda u Zagrebu

Radi otklanjanja tog načelnog spora, Ministarstvo pravosuđa osnovalo je radnu skupinu za uređivanje postojećeg Nacrta prijedloga zakona o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje.<sup>1</sup> U radnu skupinu ušlo je osam eksperata<sup>2</sup>, koji su prethodni nacrt preradili i dopunili tako da je Ministarstvo pravosuđa u veljači 2006. pripremlilo njegov prijedlog za upućivanje u proceduru pred Hrvatskim saborom. No, do sada ga još nije prihvatila Vlada RH.<sup>3</sup>

Prema Prijedlogu zakona, Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi preuzelo bi u roku tri godine od stupanja na snagu zakona izvršenje odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod.

## II. DOSADAŠNJE IZVRŠAVANJE MALOLJETNIČKIH KAZNENIH SANKCIJA U HRVATSKOJ

### 1. Pravni izvori

U Republici Hrvatskoj maloljetničke sankcije od 1974. pa do 1998. godine izvršavale su se na temelju odredbi glave XXI. do XXIV. Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje (Narodne novine, broj 21/74., 39/74., 55/88., 19/90., 26/93., 66/93., 29/94. i 73/00.).

Zakonom o sudovima za mladež (Narodne novine, broj 111/97., 27/98. i 12/02.), donesenim 1997. godine, propisana su osnovna načela i temeljne odredbe o izvršavanju sankcija prema maloljetnicima, a stupanjem na snagu prestale su važiti odredbe glave XXI. do XXIV. Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje (Narodne novine, broj 21/74., 39/74., 55/88., 19/90., 26/93., 66/93., 29/94. i 73/00.) ako je Zakonom o sudovima za mladež drugačije propisano.

Danas, osim navedenih zakona, za izvršavanje maloljetničkih sankcija važan je Zakon o socijalnoj skrbi (Narodne novine, broj 73/97., 27/02., 59/01. i 82/01.) te Zakon o suzbijanju zlouporaba opojnih droga (Narodne novine, broj 107/01., 87/02. i 163/03.), a osim njih, ono je regulirano i sljedećim podzakonskim aktima:

---

<sup>1</sup> Svrha izrade novoga zakonskog teksta nije, dakako, samo otklanjanje konceptualnoga spora, nego i temeljito preuređenje režima izvršavanja maloljetničkih kustodijalnih mjera, sukladno postulatima suvremene znanosti, posebice s aspekta rekonstruktivnog pristupa. V. o tome više u radu A. Žižak u ovome broju Ljetopisa.

<sup>2</sup> Na temelju rješenja ministrice pravosuđa od 16. II. 2005. članovi radne skupine bili su: Zdenka Kokić-Puce, Radmila Vrlinić-Samardžić, prof. Marija Koren Mrazović, mr.sc. Renata Odeljan, mr. sc. Đurđa Križ, Lana Petö Kujundžić, Tomislav Tomašić, Davorka Lalić Lukač i prof. dr. sc. Zdravka Poldrugrač.

<sup>3</sup> Tekst Prijedloga zakona donosimo u prilogu.

1. Pravilnikom o izvršavanju odgojnih mjera (Narodne novine, broj 50/88.)
2. Pravilnikom o izvršavanju odgojne mjere pojačane brige i nadzora (Narodne novine, broj 22/85., 111/02.)
3. Pravilnikom o izvršavanju odgojne mjere upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu (Narodne novine, broj 15/89.)
4. Pravilnikom o uvjetima glede prostora, opreme i potrebnih stručnih i drugih djelatnika centra za socijalnu skrb i podružnice (Narodne novine, broj 148/98., 120/02.)
5. Pravilnikom o vrsti domova za djecu i domova za odrasle osobe i njihovoj djelatnosti, te uvjetima glede prostora, opreme i potrebnih stručnih i drugih djelatnika doma socijalne skrbi (Narodne novine, broj 101/99., 120/02.)
6. Pravilnikom o vođenju evidencije i dokumentacije doma socijalne skrbi, te načinom i rokovima za dostavu izvješća o korisnicima, vrstama usluga i drugim pitanjima (Narodne novine, broj 47/02.)
7. Pravilnikom o izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod (Narodne novine, broj 97/01.), a kazna maloljetničkog zatvora Kućnim redom za izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora (klasa 730-02/02-01/154 od 8. travnja 2002.)
8. Odlukom o prijemu službenika i namještenika u tijela državne uprave i javne službe koje se financiraju iz državnog proračuna (Narodne novine, broj 25/00.)

## **2. Osnovna obilježja sadašnjeg pravnog režima izvršavanja maloljetničkih sankcija**

Prema Zakonu o sudovima za mladež (u daljnjem tekstu: ZSM), maloljetnicima se (osobe od navršene 14. do navršene 18. godine života) za počinjena kaznena djela kao sankcije izriču odgojne mjere, maloljetnički zatvor i sigurnosne mjere (članak 4.).

U zakonskom tekstu na niz mjesta spominje se “odgoj”, pa već i ta sama riječ upućuje na svrhu maloljetničkih sankcija. Zakonodavac tako propisuje da je svrha odgojnih mjera i kazne maloljetničkog zatvora da se utječe na odgoj maloljetnika razvijanjem njegove cjelokupne ličnosti i jačanjem njegove osobne odgovornosti, i to tako da mu se pruži zaštita, briga, pomoć i nadzor te osigura opća i stručna izobrazba (članak 5.). Te svrhe moraju se, međutim, ostvariti unutar opće svrhe kaznenopravnih sankcija, a to je “da svi građani poštuju pravni sustav i da nitko ne počini kazneno djelo te da se počinitelji kaznenih djela ubuduće tako ponašaju”. To znači da maloljetničke sankcije pored svoje specijalnopreventivne imaju i generalnopreventivnu funkciju.

Zakon o sudovima za mladež propisuje tri vrste odgojnih mjera:

- mjere upozorenja, usmjeravanja ili druge primjerene mjere: sudski ukor, posebne obveze i upućivanje u centar za odgoj;
- mjere pojačanog nadzora: pojačana briga i nadzor i pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi;
- zavodske odgojne mjere: upućivanje u odgojnu ustanovu, upućivanje u odgojni zavod i upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu.

Za razliku od prijašnje prakse, zakonodavac je u Zakonu o sudovima za mladež propisao da se zavodske mjere primjenjuju kao krajnje sredstvo (*ultima ratio*), što znači da pri izboru sankcije treba dati prednost izvaninstitucionalnim mjerama. Nadalje, jače je naglašeno načelo supsidijariteta u primjeni odgojnih mjera prema kojemu se neće izricati odgojna mjera intenzivnijeg tretmana odnosno odvajanje iz sredine u kojoj maloljetnik živi ako se odgojne svrhe mogu postići i bez odvajanja iz njegove primarne sredine ili odgojnim mjerama manje intenzivnog tretmana.

Posebno mjesto među maloljetničkim kaznenopravnim sankcijama zauzimaju posebne obveze (članak 9. ZSM). Posebne obveze kao nove samostalne sankcije počele su se prema maloljetnim počiniteljima kaznenih djela u zapadnoeuropskim zemljama primjenjivati već početkom osamdesetih godina, i to kao rezultat kriminoloških istraživanja prema kojima se fenomen maloljetničkog kriminaliteta opisuje u najvećem dijelu pojmom "normalan, svuda jednako prisutan i epizodnog karaktera", a moguće ga je objasniti kritičnom razvojnom dobi maloljetnika. Kako maloljetnik pak ne bi bio stigmatiziran i da mu se ne izriču institucionalne mjere, trebalo je tim mjerama naći alternativu, i to upravo u "poravnanju, radu za opće dobro, podvrgavanju pojačanoj brizi i nadzoru i socijalnom treningu". Te su mjere nazvane alternativnim sankcijama.

Prema Zakonu o sudovima za mladež, maloljetniku se može izreći trinaest posebnih obveza: da se ispriča oštećeniku; da prema vlastitim mogućnostima popravi ili nadoknadi štetu nanesenu kaznenim djelom; da redovito pohađa školu; da ne izostaje s radnog mjesta; da se osposobljava za zanimanje koje odgovara njegovim sposobnostima i sklonostima; da prihvati zaposlenje i u njemu ustraje; da se uključi u rad humanitarnih organizacija ili u poslove komunalnog ili ekološkog značenja; da se uzdrži od posjećivanja određenih lokala odnosno priredaba i kloni društva određenih osoba koje na njega štetno utječu; da se uz suglasnost maloljetnikova zakonskog zastupnika podvrgne stručnom medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge ili drugih ovisnosti; da se uključi u pojedinačni ili skupni rad u savjetovalištu za mlade; da sudjeluje na tečajevima za stručno osposobljavanje; da bez posebnog odobrenja centra za socijalnu skrb ne može trajnije napustiti mjesto prebivališta ili boravišta; da se radi provjere znanja prometnih propisa uputi u nadležnu ustanovu za osposobljavanje vozača.

Posebno je važna odredba da će sud pri izboru pojedinih obveza voditi brigu o spremnosti maloljetnika da surađuje u njihovu ostvarivanju i o tome da te obveze budu prilagođene maloljetniku i uvjetima u kojima živi (članak 9. stavak 3. ZSM).

Kazna maloljetničkog zatvora među maloljetničkim sankcijama najstroža je kaznenopravna sankcija i kao takva *ultima ratio* maloljetničkog kaznenog prava. Zakonodavac govori o posebnosti kazne maloljetničkog zatvora kao kazni lišenja slobode za koju postoje posebni uvjeti za izricanje, trajanje, svrhu i sadržaj te sankcije. Maloljetnički se zatvor tako može izreći starijem maloljetniku (osoba od navršene 16. do navršene 18. godine života) za kazneno djelo za koje je u zakonu propisana kazna zatvora od pet godina ili teža kazna, ako je s obzirom na narav i težinu djela i visok stupanj krivnje potrebno izreći kaznu (članak 23. ZSM).

Izrečena kazna zatvora ne može biti kraća od šest mjeseci ni dulja od pet godina. Tek za kazneno djelo za koje je propisana kazna dugotrajnog zatvora ili za stjecaj najmanje dva kaznena djela za koja je propisana kazna zatvora dulja od deset godina maloljetnički se zatvor može izreći u maksimalnom trajanju do deset godina (članak 24. ZSM).

### **3. Struktura izrečenih kaznenih sankcija maloljetnicima u Republici Hrvatskoj**

Prema statističkim podacima, priložena tablica daje uvid u strukturu kaznenih sankcija izrečenih maloljetnicima u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2000. do 2004. godine.

Tablica 1.

Vrste sankcija izrečenih maloljetnicima u Republici Hrvatskoj,  
2000. - 2004.

VRSTA SANKCIJE	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Izvanzavodske	715	719	791	768	724
	85,8	82,5	83,6	83,3	70,9
Zavodske	98	118	111	95	120
	11,7	13,5	11,7	10,3	11,8
Maloljetnički zatvor	10	10	11	12	37
	1,2	1,1	1,0	1,3	3,6
Pridržaj maloljetničkog zatvora	10	24	33	47	140
	1,2	2,7	3,0	5,1	13,7
UKUPNO	833	871	946	922	1.021
	100	100	100	100	100

Iz podataka u tablici 1 slijedi da su sudovi u navedenom razdoblju u najvećem broju, i to 82,5-85,8% slučajeva izrekli izvanzavodske odgojne mjere, zatim u 11,7-12,0% slučajeva zavodske odgojne mjere. U najmanjem broju godišnje se izriče kazna maloljetničkog zatvora pa je ta sankcija u 2003. izrečena prema 12 maloljetnika, a riječ je o počiniteljima teških kaznenih djela. Pridržaj izricanja maloljetničkog zatvora kao novi institut izrečen je u promatranom razdoblju prema 24 maloljetnika u 2001., a nakon toga iz godine u godinu u značajnom je porastu.

Što se tiče sigurnosnih mjera kao kaznenopravne sankcije, prema maloljetnicima se uz odgojnu mjeru ili kaznu maloljetničkog zatvora mogu primijeniti *sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja, obveznog liječenja od ovisnosti, protjerivanja stranca iz zemlje i oduzimanja predmeta te mjera sigurnosti zabrane upravljanja motornim vozilom.*

#### 4. Mlađi punoljetni počinitelji kaznenih djela

Zakon o sudovima za mladež propisuje da sud može izreći maloljetničku sankciju i mlađoj punoljetnoj osobi (osoba od navršene 18. do navršene 21. godine života), kada se "s obzirom na vrstu kaznenog djela i način njego-

va izvršenja može zaključiti da je ono u velikoj mjeri odraz životne dobi počiniteljeve, a okolnosti koje se odnose na njegovu ličnost opravdavaju uvjerenje da će se svrha sankcija postići izricanjem odgojnih mjera ili kazne maloljetničkog zatvora”.

Sukladno odredbi članka 109. ZSM, sud može mlađem punoljetniku izreći odgojnu mjeru posebnih obveza, odgojnu mjeru pojačanog nadzora i kaznu maloljetničkog zatvora, a ako počinitelj u vrijeme suđenja nije navršio 21 godinu života, i zavodsku odgojnu mjeru. To u praksi izaziva niz problema i stručnih dilema jer se na izvršavanju zavodske odgojne mjere zajedno nalaze maloljetne osobe od 14 do 23 godine, što vjerojatno nije bila namjera zakonodavca, jer je upitna mogućnost zaštite maloljetnika u takvoj penalnoj sredini od dodatne viktimizacije i kriminalizacije.

Svrha je takvog pravnog režima, iako se ne radi o maloljetnicima (u užem smislu riječi), da im se omogući primjena maloljetničkog kaznenog prava u slučaju kad na njih treba odgojno djelovati i kad im je potrebna pomoć socijalne skrbi.

Tablica 2 daje uvid u strukturu maloljetničkih kaznenih sankcija izrečenih mlađim punoljetnim osobama u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2000. do 2004. godine. Iz tih podataka slijedi da su sudovi u navedenom razdoblju u najvećem broju, i to u 71,4-82,6% slučajeva (u 2001.), izrekli izvanzavodske odgojne mjere, dok je u 2003. broj izrečenih izvanzavodskih odgojnih mjera u znatnom opadanju. U 1,0-5,7% (u 2000.) slučajeva izrekli su zavodske odgojne mjere, dok je u daleko većem broju nego što je to s maloljetnicima tim osobama izrečena kazna maloljetničkog zatvora i pridržaj maloljetničkog zatvora, dakle primijenjena je sankcija maloljetničkog kaznenog prava. Osobito velik broj pridržaja maloljetničkog zatvora izrečen je u 2003. godini, što govori ujedno u prilog tvrdnji da su mlađe punoljetne osobe počinitelji teških kaznenih djela, ali su ih počinili pod specifičnim okolnostima tako da je primijenjena maloljetnička sankcija.

Tablica 2.

Vrste maloljetničkih sankcija izrečenih mlađim punoljetnim osobama u Republici Hrvatskoj, 2000. - 2004.

VRSTA SANKCIJE	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Izvanzavodske	181 74,5	261 82,6	313 79,0	252 59,3	209 59,26
Zavodske	14 5,7	3 1,0	0	3 0,7	10 2,86
Maloljetnički zatvor	17 7,0	17 5,4	17 4,0	44 10,4	35 9,9
Pridržaj maloljetničkog zatvora	31 12,7	35 11,1	60 15,0	126 29,6	99 28
UKUPNO	243 100	316 100	390 100	425 100	353 100

Često se u sudskoj praksi mlađim punoljetnicima izriče posebna obveza da se počinitelji kaznenog djela podvrgnu stručnom medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od ovisnosti. Kratkoća izvršavanja te posebne obveze, ali i česta primjena izricanja uvjetovali su u svakodnevnoj praksi pitanje izricanja ove odgojne mjere prema mlađim punoljetnicima kod npr. kaznenog djela iz čl. 173. st. 1. KZ kad mlađi punoljetnici u pretkaznenom postupku svojim skrivljenim ponašanjem nisu realizirali obveze kako po načelu svrhovitosti prema njima ne bi bio pokretan kazneni postupak. Naime u slučaju neizvršenja te posebne obveze mlađi punoljetnici ne snose nikakve sankcije, jer Zakon ne omogućuje sankcioniranje takvog nepoštovanja sudske odluke, premda takva mogućnost postoji kod neizvršenja drugih odgojnih mjera.

## 5. Maloljetni počinitelji prekršaja

Zakon o prekršajima (u daljnjem tekstu: ZOP - Narodne novine, broj 88/02. i 122/02.), koji je stupio na snagu 1. listopada 2002., propisuje da maloljetnicima za počinjene prekršaje može biti izrečena novčana kazna i kazna maloljetničkog zatvora, a prema njima se mogu primijeniti zaštitne mjere, odgojne mjere i globa (članak 64. ZOP).



Prema maloljetnicima mogu biti primijenjene ove odgojne mjere:

- sudski ukor,
- posebne obveze,
- upućivanje u centar za odgoj.

Prema prekršajnom materijalnom pravu sud može maloljetniku odrediti sljedeće posebne obveze: da se ispriča oštećeniku; da prema vlastitim mogućnostima popravi ili nadoknadi štetu nastalu prekršajem; da se uzdrži od posjećivanja određenih lokala i klona društva određenih osoba koje na njega štetno utječu; da se uz suglasnost svoga zakonskog zastupnika podvrgne odvikavanju i liječenju od droge ili drugih ovisnosti; da se radi učenja ili provjere znanja prometnih propisa uputi u nadležnu ustanovu za osposobljavanje vozača; da se uključi u rad humanitarnih organizacija ili na poslove komunalnog ili ekološkog značenja; da se uključi u rad sportskih i drugih sekcija uz pedagoški nadzor u školi.

Ako usporedimo te posebne obveze s obvezama kaznenog prava, vidi se da u jednom dijelu i kazneni sudac i sudac prekršajnog suda mogu izreći iste posebne obveze, dok je posebna obveza da se maloljetnik uključi u rad športskih i drugih sekcija uz pedagoški nadzor u školi karakteristična samo za prekršajno materijalno pravo.

Također je karakteristika kazne maloljetničkog zatvora izrečene u prekršajnom postupku da se može izreći starijem maloljetniku samo iznimno i ne može biti kraća od tri dana ni dulja od deset dana. I to rješenje zakonodavca trebalo bi razmotriti u stručnim krugovima, jer su u kaznenom zakonodavstvu vrlo restriktivne odredbe o mogućnosti izricanja maloljetničkog zatvora, a posljedice kaznenog djela daleko su teže nego kod prekršaja, pa je upitno izricanje te najteže sankcije u prekršajima.

Prema maloljetnicima mogu se u prekršajnom postupku izreći i zaštitne mjere oduzimanja predmeta i protjerivanja stranca iz zemlje, a prema starijem maloljetniku i zaštitna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom. Zaštitne mjere prema maloljetnicima mogu biti primijenjene i bez izricanja kazne (članak 72. ZOP), a mogu trajati najmanje jedan mjesec, a najdulje jednu godinu.

Svrha prekršajnih sankcija za maloljetnike propisana je u članku 65. ZOP te ona mora biti u okviru opće svrhe prekršajnih sankcija, no naglasak je na specijalnoj prevenciji. Zakonodavac navodi da se specijalnopreventivni ciljevi ostvaruju u prvom redu kratkotrajnim mjerama kojima se utječe na odgoj i jačanje osobne i građanske odgovornosti maloljetnika.

### **III. NADLEŽNOST ZA IZVRŠAVANJE ODGOJNIH MJERA**

Izvršavanje odgojnih mjera u Republici Hrvatskoj u nadležnosti je dvaju ministarstava - Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i Ministarstva pravosuđa.

1. U nadležnosti Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi izvršavaju se ove odgojne mjere prema maloljetnicima:

#### **Izvanzavodske odgojne mjere**

- posebne obveze, upućivanje u centar za odgoj, pojačana briga i nadzor i pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi.

#### **Zavodske odgojne mjere**

- upućivanje u odgojnu ustanovu i upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu.

Kao što je već navedeno, u sustavu socijalne skrbi izvršava se većina odgojnih mjera.

Izvršavanje odgojnih mjera uz citirane zakone uređeno je i ovim drugim zakonima i podzakonskim aktima:

1. Zakonom o socijalnoj skrbi (Narodne novine, broj 73/97., 27/01., 59/01., 82/01. i 103/03.)
2. Zakonom o suzbijanju zlouporabe opojnih droga (Narodne novine, broj 107/01., 87/02. i 163/03.)
3. Pravilnikom o izvršavanju odgojnih mjera (Narodne novine, broj 50/88.)
4. Pravilnikom o izvršavanju odgojne mjere pojačane brige i nadzora (Narodne novine, broj 22/85., 111/02.)
5. Pravilnikom o izvršavanju odgojne mjere upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu (Narodne novine, broj 15/89.)
6. Pravilnikom o uvjetima glede prostora, opreme i potrebnih stručnih i drugih djelatnika centra za socijalnu skrb i podružnice (Narodne novine, broj 148/98. i 120/02.)
7. Pravilnikom o vrsti domova za djecu i domova za odrasle osobe i njihovoj djelatnosti, te uvjetima glede prostora, opreme i potrebnih stručnih i drugih djelatnika doma socijalne skrbi (Narodne novine, broj 101/99. i 120/02.)
8. Pravilnikom o vođenju evidencije i dokumentacije doma socijalne skrbi, te načinom i rokovima za dostavu izvješća o korisnicima, vrstama usluga i drugim pitanjima (Narodne novine, broj 47/02.).

Tablica 3.

Odgojne mjere izvršavane u sustavu socijalne skrbi  
 u razdoblju 2000. - 2004.

Vrste sankcija	G o d i n a				
	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Posebne obveze	294	421	1.395	1.280	1.288
Upućivanje u centar za odgoj	33	30	86	80	81
Pojačana briga i nadzor	747	709	1.356	1.432	1.400
Pojačana briga i nadzor i posebna obveza	308	393	591	730	820
Pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi	35	21	65	58	68
Upućivanje u odgojnu ustanovu	125	139	114	119	133
Upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu	21	20	36	32	35
<b>Pridržaj kazne maloljetničkog zatvora (posebne obveze i pojačana briga i nadzor)</b>	<b>50</b>	<b>65</b>	<b>113</b>	<b>191</b>	<b>198</b>
<b>Sveukupno izrečenih sankcija:</b>	<b>1.613</b>	<b>1.798</b>	<b>3.756</b>	<b>3.922</b>	<b>4.023</b>

S obzirom na to da su pojedine sankcije po dužini izvršavanja vrlo različite i da tijekom godine dolazi do kumuliranja broja slučajeva prema kojima se izvršavaju maloljetničke sankcije, potrebno je iskazati pokazatelje i sustava socijalne skrbi u odnosu na prikazane pokazatelje u tablici 3 (pravosuđe) kako bi se mogao steći uvid u stanje pojave i opseg poslova na izvršavanju odgojnih mjera. Prema pokazateljima u tablici može se zaključiti da je evidentiran porast maloljetnika iz godine u godinu prema kojima se izvršavaju odgojne mjere u sustavu socijalne skrbi.

Od početka primjene Zakona o sudovima za mladež (1998.) iz godine u godinu značajan je porast izrečenih posebnih obveza kao zasebnih odgojnih mjera.

Zbog dužine trajanja mjere (do jedne godine) dolazi do kumuliranja broja maloljetnika i mlađih punoljetnika kojima je ona izrečena, ali i usprkos tome može se zaključiti da je (uz odgojnu mjeru pojačane brige i nadzora) to izvanzavodska odgojna mjera koja se najčešće izriče maloljetnicima i mlađim punoljetnicima za počinjena kaznena djela.

S obzirom na isti broj zaposlenih stručnih radnika u centrima za socijalnu skrb i zabranu zapošljavanja, upitna je kvaliteta rada i mogućnost angažiranja stručnih radnika na izvršavanju obiju odgojnih mjera. Izvršavanje zahtijeva kontinuirani sociopedagoški rad i nadzor nad ponašanjem maloljetnika te savjetovanje, sukladno individualnom programu postupanja.

Iz navedenih podataka kroz promatrano razdoblje razvidno je neznatno smanjenje izvršavanja odgojne mjere pojačane brige i nadzora (smanjenje u 2001. 11,08% u odnosu prema 1998.), ali iz godine u godinu znatno se povećava broj izrečenih posebnih obveza kao zasebne odgojne mjere. Najčešće se istovremeno izvršava više posebnih obveza izrečenih pojedinom maloljetniku.

U znatnom je porastu mjera pojačane brige i nadzora uz posebne obveze (rast od 233%), što upućuje na sve složenije slučajeve maloljetnika i potrebu određivanja obveze i nalaganja zabrana.

Također se uočava smanjenje izricanja mjere pojačane brige i nadzora uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi (30%-tno smanjenje u 2001.), a nakon toga slijedi porast broja izvršavanih mjera.

Uočava se neznatan porast izvršavanih odgojnih mjera upućivanja u odgojnu ustanovu (rast od samo 14% u 2001. u odnosu prema 1998.) nakon čega slijedi neznatan pad izrečenih odgojnih mjera. Također je smanjen broj maloljetnika upućenih u posebnu odgojnu ustanovu (smanjenje od 30% u 2001. u odnosu prema 1998.), a nakon 2001. godine ponovo uočavamo porast broja maloljetnika upućenih u posebnu odgojnu ustanovu zbog udruženih smetnji.

Razvidno je u porastu počem od 1998., a naročito u 2003. godini pridržaj kazne maloljetničkog zatvora – uz provođenje pojačane brige i nadzora i/ili posebne obveze koje izvršavaju stručni radnici centra za socijalnu skrb.

Kazna maloljetničkog zatvora, pa i pridržaj kazne maloljetničkog zatvora govori u prilog znatnom povećanju broja maloljetnika ili mlađih punoljetnika počinitelja teških kaznenih djela za koje je zapriječena kazna zatvora od pet godina ili teža kazna (kojima je s obzirom na narav i težinu kaznenog djela te visok stupanj krivnje potrebno izreći kaznu).

U takvim slučajevima utvrđeno je da je maloljetnik ili mlađi punoljetnik kriv za kazneno djelo, ali se pridržava izricanje kazne maloljetničkog zatvora pod uvjetom da maloljetnik u vrijeme kušnje ne počini novo kazneno djelo ili da se ne protivi provođenju odgojne mjere. Prijetnjom mogućeg izricanja kazne maloljetničkog zatvora nastoji se utjecati na ponašanje maloljetnika i nastoji ga se odvratiti od ponovnog činenja kaznenih djela. Sud najčešće uz pridržaj izriče odgojnu mjeru pojačane brige i nadzora (kao zasebnu mjeru) ili uz jednu i/ili više posebnih obveza, što zahtijeva vrlo odgovoran sociopedagoški rad i nadzor sukladno individualnom programu postupanja koji se sastavlja za svakog maloljetnika odnosno mlađeg punoljetnika prema njegovim potrebama.

Praksa sustava socijalne skrbi upozorava na sljedeće poteškoće u izvršavanju odgojnih mjera:

- ustanove u kojima se provode odgojne mjere ne osiguravaju diferencirani tretman prilagođen potrebama maloljetnika i nisu u mogućnosti osigurati primjereno provođenje sadržaja, pa izostaju pozitivni rezultati u resocijalizaciji maloljetnika, koji se manifestiraju brojnim bjegovima i činjenjem kaznenih djela.

- ustanove primaju sve veći broj maloljetnika s udruženim smetnjama uz potrebu stalnog psihijatrijskog tretmana. Odgojitelji u sustavu socijalne skrbi nisu osposobljeni za rad s takvim maloljetnicima, osjećaju strah i nepovjerenje, a psihoterapija i tretman primjeren potrebama maloljetnika, zbog lokacije većine ustanova, ne mogu se osigurati.
- zbog evidentnog neuspjeha u tretmanu i nepovoljnih uvjeta u domovima za odgoj djece i mladeži, sudovi za mladež usvojili su neke kriterije prema kojima izbjegavaju izricati zavodske odgojne mjere, pa je stoga uočen rast mjera pojačane brige i nadzora i pojačane brige i nadzora uz posebne obveze, koje u nekim slučajevima nisu primijenjene mjere, pa izostaju očekivani rezultati.

Uz materijalne, prostorne i organizacijske uvjete za funkcioniranje svake institucije od velikog je značenja ljudski potencijal.

Donošenjem Zakona o sudovima za mladež znatno su se povećali zahtjevi i opseg poslova u sustavu socijalne skrbi, a posebno u centrima za socijalnu skrb, te je sve teže udovoljiti, na zadovoljavajući način i primjerenom, potrebama sve složenijih slučajeva.

Sustav socijalne skrbi ne može više na zadovoljavajući način udovoljiti svim postavljenim zahtjevima uz postojeći broj stručnih radnika i uvjete rada. Od njih se zahtijeva izvršavanje sve složenijih i raznovrsnijih zadataka u provođenju izvanzavodskih i zavodskih odgojnih mjera.

U svezi s izvršavanjem maloljetničkih sankcija potrebno je temeljno unaprijediti način izbora stručnih radnika i motiviranja za rad, zatim osigurati doedukacije prema specifičnim potrebama maloljetnika, osigurati podršku stručnim radnicima adekvatnog stručnog profila uz obvezu sustručnjačke pomoći (superviziju) zbog sve težih i složenijih slučajeva kako bi se u većoj mjeri osigurale pretpostavke za uspješno izvršavanje sankcija, a u tom zakonu za to je dana osnova.

2. U nadležnosti Ministarstva pravosuđa izvršava se zavodska odgojna mjera - upućivanje u odgojni zavod i kazna maloljetničkog zatvora.

Zakonom o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje (Narodne novine, broj 21/74., 39/74., 55/88., 19/90., 66/93. i 73/00.), u nadležnost ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa stavljeno je izvršavanje zavodske odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod i kazne maloljetničkog zatvora.

**Odgojnu mjeru upućivanja u odgojni zavod** sudovi za mladež, u pravilu, izriču maloljetnicima i mlađim punoljetnicima kad je težina i narav počinjenog kaznenog djela takva da je maloljetnika nužno odvojiti iz dosadašnje sredine, a prije izrečene odgojne mjere nisu rezultirale ispunjenjem svrhe.

Prema maloljetnicima ta se odgojna mjera izvršava u Odgojnom zavodu u Turopolju, a prema maloljetnicima u Odgojnom zavodu u Požezi.

U nastavku, u tablici 4 prikazuje se broj maloljetnika na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod na dan 31. prosinca od 1998. do 2004. godine, prema spolu.

*Tablica 4.*

Broj maloljetnika na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod na dan 31. prosinca 2000. do 31. prosinca 2004. godine, prema spolu

Odgojni zavod	B r o j				
	31.12.2000.	31.12.2001.	31.5.2002.	31.12.2003.	31.12.2004.
Turopolje M	63	83	80	75	71
Požega Ž	10	12	11	14	10
Ukupno	73	95	91	89	81

U tablici 5 prikazuje se broj maloljetnih osoba na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod na dan 31. prosinca od 2000. do 2004. godine, prema dobi.

*Tablica 5.*

Broj maloljetnika na izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod na dan 31. 12. od 2000. do 31. 12. 2004., prema dobi i spolu

Godina	D O B					
	14-16		16-18		18-21	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
31.12. 2000.	3	0	20	4	40	6
31.12. 2001.	10	2	29	4	44	6
31.12. 2002.	9	5	37	4	47	2
31.12. 2003.	4	1	27	4	44	9
31.12. 2004.	5	0	30	5	34	4
Sveukupno	31	8	143	21	209	27

S obzirom na dob maloljetnika, može se utvrditi da je u promatranom razdoblju na izvršenju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod bilo najviše mlađih punoljetnika u dobi od 18 do 21 godine, zatim starijih maloljetnika u dobi od 16 do 18 godina, a najmanje mlađih maloljetnika u dobi od 14 do 16 godina.

Od ostalih strukturalnih pokazatelja izdvajamo podatak da je više od 50% maloljetnika eksperimentiralo s drogom, a manjem je broju uz odgojnu mjeru izrečena i sigurnosna mjera liječenja od ovisnosti o drogama. Nadalje, njih oko 80% nema obitelj ili je ona necjelovita i prožeta različitom socijalnom patologijom. Isto toliko dolazi ih iz većih urbanih sredina, među kojima prednjače Zagreb, Split, Pula i Osijek.

U više od 70% slučajeva riječ je o povratnicima, prema kojima su se u sustavu socijalne skrbi već izvršavale blaže odgojne mjere ili su se prema njima primjenjivale mjere obiteljskopravne zaštite, koje nisu postigle svrhu.

Ti podaci dovode u pitanje kaznenu politiku prema maloljetnicima, jer je zakonodavac ovu odgojnu mjeru predvidio samo iznimno za mlađe punoljetne osobe, a u praksi ona godinama neopravdano zamjenjuje kaznu maloljetničkog zatvora, što očigledno nije bila namjera zakonodavca pri donošenju Zakona o sudovima za mladež.

Budući da Zakonom o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje nisu bila uređena prava maloljetnika, odgovarajuća zaštita prava u skladu sa Zakonom o sudovima za mladež i međunarodnim standardima, niti tijekom izvršenja izrečenih sankcija, to je uređeno donošenjem odgovarajućih podzakonskih propisa: Pravilnikom o izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod i Uputom o uporabi vatrenog oružja i drugih sredstava prisile od strane pripadnika straže kazneno-popravnih ustanova i domova za preodgoj.

**Kazna maloljetničkog zatvora** izvršava se u Odjelu za izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora u Kaznionici u Požegi od svibnja 2000.

Iz tablice 6 u promatranom razdoblju razvidan je trend porasta broja maloljetnika na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora.

Tablica 6.

Broj maloljetnika na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora  
u promatranom razdoblju od 2000. do 2004.  
prema dobi i spolu

Dob osuđenih maloljetnika	31.12.2000.		31.12.2001.		31.12.2002.		31.12.2003.		31.12.2004.	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž
16-18	1	0	1	0	0	0	1	0	2	0
18-21	9	2	9	1	14	0	11	0	11	2
21-23	2	0	5	0	12	0	11	0	11	0
Ukupno	12	2	15	1	26	0	23	0	24	0
Svega M+Ž	14		16		20		23		24	

Prema važećim propisima, kaznu maloljetničkog zatvora osuđeni maloljetnici izdržavaju na posebnom odjelu kaznionice u kojem mogu ostati do navršene 23. godine. Ako dotad ne izdrže kaznu, upućuju se u kaznionicu u kojoj izdržavaju kaznu punoljetne osobe. Iznimno, u kaznionici za maloljetnike može ostati i osuđena osoba koja je navršila 23 godine ako je to potrebno radi završetka njezina školovanja ili stručnog osposobljavanja ili ako ostatak kazne nije veći od 6 mjeseci, ali ni u kojem slučaju nakon navršene 27. godine života.

**Budući da su Zakonom o izvršavanju sankcija izrečenih za kaznena djela, privredne prijestupe i prekršaje i Zakonom o sudovima za mladež utvrđena samo neka od međunarodno preporučenih prava maloljetnika na osnovi kojih bi nacionalna kaznena zakonodavstva trebala zasnivati tretman osuđenih maloljetnika, podzakonskim propisom uređen je pravni položaj maloljetnika tijekom izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora, i to Kućnim redom kaznionice u Požegi.**

#### IV. POSLJEDICE DONOŠENJA ZAKONA I POZITIVNI POMACI

Praksa u domovima socijalne skrbi upućuje nas (kao i suvremena stručna dostignuća) na nužnost razdvajanja domova po programima za tretman maloljetnika upućenih po odluci suda od domova za tretman djece i maloljetnika s poremećajima u ponašanju upućenih po odluci centra za socijalnu skrb na temelju Obiteljskog zakona i Zakona o socijalnoj skrbi.



To bi trebalo uslijediti odmah po donošenju ovoga zakona.

Tijekom 2004. godine u sustavu socijalne skrbi izrađena je mreža ustanova pa je na taj način odvojen tretman maloljetnika i mlađih punoljetnika kojima su izrečene sudske odgojne mjere upućivanja u odgojnu ustanovu od institucionalnog tretmana maloljetnika i mlađih punoljetnika s poremećajima u ponašanju koji se upućuju u domove socijalne skrbi na institucionalni tretman na temelju Zakona o socijalnoj skrbi i Obiteljskog zakona. Sudske odgojne mjere - upućivanje u odgojnu ustanovu - provode se u Odgojnom domu Pahinsko Ivanec, Odgojnom domu Bedekovčina - za djevojke i domovima za odgoj djece i mladeži s poremećajima u ponašanju u Splitu, Zagrebu i Osijeku. Svi drugi domovi socijalne skrbi o kojima je naprijed bilo govora služe za smještaj maloljetnika i mlađih punoljetnika s poremećajima u ponašanju kojima nisu izrečene sudske odgojne mjere.

U ovom zakonu propisana su utemeljenja i suvremena rješenja po uzoru na pozitivna iskustva strane prakse.<sup>4</sup>

Mjeru pojačane brige i nadzora i posebne obveze izvršavaju centri za socijalnu skrb. U Republici Hrvatskoj je 80 centara za socijalnu skrb i 25 podružnica, zatim jedanaest ureda Centra za socijalnu skrb Zagreb, a nalaze se u svim županijama i većim gradovima tih županija.

U nekim centrima za socijalnu skrb nema zadovoljavajući broj stručnih radnika niti je adekvatna njihova stručna sprema (tj. da posjeduju potrebna znanja za izvršavanje ove najčešće izricane odgojne mjere).

Nedovoljan broj stručnih radnika u centrima za socijalnu skrb na izvršavanju odgojne mjere pojačane brige i nadzora do sada se rješavao imenovanjem voditelja vanjskih suradnika. Zabranom rada po ugovoru o djelu znatno će se utjecati na smanjenje voditelja vanjskih suradnika nužnih za uspješno izvršavanje odgojne mjere, prema potrebama maloljetnika.

Novim zakonom proširena je mogućnost povjeravanja izvršavanja ove odgojne mjere udrugama građana, a propisani su kriteriji za izbor voditelja, što je znatno unapređenje. Kvalitetnije rješenje svakako bi bilo omogućavanje zapošljavanja mlađim stručnjacima, jer se do sada uočio niz propusta u radu voditelja – vanjskih suradnika.

Izvanzavodske odgojne mjere koje su, po metodologiji i sadržajima rada, vrlo slične odgojnoj mjeri pojačane brige i nadzora, posebne su obveze. One se sve češće izriču uz prethodno opisanu odgojnu mjeru i kao zasebni nalozi i zabrane koji zahtijevaju kontinuirani rad, savjetovanje, nadziranje i psihopedagoško djelovanje na ličnost i ponašanje maloljetnika. S postojećim brojem stručnih radnika i sve češćim uvjetovanjem posebnih obveza u pretpriprem-

---

<sup>4</sup> U izradi nacрта vodilo se računa i o rezoluciji I. sekcije XVII. međunarodnog kongresa za kazneno pravo (Peking, 2004.) koja pod točkom III. predviđa šest načela za izricanje i izvršavanje maloljetničkih sankcija (v. prikaz Kongresa i rezolucije u HLJKPP, 1/2005., str. 232).

nom postupku (uvođenjem alternativnih sankcija), to je veliko opterećenje za centar za socijalnu skrb te zahtijeva cjelokupnu reorganizaciju rada i pristupa tom području u centrima za socijalnu skrb.

U ovom zakonu prvi put su propisane obveze izvršitelja i metodologija rada na izvršavanju pojedine posebne obveze, a ugrađeni su standardi utemeljenje kojih se nalazi u potpisanim konvencijama i suvremenim pristupima te strana praksa (Njemačka, Austrija).

U skupini posebnih obveza značajna je novina mogućnost da maloljetnik popravi ili naknadi štetu osobnim radom ili iz osobnih sredstava ili uplatom određenog iznosa novca u korist neke humanitarne organizacije.

Nadležno ministarstvo izradilo je Popis ustanova u kojima se izvršavaju posebne obveze.

Maloljetniku se može izreći i posebna obveza uključivanja u postupak odvikavanja od droge i drugih ovisnosti, što je značajna novina, a odgovara potrebi sve većeg broja maloljetnika konzumenata i onih koji to čine iz znatiželje. Za sada je otežano izvršavanje te posebne obveze u centru za socijalnu skrb (što je predviđeno kao jedna od mogućnosti uz nadziranje izvršavanja obveze) zbog nedovoljnog broja educiranih službenika, u odnosu na vrlo zahtjevne obveze prema maloljetniku i njegovim roditeljima.

U tom je zakonu ponuđena široka lepeza mogućnosti povjeravanja izvršavanja ove obveze kao i mogućnost uključivanja na liječenje u zdravstvenu ustanovu kad je to utvrđeno programom postupanja, a po preporuci liječnika.

U sustavu socijalne skrbi za sada nemamo ustanovu i posebne programe pri odgojnim ustanovama za izvršavanje obveze liječenja odnosno resocijalizacije maloljetnika s problemima ovisnosti, a potrebe maloljetnika u tom pogledu sve su veće i češće.

Uz tu posebnu obvezu najčešće se veže izricanje posebne obveze uključivanja u individualni i skupni savjetovanišni rad u savjetovaništu za mlade.

Smisao te posebne obveze je osnaživanje maloljetnika i rješavanje, kroz savjetovanišni rad, njegovih osobnih problema i nesigurnosti, a i da stekne uvid u svoje probleme uz preuzimanje odgovornosti. Mjera se izriče u sve većem broju, a uvjeti za njezino izvršavanje vrlo su ograničeni.

Zakonom je propisana obveza ministarstva nadležnog za socijalnu skrb da osigura uvjete za izvršavanje posebne obveze.

Postupak provođenja psihosocijalnog tretmana i savjetovanišnog rada vrlo je teško realizirati na razini pojedinih gradova i županija zbog nedovoljnog broja savjetovaništa za mlade i obiteljskih savjetovaništa u Republici Hrvatskoj.

U svezi s ograničenjima koja utječu na izvršavanje maloljetničkih sankcija potrebno je istaknuti još ovo:

- u praksi se sve češće ističe potreba uključivanja maloljetnika u posebne programe liječenja zbog psihičkih poremećaja (individualni pristup

prilagođen potrebama maloljetnika), ali za sada u nadležnom sustavu i u sustavu zdravstva za to nisu osigurani potrebi uvjeti i kapaciteti. Ovim zakonom propisana je obveza ustroja takvih ustanova u nadležnosti zdravstva ili odjela u posebnoj odgojnoj ustanovi što će znatno pridonijeti zadovoljavanju potreba maloljetnika za čuvanjem i liječenjem.

- u svezi s izvršavanjem drugih sigurnosnih i zaštitnih mjera prvi put je propisan način izvršavanja prema maloljetnicima u ovom zakonu, a izvršavaju se u suradnji s drugim sustavima, uz poštovanje prava maloljetnika i zaštitu mjesnih interesa.
- odgojna mjera pojačane brige i nadzora uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi može se izvršavati samo u osam gradova, a njihov broj sam po sebi govori o ograničenoj mogućnosti izvršavanja te mjere pa zato i njezina izricanja. Kako bi se na lokalnoj razini, a uz relativno mala izdvajanja, proširila mogućnost za izvršavanje te odgojne mjere i mjere upućivanja u centar za odgoj, u ovom zakonu predviđena je mogućnost ustroja zasebnog odjela pri centru za socijalnu skrb (kao što se to do sada pokazalo dobrim rješenjem u Varaždinu), a ta mogućnost predviđena je i u mreži ustanova.

Najznačajnije unapređenje pristupa izvršavanju sankcija očekuje se u izvršavanju zavodskih odgojnih mjera – upućivanja u odgojnu ustanovu i upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu.

Zajedničko je svim zavodskim odgojnim mjerama da rehabilitacijske ciljeve te ciljeve kontrole rizika i preuzimanja odgovornosti trebaju ostvariti u specifičnim institucionalnim uvjetima od kojih se zahtijeva da nude programe i tretmanske uvjete u kojima se mogu zadovoljiti potrebe maloljetnika, u skladu s postavljenim standardima.

Budući da je riječ o najsloženijim odgojnim mjerama, koje se izriču visokorizičnoj skupini maloljetnih počinitelja kaznenih djela, što sustave i stručnjake koji djeluju u procesu izvršavanja stavlja gotovo svakodnevno u iznimno zahtjevne situacije, pri raspisivanju zajedničkih odredbi zavodskih odgojnih mjera slijedilo se načelo sveobuhvatnog određenja početka i tijeka institucionalizacije. Život u instituciji, kao u manje ili više totalnom sustavu (ovisno o stupnju otvorenosti koji je povezan s vrstom zavodske odgojne mjere), traži uređenje svih aspekata života. Stoga su u zajedničkim odredbama raspisani oni instituti izvršavanja kojih nema kod drugih odgojnih mjera, a koji (kao primjerice smještaj, prehrana, zdravstvena zaštita, kontakti sa širom zajednicom, sigurnost maloljetnika tijekom izvršavanja odgojne mjere i sl.) znatno utječu na izgradnju sigurnog, odgovornog i efikasnog okruženja u kojem se za svakog pojedinog maloljetnika ostvaruje više koristi (sigurnost, pomoć, usmjeravanje, podrška i kontrola) nego štete (neizvjesnost, manipulacija i razne vrste zlostavljanja).

Nadalje, vodilo se računa o uravnoteženoj prisutnosti temeljnih rehabilitacijskih ciljeva (primjerice: obrazovanje maloljetnika, rad maloljetnika, kulturne potrebe i slobodno vrijeme, kontakt s vanjskim svijetom, pogodnosti) i ciljeva kontrole rizika (primjerice: održavanje reda i stege, postupak u povodu počinjenja novog kaznenog djela, ugrožavanje sigurnosti, posebne mjere zaštite i usmjeravanja, zaštita prava i pravo na pritužbu).

Slijedeći tradiciju izvršavanja zavodskih odgojnih mjera, zakonom je i nadalje određeno da se one izvršavaju u dva sustava – sustavu socijalne skrbi i sustavu pravosuđa. To, među ostalim, rezultira činjenicom da se u postupku izvršavanja iste skupine odgojnih mjera koriste dva različita stručna jezika – što ima odraza i na izričaje u ovom zakonu.

Novim zakonom u sustavu socijalne skrbi prvi put se propisuje diferencirani tretman uz uvažavanje potreba maloljetnika, zatim ograničavanje sloboda maloljetnika, uskrate te stegovne mjere i pogodnosti. Sve ustanove u sustavu socijalne skrbi u kojima se izvršavaju odgojne mjere ustanove su otvorenog tipa, što je uvjetovalo samovoljno napuštanje ustanove te često počinjenje kaznenih djela za vrijeme bjegova maloljetnika iz doma. Opisana ponašanja ubuduće treba spriječiti.

Vrlo značajno područje rada centra za socijalnu skrb odnosi se na pripremu otpusta i pomoć nakon otpusta iz ustanove odnosno odgojnog zavoda. Često maloljetni povratnici ne mogu doći živjeti u obitelj zato što za to ne postoje objektivne okolnosti ili su odnosi u obitelji narušeni u tolikoj mjeri da bi boravak u njoj negativno utjecao i otežao integraciju u širu socijalnu sredinu. Ovim zakonom predviđeno je osnivanje stambene zajednice za prihvata maloljetnika i pomoć u integraciji u široj socijalnoj sredini, što je značajna novina. Predviđene su raznovrsne mjere pomoći, a prvi put u te poslove uključuje se i civilno društvo, odnosno udruge i volonteri.

## V. ZAKLJUČAK

Navedenim Prijedlogom zakona naglasak se stavlja na zaštitu temeljnih prava maloljetnika utvrđenih Ustavom Republike Hrvatske, Zakonom o sudovima za mladež i Standardnim minimalnim pravilima UN za primjene sudskih postupaka prema maloljetnicima iz 1985., kojima se propisuju institucije i tijela zadužena za funkcioniranje maloljetničkog sudovanja, što je posebno važno pri izricanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod i izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora.

Dolazi do važnosti i načelo pojedinačnog programa izvršavanja prilagođenog ličnosti maloljetnika i važnost redovitog provođenja upravnog i inspekcijanskog nadzora kako nadležnog ministarstva, tako i suda definiranjem instituta kontrolnog ročišta.

Prvi put u skladu s međunarodnim standardima unesena su u Zakon načela izvršenja sankcija (čl. 13.-20.), gdje se prvi put uvodi termin razine rizičnosti ponašanja maloljetnika koji upućuje na potrebu diferenciranog tretmana maloljetnika.

Ujedno se upozorava na zabranu diskriminacije po bilo kojoj osnovi i pravo na naknadu štete ako je maloljetnik bio žrtva zabranjenih postupaka.

Kao posebna novina ističe se mogućnost da ministarstvo nadležno za socijalnu skrb povjeri izvršavanje pojedinih odgojnih mjera udrugama građana te pravnim osobama koje se bave odgojem mladih i radom s mladima. Uključivanje civilnog društva u izvršavanje odgojnih mjera poznato je u praksi mnogih zemalja EU.

U zakon su ugrađeni svi relevantni instituti suvremenog tretmana maloljetnika i mlađih punoljetnika rizičnog ponašanja, uvažavajući pri tome svrhu izricanja svake pojedine zavodske odgojne mjere. Normirani su međunarodni standardi smještaja, uz osiguranje prava na pravnu pomoć, obrazovanje, liječenje, vjeroispovijedanje, kontakte s vanjskim svijetom, osmišljeno je korištenje slobodnog vremena i pomoć nakon otpusta. Svako ograničenje ili uskrata prava moraju biti obrazloženi i propisno evidentirani i o tome će biti izvještena tijela nadležna za nadzor nad izvršavanjem zavodskih odgojnih mjera.

Prvi put zakonom je propisana zaštita maloljetnika od stigmatizacije tijekom izvršavanja odgojne mjere. Uvrštene su odredbe o obveznom pribavljanju suglasnosti suda, maloljetnika te njegovih roditelja ili skrbnika prije fotografiranja, snimanja ili na drugi način prezentiranja osobe maloljetnika u javnosti.

Propisane su poticajne mjere i uvjeti za njihovo korištenje, a postupak discipliniranja uređen je prema pravilima skraćenog kaznenog postupka, s rokovima za pritužbu maloljetnika na donesenu odluku kao i na primitak odgovora od nadležnih tijela državne vlasti.

Zakonom se prvi put određuju uvjeti pod kojima se maloljetnik može izvoditi iz odgojne ustanove ili odgojnog zavoda i propisuje se mogućnost izvođenja radi terapijskog liječenja ili važnih obiteljskih razloga. Boravak maloljetnika izvan ustanove ili odgojnog zavoda organizira se u suradnji s centrom za socijalnu skrb, a o kretanju maloljetnika izvan odgojnog zavoda obavještava se nadležna policijska postaja ili uprava.

Prvi put zakonom se propisuju i ovlasti službenika ustanova i odgojnih zavoda u situacijama ugrožene sigurnosti maloljetnika i drugih osoba kao i prilikom obavljanja poslova nadzora nad rizičnim i nekontroliranim ponašanjem maloljetnika. Propisani su postupci kojima se sprječavaju ili smanjuju štetne posljedice takvog ponašanja i posebne mjere zaštite i usmjeravanja koje se u takvim situacijama poduzimaju.

Zakon snažno afirmira načelo otvorenosti u izvršavanju zavodskih odgojnih mjera te načelo humanosti umjesto zidova u izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora.

Prvi put uvodi se institut volontiranja uglednih građana lokalne zajednice u ustanovama i odgojnom zavodu s ciljem poduzimanja mjera za uspješnu integraciju maloljetnika u lokalnu zajednicu. Propisuje se i mogućnost suradnje ustanova i odgojnog zavoda s nevladinim udrugama i organizacijama koje se bave zaštitom i promicanjem prava i interesa djece i mladih u izradi i provedbi pojedinačnog programa postupanja.

Zakonom je utvrđen sadržaj obveznih šestomjesečnih izvješća o tijeku provođenja odgojne mjere koje podnosi ravnatelj odnosno upravitelj sucu koji je izrekao odgojnu mjeru.

Prvi put propisana je zakonom obveza upravitelja odnosno ravnatelja da izradi godišnji program rada ustanove i odgojnog zavoda, a propisani su i rokovi u kojima mora podnijeti izvješće o provedbi programa.

Zbog posljedica za sigurnost pojedinca i imovine tijekom bijega maloljetnika, zakon uređuje i pitanje prevencije od posljedica kriminalnog povrata maloljetnika tijekom izvršavanja zavodske odgojne mjere. Odredbama o bijegu obvezuju se nadležna tijela na hitan postupak, a upravitelju odgojnog zavoda daje se ovlast da u slučaju bijega posebno opasnog maloljetnika iz odgojnog zavoda, uz suglasnost suda za mladež, o tome izvijesti i javnost. Kad počini bijeg posebno opasan osuđeni maloljetnik, ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa o tome će izvijestiti javnost bez zatražene suglasnosti suda.

Prijelazne i završne odredbe sadržavaju odredbu o preuzimanju od ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa u roku tri godine od dana stupanja na snagu zakona poslove izvršavanja odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod od ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi.

---

## Summary

### EXECUTION OF JUVENILE SANCTIONS

In this paper, the author sets out the aims of the new legal regulation of the execution of custodial educational measures for persons under age under Croatian law. Prior to the adoption of the Prison Sentence Enforcement Act, these measures were enforced pursuant to the Juvenile Courts Act, the Misdemeanours Act, and the corresponding implementing regulations. Since this situation does not comply with the demands of the principle of legality and with the criminal and political recommendations for the execution of juvenile criminal sanctions, the Ministry of Justice initiated the procedure of the adoption of a comprehensive law concerning the execution of sanctions rendered on minors for criminal offences and misdemeanours. In accordance with the basic principles of the law, the execution of custodial measures would partly be transferred to citizen organisations which meet specified pedagogical and psychological criteria. This would eventually unburden the social welfare system, while a better quality of execution would improve the educational and rehabilitation-related aspects of custodial measures.

**Dodatak**

**NACRT PRIJEDLOGA ZAKONA  
O IZVRŠAVANJU SANKCIJA IZREČENIH  
MALOLJETNICIMA ZA KAZNENA  
DJELA I PREKRŠAJE  
(Ministarstvo pravosuđa RH, veljača 2006.)**

**DIO PRVI**

**GLAVA I.**

*Uvodne odredbe*

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuje izvršavanje sankcija izrečenih za kaznena djela maloljetnicima i to: odgojnih mjera, kazne maloljetničkog zatvora i sigurnosnih mjera.

(2) Ovaj Zakon se primjenjuje i na mlade punoljetnike kojima je sud temeljem Zakona o sudovima za mladež (u daljnjem tekstu: ZSM) izrekao maloljetničku sankciju.

(3) Odredbe ovog Zakona koje govore o maloljetnicima primjenjuju se prema mlađim punoljetnicima osim ako to ovim Zakonom nije drugačije propisano.

**(4) Prema odredbama ovog Zakona izvršavaju se prekršajne sankcije za maloljetnike i to novčana kazna i kazna maloljetničkog zatvora i primjenjuju se zaštitne mjere, odgojne mjere i globa, ako izvršenje i primjena nije određena Zakonom o prekršaju (u daljnjem tekstu: ZP).**

Članak 2.

Odredbe ovog Zakona u kojima se govori o maloljetnicima primjenjuju se i na osobe koje su tijekom izvršavanja odgojnih mjera postale punoljetne.

Članak 3.

**Odredbe Zakona o izvršavanju kazne zatvora i drugih zakona kojima se uređuje izvršenje sankcija izrečenih za kaznena djela i prekršaje primjenjuju se samo ako ovim Zakonom, ZSM-om i ZP-om nije drugačije propisano.**

*Temeljne odredbe o izvršavanju sankcija*

Članak 4.

(1) Izvršavanje odgojnih mjera, posebnih obveza, upućivanja u centar za odgoj, pojačane brige i nadzora, pojačane brige i nadzora uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, upućivanja u odgojnu ustanovu i upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu u nadležnosti je ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi.

(2) Izvršavanje odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod i kazne maloljetničkog zatvora u nadležnosti je ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa.

(3) Poblіže propise o izvršavanju odgojnih mjera iz stavka 1. ovoga članka donosi ministar nadležan za poslove socijalne skrbi, a Pravilnik o izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod i Pravilnik o izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora iz stavka 2. ministar nadležan za poslove pravosuđa.

Članak 5.

(1) Maloljetnik uživa zaštitu temeljnih prava utvrđenih Ustavom Republike Hrvatske, međunarodnim ugovorima, ZSM-om i ovim Zakonom.

(2) Tijekom izvršavanja sankcija maloljetnika se može ograničiti u temeljnim pravima samo iznimno i u granicama nužnim za ostvarenje svrhe izvršavanja sankcija i u postupku propisanom ovim Zakonom

Članak 6.

Izvršavanje sankcija temelji se na pojedinačnom programu postupanja s maloljetnikom koji je prilagođen njegovoj ličnosti i usklađen sa suvremenim dostignućima znanosti i prakse. Maloljetnik ima pravo sudjelovati u izradi i izmjeni pojedinačnog programa postupanja.

Članak 7.

(1) Troškovi izvršavanja sankcija podmiruju se iz državnog proračuna, osim ako ZSM-om i ovim Zakonom nije drugačije propisano.

(2) Maloljetnik ne plaća pristojbe na podneske, službene radnje i odluke u svezi s primjenom ovog Zakona, osim ako ovim Zakonom nije drugačije propisano.

Članak 8.

(1) Upravni i inspekcijski nadzor nad radom ustanova socijalne skrbi obavlja ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.

(2) Upravni i inspekcijski nadzor nad odgojnim zavodom i kaznionicom u kojoj se izvršava kazna maloljetničkog zatvora u nadležnosti je ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa.

Članak 9.

(1) Nadzor nad zakonitošću izvršavanja odgojnih mjera provodi sud za mladež koji je u prvom stupnju izrekao mjeru (čl. 97.st.1. ZSM).

(2) Sucu za mladež u nadzoru nad izvršavanjem odgojnih mjera pomaže stručni suradnik suda: defektolog-socijalni pedagog i socijalni radnik koji postupa po naputcima suca za mladež.

(3) U svrhu zamjene, obustave ili provjere izvršenja uspješnosti odgojne mjere, sudac za mladež može po službenoj dužnosti ili na prijedlog državnog odvjetnika, maloljetnika, njegovih roditelja ili skrbnika, centra za socijalnu skrb ili ustanove u kojoj se odgojna mjera izvršava, zakazati sjednicu vijeća ili stručni suradnik suda kontrolno ročište. Na sjednicu vijeća ili kontrolno ročište biti će pozvane osobe koje imaju saznanja ili su od utjecaja na tijek i uspješnost izvršavanja odgojne mjere. Za pozivanje osoba shodno će se primjenjivati odredbe članka 232. i članka 249. Zakona o kaznenom postupku (u daljnjem tekstu: ZKP) i članka 50. ZSM-a. O tijeku i sadržaju sjednice vijeća sastavit će se zapisnik (čl.74. ZKP), a o kontrolnom ročištu službena zabilješka sačinjena po stručnom suradniku suda.

(4) Ministar nadležan za poslove pravosuđa donosi pravilnik o nadzoru suda nad izvršavanjem odgojnih mjera.

#### Članak 10.

(1) Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi i ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa dužna su sama i u suradnji s odgovarajućim znanstvenim institucijama poduzimati mjere za unapređenje organizacije i metodologije rada i stručno usavršavanje osoba koje rade na poslovima izvršavanja sankcija izrečenih maloljetniku.

#### Članak 11.

(1) Kaznenu evidenciju ustrojava i vodi Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa (čl. 162. st. 1. ZKP).

(2) Evidencija o izrečenim odgojnim mjerama vodi se prema posebnom propisu kojeg donosi ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

(3) Podaci iz evidencije i dokumentacije o izrečenim odgojnim mjerama mogu se dati samo državnom odvjetništvu i sudu povodom novog kaznenog postupka prema evidentiranoj osobi, kao i tijelima koja izvršavaju odgojnu mjeru.

#### Tajnost podataka

#### Članak 12.

(1) Podaci iz osobnog lista i drugi podaci koje zaposlenici i druge osobe kojima je povjerenost izvršavanje odgojne mjere ili sudjeluju u izvršavanju pojedinačnog programa postupanja saznaju tijekom izvršavanja sankcije izrečene maloljetniku službena su i profesionalna tajna.

(2) **Pristup podacima iz stavka 1. ovog članka dopušten je osobama ovlaštenim za nadzor nad radom ustanove ili tijela u kojem se sankcija**

**izvršava, maloljetniku i njegovim roditeljima ili skrbniku.**

(3) Maloljetniku, roditelju ili skrbniku se može uskratiti pristup zabilježenim podacima sadržanim u pojedinačnim stručnim mišljenjima i zapažanjima ovlaštenih službenih osoba, kada je to u interesu maloljetnika.

(4) Uvid u podatke iz osobnog lista na temelju odobrenja čelnika ustanove ili tijela mogu izvršiti i tijela unutarnjih poslova u okviru svoje zakonske ovlasti.

(5) Po završetku izvršavanja sankcije osobni list se pohranjuje i čuva u skladu s općim propisima o zaštiti arhivske građe.

#### Načela izvršavanja sankcija

#### Članak 13.

(1) Tijekom izvršavanja sankcije maloljetniku se jamči poštovanje ljudskog dostojanstva, potiče njegov tjelesni, intelektualni i moralni razvoj i čuva njegovo tjelesno i duševno zdravlje, te se uvažava razina rizičnosti njegovog ponašanja i životnih okolnosti.

(2) Zabranjeni su i kažnjivi postupci kojima se maloljetnik podvrgava bilo kakvom obliku mučenja, zlostavljanja ili ponižavanja, te liječničkim ili znanstvenim pokusima.

(3) Zabranjenim postupcima za vrijeme izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora smatraju se postupci koji su nerazmjerni održavanju reda i stege u kaznionicama i zatvorima ili su nezakoniti, pa mogu proizvesti trpljenje ili neprimjereno ograničenje temeljnih prava maloljetnika.

(4) Maloljetnik koji je bio žrtva zabranjenih postupaka iz stavka 2. ovoga članka ima pravo na posebnu zaštitu.

#### Članak 14.

Tijekom izvršavanja sankcija ne smije se maloljetnika dovoditi u međusobno nejednak položaj s obzirom na rasu, boju kože, spol, jezik, vjeru, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, imovinu, rođenje, naobrazbu, društveni položaj ili druge osobine.

#### Članak 15.

Maloljetnici tijekom izvršavanja sankcija imaju pravo zadovoljavati potrebe vjerskog i duhovnog života.

#### Članak 16.

(1) Bez odobrenja suda nadležnog za nadzor nad izvršavanjem sankcija ne smije se objaviti tijek izvršavanja sankcije, osim ako ovim zakonom nije drugačije propisano.



(2) Objaviti se mogu samo oni podaci za koje postoji odobrenje, ali se tada ne smije navesti ime osobe i oni podaci na temelju kojih bi se moglo zaključiti o kojem je maloljetniku riječ.

(3) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi i ministar nadležan za poslove pravosuđa će putem konferencija za tisak i priopćenja za javnost obavješćivati o tijeku izvršavanja sankcije izrečene maloljetniku, kada ocijene da je to od općeg javnog interesa i nije u suprotnosti s interesima maloljetnika.

#### Članak 17.

(1) Tijekom izvršavanja sankcije izrečene maloljetniku nadležni centar za socijalnu skrb poduzima mjere potrebne za zaštitu osobnih i imovinskih interesa maloljetnika.

(2) Ako se u tijeku izvršavanja sankcije pojaví osnovana sumnja o postojanju nekog oblika tjelesnog ili duševnog nasilja, zanemarivanja, zlostavljanja ili izrabljivanja maloljetnika, službene osobe koje izvršavaju sankciju dužne su o tome bez odlaganja podnijeti prijavu nadležnom državnom odvjetništvu.

(3) O svojoj odluci i poduzetim mjerama centar za socijalnu skrb obavijestit će sud koji je sankciju izrekao, tijelo ili ustanovu koja je stavila prijedlog, kao i ustanovu, odnosno tijelo koje izvršava sankciju.

#### Članak 18.

Odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova i odgojni zavod u kojem se izvršava zavodska odgojna mjera ili kaznionica u kojoj se izvršava kazna maloljetničkog zatvora će pravodobno osigurati pripremu maloljetnika za otpuštanje u suradnji s ustanovama i drugim pravnim osobama u čijem su djelokrugu poslovi pomoći poslije otpusta.

#### Članak 19.

Policijske ovlasti tijekom izvršavanja sankcija izrečenih maloljetniku primjenjuju policijski službenici posebno osposobljeni za poslove maloljetničke delinkvencije (čl. 66. st. 2. ZSM).

#### Članak 20.

Tijela koja sudjeluju u postupku izvršavanja sankcija izrečenih maloljetniku i druga tijela i ustanove od kojih se traže obavijesti, izvješća ili mišljenja dužna su hitno postupati kako bi se u interesu maloljetnika s izvršavanjem sankcija što prije započelo.

## DIO DRUGI IZVRŠAVANJE ODGOJNIH MJERA

### GLAVA II.

#### ZAJEDNIČKE ODREDBE

##### *Svrha izvršavanja*

##### Članak 21.

Svrha izvršavanja odgojnih mjera jest da se zaštitom, skrbi, nadzorom i školovanjem izvrši povoljan utjecaj na cjelokupni duševni i tjelesni razvoj maloljetnika i potakne jačanje njegove osobne odgovornosti (čl. 91. ZSM).

##### *Početak izvršavanja odgojne mjere*

##### Članak 22.

(1) Odgojne mjere izvršavaju se po pravomoćnosti sudske odluke i kada za njihovo izvršavanje nema zakonskih smetnji (članak 95. ZSM).

(2) Odluku o izrečenoj odgojnoj mjeri ili izmjeni odgojne mjere, sud za mladež će najkasnije u roku 8 dana od dana kada je postala pravomoćnom dostaviti centru za socijalnu skrb na čijem se području nalazi prebivalište odnosno boravište maloljetnika.

(3) Sud za mladež će uz odluku dostaviti sve podatke o ličnosti maloljetnika koje je obvezan pribaviti tijekom postupka, a naročito nalaz i mišljenje vještaka, ako je vještačenje provedeno, i podatke o ranije vođenim postupcima za kaznena djela i izrečenim sankcijama.

(4) Uz odluku o izrečenoj odgojnoj mjeri sud za mladež će dostaviti i odluku o visini doprinosa roditelja odnosno osoba koje su po zakonu dužne uzdržavati maloljetnika (čl. 94. st. 3. ZSM).

(5) Ukoliko sud za mladež obvezu iz st. 4. ovog članka nije mogao utvrditi do roka kada je mjera postala izvršnom, istu će naknadno utvrditi u roku od 1 mjesec, te odluku žurno dostaviti nadležnom centru za socijalnu skrb i ustanovi u kojoj se izvršava odgojna mjera prema maloljetniku.

##### *Pozivanje i upućivanje na izvršavanje odgojnih mjera*

##### Članak 23.

(1) Poslove pozivanja i upućivanja maloljetnika kojem je izrečena odgojna mjera obavlja centar za socijalnu skrb na čijem se području nalazi prebivalište odnosno boravište maloljetnika.

(2) Odluku o upućivanju maloljetnika na izvršavanje odgojne mjere, centar za socijalnu skrb dostavit će maloljetniku, roditeljima ili skrbniku, a mlađem punoljetniku osobno.

(3) Odluka o upućivanju maloljetnika na izvršavanje odgojne mjere sadrži:

1. osobno ime, ime oca, datum i mjesto rođenja, te adresu stanovanja

2. broj i datum izvršne sudske odluke na temelju koje se maloljetnika upućuje na izvršavanje odgojne mjere,

3. naziv, sjedište i adresu ustanove ili tijela, sjedište i adresu u koju se upućuje na izvršavanje odgojne mjere,

4. dan i sat kada je maloljetnik dužan, u pratnji roditelja ili skrbnika doći na izvršavanje odgojne mjere,

5. odluku o snažanju troškova izvršavanja odgojne mjere.

(4) Kada u centru za socijalnu skrb poslove na izvršavanju odgojne mjere obavlja više stručnjaka, ili se u izvršavanje uključuje voditelj - vanjski suradnik u odluci iz st. 3. ovog članka će se navesti i: ime i prezime, MBG (uz privolu maloljetnika), vrsta i stupanj stručne spreme i adresa ustanove ili udruge čiji je zaposlenik uključen u izvršavanje odgojne mjere za određenog maloljetnika.

(5) Odluka iz stavka 3. ovog članka dostavit će se ustanovi u kojoj će se izvršavati odgojna mjera, maloljetniku i njegovim roditeljima odnosno skrbniku, voditelju - vanjskom suradniku i sudu.

(6) Uz odluku centar za socijalnu skrb dostavlja izvršnu sudsku odluku, potvrdu o zdravstvenom osiguranju, nalaze i mišljenja za maloljetnika i drugu dokumentaciju iz članka 22. stavak 3. ovog Zakona.

(7) Maloljetnik, njegovi roditelji ili skrbnik imaju pravo uložiti žalbu u roku od 8 dana po primitku odluke centra. Žalba protiv odluke o upućivanju na izvršavanje odgojne mjere ne zadržava izvršenje.

(8) Dan javljanja na izvršavanje odgojne mjere mora biti određen tako da od uručenja rješenja o upućivanju do javljanja na izvršavanje odgojne mjere, protekne najmanje 14, a najviše 21 dan.

(9) U slučaju promjene prebivališta ili boravišta maloljetnika i njegovog zakonskog zastupnika, centar za socijalnu skrb će o tome izvjestiti sud, te postojeću dokumentaciju o tijeku izvršavanja mjere odmah ustupiti nadležnom centru za socijalnu skrb kako bi se mjera provodila bez prekida.

#### *Izvršavanje prije pravomoćnosti*

##### Članak 24.

(1) Izvršavanje odgojne mjere može iznimno započeti i prije pravomoćnosti sudske odluke (čl. 87. st. 4. ZSM).

(2) Izvršavanje odgojne mjere može se odgoditi u slučajevima i pod uvjetima predviđenim ovim Zakonom.

#### *Drugi izvršitelji odgojne mjere*

##### Članak 25.

(1) Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi može izvršavanje pojedinih odgojnih mjera povjeriti, na osnovi natječaja i ponuđenog programa rada, udrugama građana, te pravnim osobama koje se bave pitanjima odgoja i radom s mladima.

(2) Osobe u udrugama i ustanovama pravnih osoba kojima je povjereno izvršavanje odgojnih mjera moraju udovoljavati uvjetima iz članka 30. ovog Zakona i znanjima o načinu izvršavanja pojedine odgojne mjere.

(3) Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi vrši inspekcijski nadzor nad radom udruga i pravnih osoba iz stavka 1. ovog članka.

#### *Započinjanje izvršavanje odgojne mjere*

##### Članak 26.

(1) Centar za socijalnu skrb i ustanova nadležna za izvršavanje odgojne mjere poduzet će sve potrebne radnje da se s izvršavanjem mjere započne bez odlaganja.

(2) Ako maloljetnik iz opravdanih razloga bude spriječen doći u određeno vrijeme na izvršavanje odgojne mjere, roditelj ili skrbnik obavezan je o tome odmah izvjestiti nadležni centar za socijalnu skrb i ustanovu u kojoj se mjera treba izvršavati. Mlađi punoljetnik osobno izvještava o razlozima spriječenosti.

(3) Ako se maloljetnik nakon uredno dostavljenog poziva ne odazove na izvršavanje odgojne mjere upućivanja u centar za odgoj, pojačane brige i nadzora uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, odgojnu ustanovu, posebnu odgojnu ustanovu ili odgojni zavod, ravnatelj ustanove dužan je o tome odmah izvjestiti sud za mladež i centar za socijalnu skrb.

(4) Sud za mladež može odlučiti da se maloljetnika prisilno dovede na izvršavanje odgojne mjere, upućivanja u centar za odgoj i pojačanu brigu i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, a može i izrečenu mjeru zamijeniti drugom mjerom. Maloljetnika kojem je izrečena zavodska odgojna mjera prisilno će se dovesti na izvršavanje odgojne mjere.

(5) Nalog o dovođenju maloljetnika izvršavaju policijski službenici posebno osposobljeni za poslove suzbijanja maloljetničke delinkvencije u civilnoj odjeći po mjestu prebivališta odnosno boravišta maloljetnika.

#### *Pojedinačni program postupanja*

##### Članak 27.

(1) Pojedinačni program postupanja u pravilu zajednički izrađuju, preispituju i nadopunjuju odgojitelj, stručni radnik centra za socijalnu skrb,

stručni suradnik nadležnog suda, maloljetnik, njegovi roditelji ili skrbnik i druge osobe značajne za izvršavanje odgojne mjere.

(2) Pojedinačni program postupanja izrađuje se na osnovu: analize ličnosti i ponašanja maloljetnika, uvida u obiteljsku situaciju i odnose, uvida u tijek školovanja i odnose prema školskim obvezama, uvida u način provođenja slobodnog vremena, životne vještine, interese i navike maloljetnika posebne potrebe maloljetnika, te druge okolnosti koje mogu bitno utjecati na odgoj i socijalizaciju.

(3) Pojedinačni program postupanja sadrži: ciljeve, područja djelovanja, metode i postupke, posebne programe tretmana, procjenu rizika ponašanja, izvršitelje zadaća, rokove u kojima će se planirano izvršiti, a dostavlja se sudu koji nadzire izvršavanje odgojne mjere.

(4) Osobe iz stavka 1. ovog članka dužne su pratiti provedbu dogovorenog pojedinačnog programa postupanja i utvrditi uspješnost tretmana, te izvršiti promjene sukladno potrebama pojedinaca.

(5) Centar za socijalnu skrb i odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova ili odgojni zavod dogovorno izrađuju pojedinačni program pomoći obitelji, a prvenstveno roditeljima ili skrbniku.

(6) Program pomoći obitelji sadrži: utvrđene potrebe roditelja i drugih članova domaćinstva, vrste pomoći, nositelje pomoći, rokove izvršenja pojedinog zadatka, sredstva i način ostvarenja sredstava za izvršavanje programa. Program pomoći obitelji sastavni je dio pojedinačnog programa postupanja u interesu maloljetnika.

(7) Kada u pružanju pomoći obitelji sudjeluju druge osobe, ustanove i udruge potrebno ih je uključiti u izradu plana pomoći obitelji.

#### Članak 28.

(1) Savjetovanjem i drugim oblicima pomoći obitelji, treba stvoriti pretpostavke za ponovni povratak maloljetnika u obitelj kada je to god moguće i u najkraćem mogućem roku.

(2) Kada su uvjeti u obitelji poboljšani u tolikoj mjeri da roditelji mogu preuzeti brigu o odgoju maloljetnika, centar je dužan o tome izvijestiti odgojnu ustanovu, posebnu odgojnu ustanovu i odgojni zavod.

(3) Kada centar utvrdi nakon poduzetih radnji prema programu pomoći obitelji, da se na stanje u obitelji i na obveze roditelja u odgoju maloljetnika ne može bitno utjecati i utvrdi da nije u interesu maloljetnika povratak u obitelj, dužan je poduzeti potrebne radnje za osiguranje smještaja maloljetnika izvan obitelji, a u cilju osamostaljivanja.

(5) Maloljetnika se može privremeno smjestiti u stambenu zajednicu ili dom socijalne skrbi do osamostaljivanja.

#### *Izvršitelji odgojnih mjera*

##### Članak 29.

(1) Poslove izvršavanja odgojne mjere - posebne obveze i pojačane brige i nadzora u centru za socijalnu skrb izvršava stručni radnik defektolog - socijalni pedagog, a iznimno socijalni radnik.

(2) Kada je to od posebnog interesa za maloljetnika (narušeno duševno zdravlje, poremećaj ličnosti, ovisnost o drogama ili alkoholu i drugo) u poslove izvršavanja odgojnih mjera mogu se uključiti i stručnjaci drugih struka.

##### Članak 30.

(1) Odgojne mjere – upućivanje u centar za odgoj, pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi, upućivanje u odgojnu ustanovu, upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu i odgojnu mjeru – upućivanje u odgojni zavod izvršavaju odgojitelji i drugi stručni djelatnici, te državni službenici uključeni u provedbu pojedinačnog programa postupanja.

(2) Odgojitelj je osoba visoke stručne spreme: defektolog – socijalni pedagog, a iznimno socijalni radnik, psiholog ili stručnjak pedagoške struke.

##### Članak 31.

Centar za socijalnu skrb, odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova i odgojni zavod će uključiti u izvršavanje odgojne mjere druge osobe iz lokalne zajednice koje se bave pitanjima odgoja i pomoći mladima te pojedince volontere.

##### Članak 32.

(1) Odgojitelji i stručni djelatnici iz članka 30. i 31. ovog Zakona moraju imati nagruća za rad s maloljetnicima kojima su izrečene odgojne mjere.

(2) Osobe koje nisu stekle potrebna zvanja i znanja kroz temeljno obrazovanje dužne su se dodatno školovati.

(3) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi donijet će Pravilnik o posebnim uvjetima za raspoređivanje na radna mjesta odgojitelja i drugih stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi, a ministar nadležan za poslove pravosuđa Pravilnik o posebnim uvjetima za raspoređivanje na radna mjesta ovlaštenih službenih osoba u odgojnom zavodu i maloljetničkom zatvoru.

#### *Evidencija i dokumentacija*

##### Članak 33.

(1) Sud za mladež koji je u prvom stupnju izrekao odgojnu mjeru vodi posebnu evidenciju za svakog maloljetnika kojem je izrečena odgojna mjera (čl. 97. stavak 2. ZSM).

(2) Ustanove nadležne za izvršavanje odgojnih mjera obvezne su za svakog maloljetnika voditi posebnu evidenciju i dokumentaciju, sukladno podzakonskim aktima, u koji se ulaže sva stručna dokumentacija iz članka 22. st. 3. ovoga Zakona.

### GLAVA III.

#### IZVRŠAVANJE POJEDINIH ODGOJNIH MJERA

##### Sudski ukor

###### Članak 34.

Odgojna mjera sudskog ukora sadrži kratki govor suca za mladež ili suca prekršajnog suda kojim se maloljetniku, po donošenju sudske odluke, izriče prijekor suda, na prigodan način i u prigodnom okruženju sudnice. Prijekor treba poučno i odgojno djelovati na maloljetnika kako bi shvatio neprihvatljivost i posljedice svog ponašanja te da mu se u slučaju ponovnog počinjenja kaznenog djela ili prekršaja može izreći teža sankcija.

##### Posebne obveze

###### Članak 35.

(1) Centar za socijalnu skrb će u roku od 15 dana po zaprimanju izvršne odluke suca za mladež ili suca prekršajnog suda rješenjem odrediti osobu koja će izvršavati posebnu obvezu (voditelj). O tome će izvijestiti sud te za maloljetnika dostaviti pojedinačni program postupanja.

(2) Voditelj može biti stručni radnik centra za socijalnu skrb ili vanjski suradnik (voditelj - vanjski suradnik).

(3) Voditelj mjere je dužan o tijeku izvršavanja posebne obveze izvijestiti centar za socijalnu skrb, a centar će svaka tri mjeseca dostaviti izvješće sudu, a na zahtjev suda i češće.

###### Članak 36.

(1) Posebne obveze izvršavat će se u onim ustanovama i drugama te drugim organizacijama uvrštenim u Popis ustanova u kojima se provode posebne obaveze.

(2) Popis ustanova utvrđuje i jednom godišnje ažurira ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi u suradnji sa sudom i državnim odvjetništvom.

###### Članak 37.

(1) Posebna obveza – da se maloljetnik ispriča oštećeniku može se izvršiti u sudnici po

pravomoćnosti sudske odluke ukoliko na to pristane oštećenik ili u centru za socijalnu skrb.

(2) U isprici oštećeniku maloljetnik treba izraziti žaljenje zbog nanesene štete.

###### Članak 38.

(1) Posebna obveza - da maloljetnik prema vlastitim mogućnostima popravi ili nadoknadi štetu nanесenu kaznenim djelom može se izvršiti osobnim radom maloljetnika, nadoknadom štete iz osobnih sredstava, uplatom određenog iznosa novca u korist neke humanitarne organizacije ili na drugi dogovoreni način.

(2) Postupak izvršavanja obveze iz stavka 1. ovog članka provodi centar za socijalnu skrb. Centar može izvršavanje posebne obveze povjeriti i udruzi građana čiji program je odobrilo ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.

###### Članak 39.

Posebna obveza maloljetnika:

- da redovito pohađa školu,
- da ne izostaje s radnog mjesta,
- da se osposobljava za zanimanje koje odgovara njegovim sposobnostima ili sklonostima
- da prihvati zaposlenje i u njemu ustraje
- da sudjeluje u tečajevima za stručno osposobljavanje

izvršava voditelj mjere na način da metodama nadzora, savjetovanišnog rada i drugim odgojnim postupcima vrši stalni utjecaj na ponašanje maloljetnika, surađujući s drugim osobama i ustanovama.

###### Članak 40.

(1) Posebna obveza – da se maloljetnik uključi u rad humanitarnih organizacija ili u poslove komunalnog ili ekološkog značenja izvršava se u ustanovama koje su suglasne prihvatiti maloljetnika na izvršavanje ove odgojne mjere. Maloljetniku treba omogućiti uvid u štetu nanесenu kaznenim djelom ili prekršajem te kroz stjecanje radnih navika i doživljaj korisnosti rada, razvijati odgovornost za vlastito ponašanje.

(2) Izbor ustanove u kojoj će se obveza izvršavati zajednički dogovaraju voditelj mjere, maloljetnik, njegovi roditelji ili skrbnik.

###### Članak 41.

(1) Posebna obveza – da se maloljetnik uzdrži od posjećivanja određenih lokala odnosno priredbi i kloni društva određenih osoba koje na njega štetno utječu izvršava voditelj mjere suradno s policijskim službenicima posebno osposobljenim za poslove suzbijanja maloljetničkog kriminaliteta.

(2) Policijski službenici o svojim saznanjima o maloljetniku kojem je izrečena ova posebna obveza izvijestit će voditelja mjere kako bi on mogao imati uvid u ispunjenje posebne obveze i pravovremeno odgojno utjecati na maloljetnika.

(3) Voditelj mjere će roditelje ili skrbnika maloljetnika posebno upozoriti da su dužni surađivati s voditeljem mjere i istog obavijestiti o svakom nepridržavanju obveze od strane maloljetnika.

#### Članak 42.

(1) Posebna obveza – da se maloljetnik uz glasnost maloljetnikovog zakonskog zastupnika podvrgne stručnom medicinskom postupku ili postupku odvikavanja od droge ili druge ovisnosti izvršava se u zdravstvenim ustanovama sukladno propisima iz područja zdravstva.

(2) Postupak odvikavanja od droge i drugih ovisnosti izvršavaju centri za socijalnu skrb te druge ustanove socijalne skrbi u suradnji s centrima za prevenciju ovisnosti, zatim vjerske zajednice, udruge, pravne i fizičke osobe sukladno posebnom propisu Zakona o suzbijanju zlorabe opojnih droga (u daljnjem tekstu: ZSZOD).

#### Članak 43.

(1) Posebna obveza - da se maloljetnik uključi u pojedinačni ili skupni rad u savjetovalištu za mlade izvršava se u savjetovalištu centra za socijalnu skrb i drugim ustanovama socijalne skrbi, zatim u savjetovalištim zdravstvenih ustanova i vjerskih zajednica te u savjetovalištim koja osnivaju fizičke osobe koje samostalno obavljaju poslove savjetovališta.

(2) Savjetodavni tretman podrazumijeva različite postupke individualnog ili grupnog rada s maloljetnikom, koji su usmjereni na učenje i stjecanje socijalnih vještina, podršku i vođenje maloljetnika u procesu preuzimanja odgovornosti za vlastito ponašanje, te ublažavanje utjecaja osobnih i okolinskih činitelja rizika.

(3) Roditelji ili skrbnik dužni su osigurati redovitost maloljetnika tijekom izvršavanja posebne obveze.

#### Članak 44.

(1) Posebna obveza – da maloljetnik bez posebnog odobrenja centra za socijalnu skrb ne može trajnije napustiti mjesto prebivališta ili boravišta izvršava centar za socijalnu skrb u suradnji s policijskim službenicima posebno osposobljenim za poslove suzbijanja maloljetničkog kriminaliteta.

(2) Voditelj mjere obvezat će roditelje i druge članove obitelji da izvijeste o svakom udaljavanju maloljetnika iz mjesta prebivališta ili boravišta bez dozvole nadležnog centra.

#### Članak 45.

(1) Posebna obveza – da se maloljetnik radi provjere znanja prometnih propisa uputi u nadležnu ustanovu za osposobljavanje vozača izvršava se u auto-školama.

(2) Voditelj mjere dogovorit će s voditeljem auto-škole i određenim instruktorom vožnje dan dolaska maloljetnika.

(3) Program koji treba maloljetnik usvojiti, zajednički će utvrditi voditelj mjere, voditelj auto-škole i instruktor u dogovoru s maloljetnikom, njegovim roditeljima. Navedene osobe utvrdit će dan pristupanja ispitu koji može biti u usmenoj i pisanoj formi.

(4) Auto-škola će maloljetniku izdati potvrdu o uspješno izvršenoj posebnoj obvezi, te o tome obavijestiti nadležni centar za socijalnu skrb.

#### Članak 46.

(1) Posebna obveza - da se maloljetnik uključi u rad športskih i drugih sekcija uz pedagoški nadzor u školi izvršava se u školama te u drugim športskim centrima, a uz suglasnost ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi i ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja i športa.

(2) Voditelj mjere dogovorit će s ravnateljem škole i stručnim suradnikom škole, te voditeljem športskog centra o danu dolaska maloljetnika, te će se zajedno utvrditi u dogovoru s maloljetnikom i njegovim roditeljima program kroz koji će maloljetnik prolaziti.

#### Članak 47.

Kod izvršavanja odgojnih mjera, stručni suradnik suda može sudjelovati u izradi pojedinačnog programa postupanja, a na kontrolnim ročištima pratiti tijek i uspješnost izvršavanja odgojnih mjera.

#### *Upućivanje u centar za odgoj*

#### Članak 48.

Mjera upućivanja u centar za odgoj izvršava se u domu za odgoj djece i mladeži, a može se izvršavati i u posebnom odjelu centra za socijalnu skrb namijenjenom za tu svrhu.

#### Članak 49.

(1) Mjera upućivanja u centar za odgoj na određeni broj sati tijekom dana se izvršava u slobodno vrijeme maloljetnika u najdužem trajanju od četiri sata dnevno, a u vremenu između osam i dvadeset sati.

(2) Maloljetnik upućen u centar za odgoj na određeni broj dana nastavlja pohađati školu, odnosno odlaziti na radno mjesto.

(3) Na maloljetnika iz stavka 2. ovog članka odgovarajuće se primjenjuju odredbe članka 70., 72.-77., 85., 87.-96., 98-102., 104.-116., 121.-123. ovog Zakona.

#### Članak 50.

Radi ostvarenja odgojne svrhe ove odgojne mjere boravak maloljetnika u centru za odgoj mora biti ispunjen sadržajima (čl. 10. st. 4. ZSM-a).

#### Članak 51.

Maloljetnicima se tijekom izvršavanja odgojne mjere mogu odobriti pogodnosti, a zbog povrede discipline i uskrate u skladu sa suvremenim socio-pedagoškim metodama rada i postupcima.

#### Članak 52.

U dane i sate izvršavanja odgojne mjere uračunava se samo ono vrijeme koje je maloljetnik proveo u centru za odgoj na izvršavanju mjere. Neopravdani izostanak do tri dana kada je maloljetniku izrečena odgojna mjera neprekidnog boravka ili neopravdani izostanak do dvanaest sati kada je maloljetniku izrečena odgojna mjera na određeni broj sati tijekom dana, maloljetnik će nadoknaditi kroz produženi boravak u ustanovi.

#### Članak 53.

U slučaju teže povrede reda i discipline ili u slučaju nejavljanja maloljetnika na izvršavanje mjere ili u slučaju bijega maloljetnika, ravnatelj će obavijestiti o tome sud koji može izmijeniti ranije donesenu odluku u odgojnoj mjeri (čl. 10. st. 5 ZSM), te centar za socijalnu skrb, maloljetnikove roditelje ili skrbnika.

#### Članak 54.

Ustanova u kojoj se izvršava odgojna mjera upućivanja u centar za odgoj dostavlja sudu i centru za socijalnu skrb u roku od 15 dana po okončanju mjere izvješće o postignućima u odgoju maloljetnika.

### Pojačana briga i nadzor

#### Članak 55.

Odgojnu mjeru pojačane brige i nadzora (u daljnjem tekstu: PBIN) izvršava nadležni centar za socijalnu skrb.

#### Članak 56.

(1) Poslove izvršavanja odgojne mjere PBIN obavljaju stručni radnici centra za socijalnu skrb: defektolog - socijalni pedagog, a iznimno socijalni radnik (voditelj).

(2) Izvršavanje odgojne mjere može se povjeriti voditeljima - vanjskim suradnicima.

(3) Voditelji - vanjski suradnici iz stavka 2. ovoga članka su stručne osobe s područja socijalne skrbi, zdravstva, obrazovanja i druge osobe koje se bave odgojem mladeži. Voditeljem se može imenovati i volonter te član udruge koja se bavi pitanjima odgoja mladih. Voditelja - vanjskog suradnika imenuje centar za socijalnu skrb.

(4) Centar će u roku od 15 dana od zaprimanja izvršne sudske odluke odrediti voditelja mjere, o tome izvijestiti maloljetnika i njegove roditelje ili skrbnika, sud i sudu dostaviti pojedinačni program postupanja.

#### Članak 57.

(1) Voditelj pojačane brige i nadzora dužan je odgojno utjecati na maloljetnika u osobnom kontaktu s njim, brinuti se o njegovom školovanju, zaposlenju, radu, slobodnom vremenu, odvijanju iz sredine koja na njega štetno utječe, liječenju i sređivanju prilika u kojima maloljetnik živi, držeci se u svom radu pojedinačnog programa postupanja.

(2) Voditelj mjere dužan je surađivati s roditeljima, odnosno skrbnikom i drugim za odgoj maloljetnika ovlaštenim osobama, savjetovati ih, pomoći im u ostvarivanju i unapređivanju njihove odgojne uloge, te provjeravati izvršenje posebnih uputa i dužnosti koje im je sud naložio (čl. 11. st. 3. ZSM).

#### Članak 58.

Pojedinačni program postupanja preispituje se najmanje jedan puta u tri mjeseca, te se po potrebi vrše njegove izmjene i dopune. Izmjene i dopune unose se u pismenoj formi u pojedinačni program postupanja, te se o tome izvješćuje sud.

#### Članak 59.

(1) Centar za socijalnu skrb je dužan svaka tri mjeseca, a na zahtjev suda i ranije, dostaviti izvješće o tijeku izvršavanja odgojne mjere.

(2) U tijeku izvršavanja odgojne mjere centar može predložiti sudu izmjenu ili obustavu odgojne mjere, kao i upućivanje maloljetnika u centar za odgoj zbog neizvršavanja dužnosti i posebnih obveza, te o tome izvijestiti državnog odvjetnika.

(3) Sud je dužan u roku od 15 dana od primitka prijedloga postupiti sukladno članku 17. ZSM-a.

#### Članak 60.

U slučaju promjene prebivališta ili boravišta maloljetnika i njegovog zakonskog zastupnika, centar za socijalnu skrb će o tome izvijestiti sud, te postojeću dokumentaciju o tijeku izvršavanja mjere odmah ustupiti nadležnom centru za socijalnu skrb kako bi se mjera provodila bez prekida.

*Pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u  
odgojnoj ustanovi*

Članak 61.

(1) Odgojna mjera pojačane brige i nadzora uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi izvršava se u domu za odgoj mladeži ili posebnom odjelu centra za socijalnu skrb.

(2) Posebni odjel centra za socijalnu skrb mora udovoljavati uvjetima u pogledu prostora, opreme i potrebnih stručnih i drugih radnika, kako je to propisano Pravilnikom za dom socijalne skrbi za odgoj mladeži.

Članak 62.

U odnosu na izvršavanje odgojne mjere pojačane brige i nadzora uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi odgovarajuće se primjenjuju odredbe članka 56. do članka 59. ovoga Zakona.

Članak 63.

Stručni radnik centra upoznat će maloljetnika, njegove roditelje i mlađeg punoljetnika sa sadržajima i načinom izvršavanja odgojne mjere, njihovim dužnostima i obvezama te utvrđenim danom i satom dolaska u odgojnu ustanovu na izvršavanje odgojne mjere.

Članak 64.

(1) Tijekom provođenja odgojne mjere treba na odgovarajući način u skladu s dobi i psihofizičkim sposobnostima, a u suradnji s roditeljima, centrom za socijalnu skrb i drugim ustanovama i osobama, koristiti metode i postupke sociopedagoškog rada, pripremati maloljetnika za samostalan i odgovoran život, koristeći mogućnosti u lokalnoj zajednici.

(2) Maloljetniku treba osigurati pomoć u učenju, nadzirati odnos prema školskim obvezama i radu odnosno zaposlenju, poticati razvoj socijalno prihvatljivog ponašanja, a naročito odgovornosti i usvajanje društveno prihvatljivog stila života, usmjeravati i savjetovati, te podupirati razvoj pozitivnih načina provođenja slobodnog vremena.

Članak 65.

(1) U odgojnoj ustanovi maloljetnik izvršava odgojnu mjeru po utvrđenom pojedinačnom programu postupanja, pod stalnim nadzorom i odgojnim utjecajem stručnog osoblja.

(2) Maloljetnik bi po mogućnosti trebao pohađati školu, stručnu izobrazbu i rad te organizirane aktivnosti slobodnog vremena koje je pohađao prije dolaska na izvršavanje odgojne mjere, te aktivnosti slobodnog vremena za koje se utvrdi u individualnom programu postupanja da bi pozitivno utjecale na njegov rast i razvoj.

Članak 66.

Posebna obveza koja je izrečena uz druge sankcije izrečene maloljetniku izvršava se prema odredbama ovoga Zakona iz članka 35. do članka 47.

Članak 67.

(1) Tijekom izvršavanja odgojne mjere centar za socijalnu skrb i odgojitelj ustanove surađivat će s roditeljima maloljetnika i pružati im stručnu pomoć u odgoju i skrbi u njegovom psihofizičkom razvoju. Roditelji ili skrbnik maloljetnika treba osigurati redoviti dolazak maloljetnika u odgojnu ustanovu.

(2) O svakom opravdanom ili neopravdanom izostanku maloljetnika iz ustanove, roditelj ili skrbnik je dužan izvijestiti odgojitelja u odgojnoj ustanovi i centar za socijalnu skrb koji nadzire provođenje mjere te sudjeluje u radu s maloljetnikom i roditeljem.

**GLAVA IV.**

*IZVRŠAVANJE ZAVODSKIH ODGOJNIH MJERA*

**Zajedničke odredbe**

*Osnivanje*

Članak 68.

(1) Odgojnu ustanovu, posebnu odgojnu ustanovu i odgojni zavod osniva Republika Hrvatska i to zakonom i uredbom Vlade Republike Hrvatske.

(2) Odjel odgojne ustanove i posebne odgojne ustanove osniva ministar nadležan za poslove socijalne skrbi, a odjel odgojnog zavoda osniva ravnatelj Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa.

(3) Odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova i odgojni zavod, te njihovi odjeli osnivaju se posebno za ženske odnosno muške osobe.

*Započinjanje izvršavanja odgojne mjere*

Članak 69.

(1) Centar za socijalnu skrb dužan je u roku od 15 dana od zaprimljene pravomoćne sudske odluke osigurati prijam maloljetnika na izvršavanje zavojske odgojne mjere.

(2) Zavodska odgojna mjera počinje teći s danom prijama maloljetnika u odgojnu ustanovu, posebnu odgojnu ustanovu ili odgojni zavod.

*Prijam maloljetnika*

Članak 70.

(1) Prijamu maloljetnika u odgojnu ustanovu, posebnu odgojnu ustanovu i odgojni zavod

prisutan je odgajatelj ustanove i u pravilu stručni radnik centra za socijalnu skrb, dok o prisutnosti roditelja, skrbnika ili drugih osoba odlučuje centar za socijalnu skrb u svakom pojedinačnom slučaju.

(2) Dolaskom maloljetnika na izvršavanje završne odgojne mjere utvrdit će se njegova istovjetnost, te će se izvršiti pregled osobe i stvari.

(3) Ravnatelj ustanove odnosno upravitelj zavoda će obavijestiti sud za mladež i centar za socijalnu skrb o danu nastupa maloljetnika na izvršavanje odgojne mjere te im u roku od 30 dana dostaviti pojedinačni program postupanja.

(4) Ako prijamu maloljetnika nije bio prisutan roditelj ili skrbnik, o danu smještaja maloljetnika obavijestit će se i te osobe.

#### *Smještaj maloljetnika*

##### Članak 71.

(1) Maloljetnika se smješta u prijamni odjel ili odgovarajuću odgojnu skupinu.

(2) Maloljetnik koji je smješten u prijamni odjel može u odjelu boraviti do 30 dana. U prijamnom odjelu maloljetnika će se upoznati s pravima i obvezama koje ima za vrijeme izvršavanja odgojne mjere i načinom na koji ta prava može ostvariti.

(3) Odlukom ravnatelja odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i upravitelja odgojnog zavoda, a na prijedlog stručnog tima prijamnog odjela, maloljetnika se raspoređuje u onu odgojnu skupinu u kojoj će mu se osigurati program postupanja prilagođen potrebama.

##### Članak 72.

(1) Prostorije u kojima borave maloljetnici moraju biti čiste, suhe i dovoljno prostrane. Za svakog maloljetnika u spavaonici mora se osigurati najmanje 4 m<sup>2</sup> i 10 m<sup>3</sup> prostora.

(2) Svaka prostorija u kojoj maloljetnik živi i radi mora imati dnevno i umjetno svjetlo koje omogućuje čitanje i rad bez smetnji za vid.

#### *Prehrana maloljetnika*

##### Članak 73.

(1) Prehrana u ustanovama i odgojnom zavodu prilagođena je dobi i potrebama maloljetnika.

(2) Maloljetniku se osigurava prehrana prema kaloričnoj vrijednosti određenoj općim propisom. Kakvoća i količina obroka pod svakodnevnim su nadzorom.

(3) O vrsti i količini obroka bolesnog maloljetnika odluku donosi liječnik.

(4) U otvorenom odjelu odgojnog zavoda i stambenoj zajednici odgojne ustanove maloljetnik sam priprema dnevne obroke hrane.

#### *Raspologanje novcem*

##### Članak 74.

(1) Za vrijeme boravka na odjelu intenzivnog tretmana i pojačanog nadzora u odgojnoj ustanovi, posebnoj odgojnoj ustanovi, odnosno u zatvorenom odjelu ili u odjelu posebne skrbi i nadzora odgojnog zavoda, maloljetnik može primiti i slati novac posredovanjem uprave odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda.

(2) O stanju novca na računu maloljetnika vodi se evidencija, a novac se čuva na pologu novca.

(3) Kontrolu utroška novca obavlja odgajatelj, a privremeno ograničavanje ili raspolaganje upravitelj.

#### *Zdravstvena zaštita*

##### Članak 75.

(1) Maloljetnik tijekom izvršavanja završne odgojne mjere ima pravo na zdravstvenu zaštitu po općim propisima, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

(2) Trudnoj maloljetnici i majci s djetetom koja je rodila za vrijeme izvršavanja završne odgojne mjere osigurava se cjelovita zdravstvena zaštita u svezi s trudnoćom, porođajem i majčinstvom.

(3) Troškove obvezne zdravstvene zaštite maloljetnika snosi Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO) prema općim propisima o pravima osiguranika, a dodatnog zdravstvenog osiguranja odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova i odgojni zavod, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

#### *Izvjешćivanje o ozljedama maloljetnika*

##### Članak 76.

(1) O ozljedama maloljetnika utvrđenim prilikom prijama u odgojnu ustanovu, posebnu odgojnu ustanovu i odgojni zavod ili ozljedama zadobivenim tijekom boravka u ustanovi i zavodu, nadležni liječnik je dužan napisati posebno izvješće.

(2) Ukoliko maloljetnik o ozljedama posjeduje lječničku dokumentaciju, liječnik iz stavka 1. ovog članka se može složiti s rezultatima prethodnog pregleda i to potvrditi u izvješću, ili može maloljetnika uputiti na poseban pregled.

(3) Izvješće se ulaže u osobni list maloljetnika i prosljeđuje ravnatelju odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove odnosno upravitelju odgojnog zavoda. Izvješće će prosljediti državnom odvjetniku ako je liječnik utvrdio teže tjelesne ozljede maloljetnika.

(4) Na zahtjev roditelja ili skrbnika maloljetnika ili druge ovlaštene osobe ili tijela, liječnik je obavezan izdati potvrdu o rezultatima pregleda iz stavka 1. i 2. ovog članka.



### Nadzor nad zdravstvenom zaštitom

#### Članak 77.

(1) Zdravstveno inspekcijski nadzor obavlja Ministarstvo zdravstva prema posebnom zakonu.

(2) U slučaju uskrate ili povrede zakonskih prava na zdravstvenu zaštitu i liječenje tijekom boravka maloljetnika u odgojnoj ustanovi, posebnoj odgojnoj ustanovi i odgojnom zavodu, ravnatelj, odnosno upravitelj odgojnog zavoda izvjestit će o razlozima nadležno ministarstvo, te ministarstvo nadležno za poslove zdravstava.

(3) Uz izvješće iz stavka 2. ovog članka, ravnatelj, odnosno upravitelj je obavezan priložiti i mišljenje nadležnog liječnika i medicinsku dokumentaciju.

#### *Obavijest o bolesti*

#### Članak 78.

O svakoj težoj bolesti ili ozljedi maloljetnika, uprava odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda obavijestit će roditelje ili skrbnika, sud za mladež i centar za socijalnu skrb.

#### *Postupak u slučaju smrti*

#### Članak 79.

(1) U slučaju smrti maloljetnika, ravnatelj odgojne ustanove i posebne odgojne ustanove, odnosno upravitelj odgojnog zavoda obavijestiti će obitelji maloljetnika, centar za socijalnu skrb i sud za mladež koji je izrekao odgojnu mjeru.

(2) Posmrtni ostaci umrlog predat će se obitelji radi pokopa. Troškove pokopa snosi obitelj, ako posebnim propisom nije drugačije određeno.

(3) Ako obitelj odbije preuzeti posmrtno ostatke, ili umrli maloljetnik nema obitelji, posmrtni ostaci pokopat će se na mjesnom groblju prema sjedištu odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda. Troškove pokopa podmirit će centar za socijalnu skrb nadležan prema prebivalištu ili boravištu maloljetnika. Centar za socijalnu skrb troškove pokopa može nadoknaditi iz ostavine umrlog maloljetnika.

(4) U slučaju smrti maloljetnika u inozemstvu ili stranog državljanina odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova i odgojni zavod postupit će se sukladno posebnom propisu i međunarodnim ugovorima.

#### *Obrazovanje maloljetnika*

#### Članak 80.

(1) Maloljetniku se omogućava osnovno i strukovno obrazovanje prema njegovim sposobnostima i sklonostima te mogućnostima odgojne ustanove,

posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda, kao i drugim okolnostima koje su važne za ostvarivanje svrhe izvršavanja odgojne mjere.

(2) Maloljetnik s nezavršenom osnovnom školom obavezan je pohađati osnovnu školu.

(3) Strukovno obrazovanje omogućava se maloljetniku za kojeg je to utvrđeno programom postupanja.

(4) Osnovno i strukovno obrazovanje se provodi prema općim propisima.

#### Članak 81.

(1) U odgojnoj ustanovi, posebnoj odgojnoj ustanovi i odgojnom zavodu može se organizirati izvođenje programa osposobljavanja i izobrazbe maloljetnika za stjecanje vještina i znanja za obavljanje poslova manje složenosti. U tu svrhu, ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja može osnovati odjele redovnih osnovnih i srednjih škola u skladu s općim propisima.

(2) Programe izobrazbe maloljetnika donosi ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja u suglasnost s odgojnom ustanovom, posebnom odgojnom ustanovom i odgojnim zavodom.

(3) Stručna sprema i osposobljenost učitelja i nastavnika koji su zaposlenici odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda istovjetna je uvjetima koje moraju ispunjavati učitelji i nastavnici prema općim propisima, a moraju ovladati i temeljnim znanjima o poremećajima u ponašanju sukladno članku 32. ovog Zakona.

#### Članak 82.

Nakon završetka obrazovanja ili stručnog osposobljavanja u odgojnoj ustanovi, posebnoj odgojnoj ustanovi i odgojnom zavodu, maloljetnik dobiva o tome pisani dokaz iz kojeg ne smije biti vidljivo da je obrazovanje stečeno tijekom izvršavanja odgojne mjere.

#### Članak 83.

(1) Maloljetnik se može školovati u obrazovnim ustanovama u mjestu sjedišta odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda ili odjel odgojnog zavoda, o čemu odluku donosi ravnatelj, odnosno upravitelj na prijedlog službe tretmana.

(2) Maloljetnik se može obrazovati ili nastaviti s obrazovanjem prema započetom ili osobno odabranom programu izobrazbe u školi ili učilištu po izboru, o čemu odluku donosi ravnatelj, odnosno upravitelj na zahtjev maloljetnika, njegovog roditelja ili skrbnika.

(3) Odluke iz stavka 1. i 2. ovog članka ravnatelj, odnosno upravitelj donosi nakon pribavljene suglasnosti nadležnog suda za mladež.

### **Troškovi školovanja**

#### **Članak 84.**

(1) Troškove opremanja i održavanja školskih prostora u odgojnoj ustanovi, posebnoj odgojnoj ustanovi i odgojnom zavodu snose nadležna ministarstva u sporazumu s ministarstvom nadležnim za poslove obrazovanja i športa.

(2) Troškove pohađanja izobrazbe koji, prema općem propisu, terete polaznika izobrazbe, a koji nisu organizirani u prostoru odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda ili putem ugovora s odgojnom ustanovom, posebnom odgojnom ustanovom i odgojnim zavodom, snosi maloljetnik ili njegov zakonski zastupnik.

(3) Nastale troškove obrazovanja iz članka 83. stavka 2. ovog zakona snose roditelji, odnosno osobe koje su po zakonu obvezne uzdržavati maloljetnika u visini koju odredi sud za mladež.

#### **Članak 85.**

(1) Maloljetnicima koji se školuju, osigurava se nesmetano pohađanje nastave, osnovni školski pribor, udžbenici, obvezna literatura i oprema te odgovarajuće vrijeme i prostor za učenje.

(2) Odgojitelji su obvezni pratiti tijek obrazovanja maloljetnika, pri tome stalno surađivati sa učiteljima i nastavnicima te maloljetnicima pomagati u učenju. Zapažanja i bilješke redovito će unositi u propisani obrazac osobnog lista maloljetnika.

### *Školski praznici*

#### **Članak 86.**

(1) Školske praznike maloljetnik može provesti u odgojnoj ustanovi, posebnoj odgojnoj ustanovi i odgojnom zavodu, u krugu obitelji ili na neki drugi organizirani način.

(2) Odluke o mjestu, načinu i vremenu korištenja školskih praznika donosi ravnatelj, odnosno upravitelj po pribavljenom mišljenju službe tretmana i centra za socijalnu skrb.

### *Rad maloljetnika*

#### **Članak 87.**

(1) Maloljetniku koji ne pohađa redovnu školu ili nije uključen u program osposobljavanja za rad, omogućiti će se rad u ili izvan odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda, u skladu s radnom sposobnosti, programom postupanja, psihofizičkim sposobnostima, stručnom osposobljenošću te mogućnostima odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda.

(2) Pod uvjetima iz stavka 1. ovog članka, rad za vrijeme školskih praznika može se omogućiti i maloljetnicima koji se redovno školuju.

#### **Članak 88.**

(1) Ravnatelj odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i upravitelj odgojnog zavoda će odlukom utvrditi radna mjesta na kojima rade maloljetnici.

(2) Nazivi te opisi radnih mjesta na koja se raspoređuju maloljetnici za vrijeme izvršavanja odgojne mjere moraju biti usklađeni s općim propisom o klasifikaciji zanimanja.

#### **Članak 89.**

(1) Maloljetnik ima pravo na naknadu za rad ovisno o složenosti poslova, postignutim rezultatima rada, vremenu provedenom na radu i odnosu prema radu, a u skladu s Odlukom o naknadi za rad koju donosi ravnatelj odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i upravitelj odgojnog zavoda.

(2) Maloljetniku koji radi puno radno vrijeme pripada naknada za rad u visini 25% prosječne mjesečne plaće isplaćene za istovjetan rad radnicima u Republici Hrvatskoj u proteklom mjesecu.

#### **Članak 90.**

(1) Za maloljetnika kojem je omogućen rad izvan odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda ravnatelj, odnosno upravitelj, zaključuje ugovor s poslodavcem sukladno Zakonu o radu i ovom Zakonu.

(2) Ugovor iz st. 1. ovog čl. zaključuje ravnatelj odgojne ustanove i posebne odgojne ustanove odnosno upravitelj odgojnog zavoda uz suglasnost nadležnog ministarstva.

#### **Članak 91.**

(1) Prije raspoređivanja na radno mjesto maloljetnika se mora osposobiti za rad na siguran način prema općim propisima.

(2) Radno vrijeme maloljetnika može najduže iznositi 8 sati.

(3) Zabranjen je noćni i prekovremeni rad maloljetnicima mlađim od 18 godina života.

(4) Zaposleni maloljetnik ima pravo na dnevni, tjedni i godišnji odmor u skladu s općim propisom.

#### **Članak 92.**

(1) Maloljetnika se osigurava od nesreće na radu i profesionalnih oboljenja.

(2) Maloljetniku koji oboli na radu ili u svezi s radom pripada naknada za vrijeme sprječeneosti za rad sukladno članku 89. st. 2. ovog Zakona.

(3) U slučaju nesreće na radu ili oboljenja veza na uz rad, štetu snosi ustanova ili druga pravna osoba s kojom je sklopljen ugovor o radu maloljetnika tijekom izvršavanja odgojne mjere prema općim propisima.

#### Članak 93.

Za izvanredno zalaganje i postignute uspjehe u školovanju ili radu maloljetnik može biti pohvaljen ili nagrađen.

#### Članak 94.

Za vrijeme školovanja ili osposobljavanja za obavljanje korisnog rada, odgojna će ustanova, posebna odgojna ustanova i odgojni zavod isplatiti maloljetniku džeparac u visini prosječne zarade maloljetnika koji rade, a ne školuju se.

#### *Kulturne potrebe i slobodno vrijeme*

#### Članak 95.

(1) Odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova i odgojni zavod osigurat će prostor i opremu za svrhovito korištenje slobodnog vremena.

(2) Radi razvijanja kulturnih navika, upotpunjavanja kulturnih potreba, sustavne i osmišljene provedbe slobodnog vremena i bavljenja športom, organiziraju se različiti oblici kulturnog rada, športskih natjecanja i slobodnih oblika kreativnog izražavanja.

(3) Organizacija slobodnog vremena maloljetnika sastavni je dio pojedinačnog programa postupanja. Odabir jedne ili više slobodnih aktivnosti maloljetnik obavlja sukladno svojim interesima i sposobnostima te mogućnostima odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda.

(4) Maloljetniku će se omogućiti slobodno čitanje knjiga i tiska, praćenje TV i radio programa.

(5) Maloljetnika će se poticati na uključivanje u sadržaje slobodnog vremena koji su mu dostupni u lokalnoj zajednici prema mjestu sjedišta ustanove ili njegovoj neposrednoj blizini.

#### *Posjet konzularnih i diplomatskih predstavnika*

#### Članak 96.

Konzularni i diplomatski predstavnici strane države mogu posjećivati maloljetnika državljanina svoje države pod uvjetom uzajamnosti.

#### *Odbor za društvenu skrb*

#### Članak 97.

(1) U odgojnoj ustanovi, posebnoj odgojnoj ustanovi i odgojnom zavodu osniva se Odbor za društvenu skrb o maloljetnicima. U Odbor se imenuju ugledne osobe iz lokalne zajednice koje su voljne poduzimati mjere za uspješnu integraciju maloljetnika u lokalnoj sredini.

(2) Ministar ministarstva nadležnog za izvršavanje odgojne mjere donosi poslovnik o radu Odbora.

#### *Kontakti s vanjskim svijetom*

#### *Dopisivanje*

#### Članak 98.

(1) Maloljetnik ima pravo dopisivati se s članovima obitelji, skrbnikom te drugim osobama i ustanovama i udrugama za koje se procjenjuje da će na njega pozitivno utjecati.

(2) S tijelima državne vlasti i braniteljem, maloljetnik se može dopisivati bez ograničenja i kontrole sadržaja pismena.

#### *Paketi, pošiljke*

#### Članak 99.

(1) Maloljetnik može od članova uže obitelji i drugih osoba, udruga ili organizacija za koje se ocijeni da na njega imaju pozitivni odgojni utjecaj, primati pakete s dopuštenim sadržajem, predmete za osobnu uporabu, tisak i novčane pošiljke.

(2) Sadržaj paketa kontrolira ovlaštena osoba uz nazočnost maloljetnika.

(3) U paketima nije dopušteno primati alkoholna pića, narkotička sredstva, duhanske proizvode, lijekove i medicinski pribor i druge stvari pogodne za samoozljeđivanje ili ozljeđivanje drugih osoba.

(4) Ukoliko se u paketu nađu stvari ili tvari koje maloljetnik ne smije zadržati, isti se uz potvrdu oduzimaju, stavljaju na polog ili se komisijski uništavaju.

(5) Ravnatelj odgojne ustanove odnosno upravitelj odgojnog zavoda može sadržaj paketa ograničiti ili privremeno uskratiti pravo na primanje paketa ukoliko to nalažu razlozi sigurnosti.

#### *Posjeta*

#### Članak 100.

(1) Uz odobrenje ravnatelja ustanove odnosno upravitelja odgojnog zavoda, maloljetnika tijekom izvršavanja zavodske odgojne mjere mogu posjećivati oni članovi obitelji i osobe koje na njega pozitivno utječu.

(2) Posjeta može biti nadzirana, o čemu odlučuje ravnatelj na prijedlog odgojitelja.

(3) Posjetitelji maloljetnika obvezni su tijekom posjete postupati sukladno uputama zaposlenika odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda.

(4) Radi zaštite prava i interesa maloljetnika, njegove osobne sigurnosti i sigurnosti drugih maloljetnika i zaposlenika odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda, ovlaštene osobe mogu obaviti i pregled stvari posjetitelja.

### *Telefoniranje*

#### Članak 101.

Maloljetnik ima pravo telefonski razgovarati s članovima obitelji i drugim osobama koje na njega pozitivno utječu.

### *Istupanje*

#### Članak 102.

(1) Maloljetnik može pojedinačno istupati u elektronskim i tiskovnim medijima ili nastupati u javnosti te biti snimljen ili fotografiran, ako je s time suglasan i ako je to u skladu sa svrhom izvršavanja odgojne mjere. Odluku o tome donosi ministar, odnosno osoba koju on ovlasti, nakon pribavljenog mišljenja ravnatelja odnosno upravitelja, suca za mladež koji je izrekao odgojnu mjeru, roditelja ili skrbnika.

(2) Skupno fotografiranje ili snimanje maloljetnika na javnim manifestacijama odobrava ministar, odnosno osoba koju on ovlasti, nakon pribavljenog mišljenja ravnatelja odnosno upravitelja, uz suglasnost maloljetnika, a pod uvjetima i na način kojim će se zaštititi osobnost maloljetnika i podaci koji se smatraju poslovnom tajnom.

(3) Mišljenja i suglasnosti iz stavka 1. i 2. ovog članka pribavlja odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova i odgojni zavod.

### *Izvođenje maloljetnika iz odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda*

#### Članak 103.

(1) Predstavnici drugih tijela državne vlasti mogu izvoditi maloljetnika izvan odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda na osnovi službene dokumentacije kojom se dokazuje razlog izvođenja.

(2) Izvođenje maloljetnika obavlja se u pratnji službene osobe odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda.

### *Pogodnosti*

#### Članak 104.

(1) Maloljetniku se mogu odobriti pogodnosti i dodijeliti nagrade.

(2) Pogodnosti su skup poticajnih mjera usmjerenih na pružanje povjerenja maloljetniku, promicanje i održavanje odnosa s obitelji, drugim ljudima i javnim službama, kao i poticanje vlastitog sudjelovanja u ostvarivanju programa izvršavanja odgojne mjere, jačanja odgovornosti i samopouzdanja radi osposobljavanja maloljetnika za život u skladu s pravnim poretkom.

(3) Pogodnosti mogu biti redovite i izvanredne.

### Redovite pogodnosti su:

1. korištenje vlastitog radio i TV prijemnika uz dokaz da je isti prethodno prijavljen na korisnika,
2. slobodno raspolaganje određenim novčanim iznosom s pologa,
3. višekratno telefoniranje,
4. produljeni boravak u zajedničkim prostorijama,
5. držanje osobnih predmeta,
6. novčano nagrađivanje,
7. izlazak s odgojiteljem,
8. izlazak s posjetiteljem,
9. samostalni izlasci,
10. vikend dopust (od petka do nedjelje u 22 sata),
11. produljeni vikend dopust do 5 dana,
12. korištenje školskih praznika izvan odgojne ustanove i zavoda,
13. korištenje godišnjeg odmora izvan doma socijalne skrbi i zavoda,
14. nagradni dopust do 7 dana dva puta godišnje,
15. samostalna priprema hrane i napitaka.

### Izvanredne pogodnosti su:

1. izlazak u svrhu terapijskog učinka uz nadzor ili bez nadzora voditelja terapijske skupine,
2. prigodni skupni kulturno-prosvjetni izlasci uz nadzor,
3. izlaz do 7 dana.

(4) Pogodnosti od točke 1. do točke 15. odobrava ravnatelj odgojne ustanove i posebne odgojne ustanove i upravitelj odgojnog zavoda uz pribavljeno mišljenje službe tretmana.

(5) O pogodnosti od točke 11. do točke 15. ravnatelj odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i upravitelj odgojnog zavoda obavijestiti će nadležni centar za socijalnu skrb.

(6) Izvanrednu pogodnost izlaska u svrhu terapijskog učinka odobrava ravnatelj odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i upravitelj odgojnog zavoda na temelju pisanog i dokumentiranog prijedloga voditelja terapijske skupine i odgojitelja maloljetnika te drugih članova terapijske skupine.

#### Članak 105.

(1) Prilikom korištenja pogodnosti izlaza iz odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda maloljetniku se izdaje dozvola o korištenju pogodnosti (izlaznica), a primjerak izlaznice pohranjuje se u osobni list maloljetnika.

(2) Maloljetnik, službena osoba, roditelji i skrbnik i tijela navedena u izlaznici dužni su postupiti po nalogima navedenim u izlaznici.

*Održavanje reda i stege*

*Stegovni prijestup*

Članak 106.

(1) Tijekom izvršavanja zavodske odgojne mjere maloljetniku nije dozvoljeno:

1. zlostavljati druge,
2. samovoljno pribavljati zadovoljštinu pri međusobnim uvredama, ozljedama i slično,
3. unositi, držati i konzumirati alkohol ili druga psiho aktivna sredstva,
4. izbivati bez odobrenja iz prostora ili bez odobrenja napustiti prostor u kojem se prema rasporedu dnevnih aktivnosti trebao nalaziti ili u tome drugome pomagati,
5. bježati ili pomagati drugome u bijegu,
6. psovati, vrijeđati, galamiti, dovikivati se, poticati nasilničko ponašanje ili u njemu sudjelovati,
7. bez odobrenja odnositi alat ili druge predmete s radnog mjesta ili nekog drugog prostora,
8. bez odobrenja obavljati međusobnu posudbu,
9. obavljati kupoprodaju, razmjenu stvari, stvari i lijekova,
10. prikupljati ili dostavljati stvari i novac od drugih ili za druge,
11. igrati za novac,
12. bez odobrenja držati novac kod sebe kao i druge nedozvoljene stvari,
13. oštećivati ili uništavati imovinu odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove ili odgojnog zavoda ili drugih osoba,
14. tetovirati sebe ili druge,
15. istupanje u medijima suprotno čl. 16. ovog Zakona,
16. sudjelovanje u neregistriranim vjerskim zajednicama skupovima i udru-gama,
17. koristiti mobilni telekomunikacijski uređaj, te bez nadzora koristiti internet, primati ili slati elektronsku poštu.

(2) Maloljetniku nije dozvoljeno činiti i druge, po zakonu kažnjive radnje. Ponašanje maloljetnika iz stavka 1. i 2. ovog članka smatra se prijestupom zbog kojeg se provodi stegovni postupak.

(3) U slučaju sumnje na izvršenje stegovnog prijestupa iz st. 1. točke 3. ovoga članka, (konzumiranje alkohola ili drugog psihoaktivnog sredstva),

ravnatelj će odrediti da se maloljetnika podvrgne testiranju na opojne ili psihoaktivne tvari. Testiranje izvršava nadležna medicinska služba prema medicinskim pravilima.

*Stegovne mjere i postupak*

Članak 107.

(1) Za počinjene stegovne prijestupe iz članka 106. maloljetniku se mogu izreći sljedeće stegovne mjere:

1. prijekor,
2. izvršenje emocionalnog ili materijalnog poravnjanja štete ili posljedica,
3. uskrata pojedinih ili svih pogodnosti na određeno vrijeme, a najdulje do 60 dana.

(2) Izvršavanje stegovne mjere iz točke 3. ovog članka može se na prijedlog odgojitelja odgoditi na rok od 2 mjeseca uz uvjet da maloljetnik ne poćini novi prijestup u tom roku.

(3) Ako uvjetno kažnjeni maloljetnik poćini novi prijestup, opozvat će se uvjetno izrećena stegovna mjera, a maloljetniku izreći jedna ili više stegovnih mjera u novom stegovnom postupku.

Članak 108.

(1) Prijavu o poćinjenom stegovnom prijestupu podnosi zaposlenik koji u tome ima saznanje ili maloljetnik koji u tome ima neposredno saznanje, nadležnom odgajatelju odmah, a najkasnije u roku 24 sata od saznanja.

(2) Po primitku prijave iz stavka 1. ovog članka odgojitelj je obvezan pokrenuti stegovni postupak s prijedlogom stegovne mjere u roku 24 sata, vodeći računa o srazmjernosti i postupnosti izricanja stegovnih mjera.

(3) Stegovni postupak mora se provesti i odluka donijeti u roku 3 dana od podnesenog prijedloga.

(4) Stegovni postupak može se pokrenuti u roku od mjesec dana od dana saznanja za poćinjeni prijestup i poćinitelja, a najdulje u roku od 2 mjeseca od dana poćinjenja prijestupa.

(5) Izrećena stegovna mjera neće se provesti ako je od njenog izricanja proteklo više od 1 mjesec osim u slučaju bijega.

Članak 109.

(1) Stegovni postupak provodi i stegovne mjere izriće ravnatelj odnosno upravitelj ili službenik kojeg unaprijed ovlasti. U stegovnom postupku može se izreći jedna ili više stegovnih mjera.

(2) U stegovnom postupku obvezno će se saslušati maloljetnika i druge osobe koje mogu pridonijeti utvrđivanju činjenica. O tijeku stegovnog postupka vodi se zapisnik. Zapisnik potpisuju voditelj stegovnog postupka, zapisničar i maloljetnik.

Stegovnom postupku obvezno prisustvuje podnosi-  
telj prijedloga.

(3) Odluka o stegovnoj mjeri uručuje se ma-  
loljetniku, ulaže se u njegov osobni list, bilježi u  
propisani obrazac u osobnom listu i Knjigu stegov-  
nih postupaka.

(4) Na izrečenu stegovnu mjeru maloljetnik ima  
pravo pisane pritužbe ravnatelju u roku 48 sati od  
uručenja odluke. Pritužba ne zadržava izvršavanje  
odluke. O pritužbi ravnatelj mora donijeti pisanu  
odluku u roku 3 dana.

#### Članak 110.

(1) Maloljetnika, koji svojim ponašanjem  
ugrožava sigurnost drugih ili imovinu odgojne usta-  
nove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda,  
ovlašteni službenik može smjestiti u posebnu  
prostoriju i prije izricanja stegovne mjere.

(2) O smještaju iz stavka 1. ovog članka  
nadležni službenik će odmah izvijestiti ravnatelja  
odnosno upravitelja i nadležnog liječnika koji će  
utvrditi stanje zdravlja maloljetnika i nalaz unijeti  
u Knjigu izvršavanja stegovne mjere izdvajanja u  
posebnu prostoriju.

(3) Smještaj maloljetnika u posebnoj prostoriji  
temeljem stavka 2. ovog članka može trajati do 3  
dana.

(4) Tijekom smještaja maloljetnika u posebnu  
prostoriju provodit će se utvrđeni individualizirani  
program postupanja.

#### Članak 111.

(1) Tijekom izdvajanja maloljetnika u po-  
sebnju prostoriju, obveza je odgajatelja pojačano  
individualno raditi s maloljetnikom i organizirati  
mu vrijeme izdvajanja aktivnostima u okviru  
predviđenog programa postupanja.

(2) Za vrijeme boravka u posebnoj prostoriji  
maloljetniku se ne mogu odobriti izvan zavodske  
pogodnosti.

(3) Na prijedlog odgojitelja, ravnatelj odnosno  
upravitelj može odlukom skratiti vrijeme boravka  
maloljetnika u posebnoj prostoriji, ako procijeni da  
bi takva odluka mogla pozitivno utjecati na daljnji  
tijek izvršavanja odgojne mjere.

#### *Pravna zaštita u stegovnom postupku*

#### Članak 112.

(1) Maloljetnik mora biti upoznat s prijedlo-  
gom za pokretanje stegovnog postupka i dokazima  
koji ga terete.

(2) U stegovnom postupku maloljetnik može  
imati branitelja po svojem izboru i s tim pravom  
mora biti upoznat. Branitelj može biti samo odvjet-  
nik.

*Postupak povodom počinjenja novog kaznenog  
djela tijekom izvršavanja zavodske odgojne mjere*

#### Članak 113.

(1) Ako maloljetnik za vrijeme izvršavanja za-  
vodske odgojne mjere počinio kazneno djelo, prema  
njemu će se pokrenuti stegovni postupak, a o tome  
će se bez odlaganja obavijestiti policija, centar za  
socijalnu skrb i sud koji nadzire izvršenje odgojne  
mjere.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka rav-  
natelj odgojne ustanove, posebne odgojne usta-  
nove i upravitelj odgojnog zavoda može narediti  
privremeno odvajanje maloljetnika i smještaj u  
Odjel pojačane skrbi i nadzora (u daljnjem tekstu:  
OPSIN).

(3) O počinjenom kaznenom djelu izvan odgoj-  
ne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog  
zavoda za koje se progoni po službenoj dužnosti,  
policajska uprava i državno odvjetništvo obvezni  
su obavijestiti odgojnu ustanovu, posebnu odgojnu  
ustanovu i odgojni zavod.

#### *Ugrožavanje sigurnosti*

#### Članak 114.

(1) U slučaju prijetnje napadom i napada  
na maloljetnike, službene osobe ili druge oso-  
be, nanošenja ozljeda drugim osobama ili sebi,  
namjernog istodobnog nanošenja materijalne štete,  
nadležna službena osoba odgojne ustanove i poseb-  
ne odgojne ustanove će obavijestiti policijsku po-  
staju, koja će žurno poduzeti odgovarajuće mjere iz  
svoje nadležnosti.

(2) U slučaju iz st. 1. ovog članka ovlašteni  
službenik odgojnog zavoda poduzeti će mjere unu-  
tarnjeg nadzora i osiguranja iz članka 185. ovog  
Zakona.

(3) U izvanrednim situacijama iz članka 1. u  
odgojnoj ustanovi i posebnoj odgojnoj ustanovi,  
ministar nadležan za poslove socijalne skrbi može  
odobriti zaštitare.

#### *Naknada štete*

#### Članak 115.

(1) Maloljetnik je obavezan nadoknaditi ma-  
terijalnu štetu koju je počinio tijekom izvršavanja  
odgojne mjere po općim propisima.

(2) Vrsta i visina štete utvrđuje se zapisnički.

#### *Posebne mjere zaštite i usmjeravanja*

#### Članak 116.

(1) Ako maloljetnik svojim ponašanjem ugroža-  
va osobnu sigurnost i zdravlje, odgajatelj i ovlašteni  
službenik može ga izdvojiti od ostalih maloljetnika i  
smjestiti ga u odgovarajuću prostoriju radi pružanja

hitne socijalno-pedagoško-psihološke intervencije ili medicinske pomoći.

(2) O ponovnom uključivanju maloljetnika u redovite aktivnosti odlučuje ovlaštena osoba službe tretmana nakon pribavljenog mišljenja liječnika ili druge stručne osobe, zavisno od vrste intervencije ili pomoći koja je pružena.

#### Članak 117.

*Maloljetnika se može smjestiti i u poseban OPSIN.*

*U OPSIN-u se poduzimaju mjere skrbi, zaštite, podučavanja ili nadzora maloljetnika te pojedinačni rad s maloljetnikom radi dodatnog utjecaja na njegov odgoj, ličnost, razvijanje osobne odgovornosti ili sigurnost.*

#### Članak 118.

(1) U OPSIN može se smjestiti maloljetnika koji po primitku u odgojnu ustanovu, posebnu odgojnu ustanovu i odgojni zavod ili tijekom izvršavanja odgojne mjere iskaže izrazite prilagodbene teškoće i druga rizična ponašanja, otežano prihvaća odgojne utjecaje i mjere utvrđene pojedinačnim programom postupanja.

(2) Maloljetnik se može smjestiti u OPSIN i na njegov pisani zahtjev iz razloga osobne sigurnosti

#### Članak 119.

(1) O smještaju na odjel odlučuje ravnatelj na pisani prijedlog odgojitelja ili maloljetnika. Primjerak odluke uručuje se maloljetniku i ulaže u osobni list

(2) Postupanje prema maloljetniku i vrijeme boravka u OPSIN odredit će se zavisno od razloga smještaja i uspješnosti provedbe programa postupanja.

(3) Maloljetnik koji se u OPSIN smješta iz razloga navedenih u čl. 118., ne može koristiti izvanzavodske pogodnosti.

(4) Odluka o smještaju u OPSIN i provedba dodatnog pojedinačnog programa postupanja prema maloljetnicima preispituje se svakih 7 dana, a po potrebi i češće.

(5) Odmah po smještaju maloljetnika u OPSIN i otvoreni odjel, odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova i odgojni zavod će odluku o smještaju dostaviti nadležnom sudu za mladež, centru za socijalnu skrb, državnom odvjetništvu i roditeljima maloljetnika ili skrbniku.

#### Članak 120.

Prema maloljetniku kod kojeg postoji opasnost od bijega, nasilnih radnji prema sebi, stvarima i drugim osobama, ili koji na drugi način ugrožava sigurnost u odgojnoj ustanovi, posebnoj odgojnoj

ustanovi i odgojnom zavodu, mogu se narediti posebne mjere zaštite i usmjeravanja iz članka 116, a u odgojnom zavodu i mjere unutarnjeg nadzora i osiguranja iz čl. 185. ovog Zakona.

#### *Pretraga stvari i prostorija*

##### Članak 121.

Pretraga stvari i prostorija u kojima borave maloljetnici obavlja se samo uz njihovu nazočnost u pravilu izvan vremena određenog za neprekidan odmor maloljetnika, a u svako doba u slučaju opravdane sumnje na narušavanje sigurnosti u odgojnoj ustanovi, posebnoj odgojnoj ustanovi i odgojnom zavodu.

#### *Postupanje u slučaju bijega*

##### Članak 122.

(1) O bijegu maloljetnika nadležna službena osoba odmah izvješćuje ravnatelja odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i upravitelja odgojnog zavoda, a ovaj nadležno ministarstvo.

(2) Ravnatelj, odnosno upravitelj će o bijegu maloljetnika odmah obavijestiti policijsku upravu prema sjedištu odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda, odnosno odjela zavoda izvan sjedišta, radi poduzimanja mjera traganja, izdavanja tjeralice i utvrđivanja činjenica u svezi s bijegom. Obavijest o bijegu dostavlja se i sucu za mladež koji je izrekao odgojnu mjeru, nadležnom državnom odvjetništvu, centru za socijalnu skrb i zakonskom zastupniku maloljetnika.

(3) Bijegom se smatra svako udaljenje iz odgojne ustanove i zavoda bez odobrenja, u trajanju dužem od dvadeset četiri sata.

(4) Vrijeme provedeno u bijega ne uračunava se u trajanje izvršavanja odgojne mjere.

#### *Zaštita prava i pravo na pritužbu*

##### Članak 123.

(1) Maloljetnik ima pravo pisane pritužbe ravnatelju radi povrede njegovih prava ili drugih učinjenih mu nepravilnosti tijekom izvršenja odgojne mjere (čl. 101. ZSM).

(2) Svaku pritužbu ravnatelj mora ispitati i o njoj donijeti pisanu odluku u roku od 8 dana od primitka pritužbe.

(3) Ako maloljetnik nije dobio odgovor na pritužbu ili nije zadovoljan odlukom ravnatelja, može podnijeti pisanu predstavku nadležnom ministarstvu koje će na predstavku odgovoriti u roku od 30 dana.

(4) Ako maloljetnik nije zadovoljan donesenom odlukom ravnatelja povodom pritužbe, a radi se o uskrati ili povredi maloljetnikovih zakonitih prava u postupanju, ima pravo pisanim putem

zatražiti da o opravdanosti pritužbe odluči vijeće za mladež županijskog suda na čijem području je ustanova.

#### *Zavodska zajednica maloljetnika*

##### Članak 124.

(1) U cilju unapređivanja zavodskog života te razvitka osjećaja pripadanja grupi, maloljetnici se tijekom izvršavanja zavodske odgojne mjere udružuju u zavodsku zajednicu maloljetnika.

(2) Način rada i odabir predstavničkih tijela zavodske zajednice propisuje ministar nadležan za izvršavanje pojedine zavodske mjere Pravilnikom iz čl. 4. st. 3 ovog Zakona.

#### *Izvršavanje o tijeku izvršenja odgojne mjere*

##### Članak 125.

(1) Svakih 6 mjeseci, a po potrebi i češće, odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova i odgojni zavod podnose sudu za mladež i državnom odvjetništvu izvješće o tijeku izvršavanja odgojne mjere prema maloljetniku.

(2) Izvješće iz stavka 1. ovog članka sadrži: opće podatke o maloljetniku, tijek boravka u prijarnom odjelu, nalaz stručnog tima, opis provedbenog pojedinačnog programa postupanja s odgojnim ciljevima, tijek prilagodbe životu u odgojnoj skupini i zavodskoj zajednici, higijenske navike, uključenost u obrazovni proces, rad i stjecanje radnih navika, uključenost u dodatne stručne programe, način osmišljavanja slobodnog vremena i slobodne aktivnosti u koje je uključen, mjere poticanja, odnos prema drugim maloljetnicima i osobama, razlozi i mjere stegovnog tretiranja, odnos maloljetnika s obitelji, način i učestalost suradnje s obitelji, centrom za socijalnu skrb i drugim ustanovama i osobama, skrb, vrste socijalnih i drugih izvanzavodskih oblika pomoći, zdravstveno stanje maloljetnika te mjere daljnjeg planiranog programa postupanja s odgovarajućim prijedlogom sudu za mladež i državnom odvjetništvu.

(3) Izvješće o tijeku izvršavanja odgojne mjere za maloljetnika dostavlja se nadležnom centru za socijalnu skrb s prijedlogom mjera o postupanju u interesu maloljetnika.

(4) S obzirom na ponašanje maloljetnika i rezultate odgoja, ravnatelj ustanove, odnosno upravitelj zavoda će sudu za mladež predložiti obustavu izvršenja zavodske odgojne mjere ili zamjenu mjerom s kojom će se postići bolja svrha odgoja, a u koliko se steknu pretpostavke iz članka 20. st. 1. ZSM predložiti će uvjetni utrust.

(5) Sud za mladež je dužan bez odlaganja zakazati kontrolno ročište ili sjednicu vijeća na kojoj će odlučiti o prijedlogu odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zvoda.

##### Članak 126.

Ravnatelj odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda dužan je ministru nadležnom za poslove socijalne skrbi i ministru nadležnom za poslove pravosuđa dostavljati na suglasnost godišnji program rada te dva puta godišnje, podnositi izvješća o provedbi programa.

#### **ODGODA, PREKID I PRESTANAK ZAVODSKIH ODGOJNIH MJERA**

#### *Odgoda izvršavanja zavodske odgojne mjere*

##### Članak 127.

(1) Izvršavanje zavodske odgojne mjere može se odgoditi na molbu maloljetnika, njegovog roditelja ili skrbnika, bračnog druga i mlađeg punoljetnika ili na prijedlog centra za socijalnu skrb, nadležnog za upućivanje:

1. ako je maloljetnik obolio od teže akutne bolesti,
2. ako se desio smrtni slučaj ili teška bolest u užoj obitelji maloljetnika,
3. ako se maloljetnik nalazi neposredno pred završetkom škole ili polaganjem ispita za koji se pripremao, a nema za to uvjeta u ustanovi ili zavodu određenom za izvršenje odgojne mjere, ili iz drugih opravdanih razloga vezanih uz školovanje,
4. ako se radi o maloljetnici koja doji dijete mlađe od godinu dana ili koja je trudna, a do porođaja ne preostaje više od tri mjeseca,
5. ako je odgoda potrebna radi izvršenja ili dovršenja neodgovdih poljskih ili sezonskih radova izazvanih nepogodom ili drugom nesrećom, a u obitelji maloljetnika nema osobe koja bi ga zamijenila,
6. ročniku ili maloljetniku zatečenom na vojnoj vježbi početak izvršavanja odgojne mjere odgodit će se do završetka služenja vojnog roka, odnosno vojne vježbe.

(2) Izvršavanje mjere u slučaju iz točke 1. stavka 1. ovog članka može se odgoditi dok bolest traje, a u slučajevima iz točke 2. i 5. najduže za tri mjeseca, u slučaju iz točke 3. najduže za šest mjeseci, a u slučaju iz točke 4. dok se ne navrší godina dana života djeteta.

(3) U slučajevima opetovanog odgađanja izvršavanja zavodske odgojne mjere iz različitih razloga, izvršavanje mjere ni u jednom slučaju ne može se odgađati duže od godinu dana.

##### Članak 128.

(1.) Molba ili prijedlog za odgodu podnosi se sudu za mladež koji je izrekao zavodsku odgojnu mjeru, u roku od 3 dana od prijema poziva za



izvršavanje odgojne mjere. Ako je razlog za odgodu iz članka 127. stavak 1. točka 2. nastao nakon toga roka, molba se može podnijeti do dana kad se maloljetnik treba javiti na izvršavanje zavodske odgojne mjere.

(2) U molbi, odnosno u prijedlogu moraju se navesti dokazi o činjenicama koje opravdavaju odgodu. O molbi odlučuje sudac za mladež koji je izrekao odgojnu mjeru, koji je obvezan u roku od 3 dana po primitku molbe donijeti rješenje.

(3) Prije donošenja rješenja sud za mladež može izvršiti potrebnu provjeru radi utvrđivanja činjenica navedenih u molbi. Podnesena molba odgađa početak izvršavanja zavodske odgojne mjere.

(4) Rješenje povodom molbe za odgodu izvršavanja zavodske odgojne mjere donosi se po Zakonu o općem upravnom postupku i dostavlja se podnositelju molbe ili prijedloga, nadležnom sucu, državnom odvjetniku i centru za socijalnu skrb nadležnom za upućivanje.

#### Članak 129.

Protiv rješenja donijetog povodom molbe za odgodu izvršavanja odgojne mjere, nadležni državni odvjetnik može podnijeti žalbu u roku od 3 dana, a maloljetnik može u istom roku podnijeti žalbu protiv rješenja kojim se molba odbija. Izvanraspravno vijeće suda koji je izrekao odgojnu mjeru donijet će rješenje povodom žalbe u roku od 3 dana po primitku žalbe.

#### *Opoziv odgode*

#### Članak 130.

Odobrenu odgodu izvršavanja zavodske odgojne mjere sud može opozvati u slučaju prestanka razloga zbog kojih je ona odobrena, kao i u slučaju kada maloljetnik ne koristi odobrenu odgodu u svrhu radi koje je odobrena ili svojim ponašanjem čini prekršaj protiv javnog reda i mira.

#### *Prekid izvršavanja mjere*

#### Članak 131.

(1) *Ravnatelj odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i upravitelj odgojnog zavoda može na molbu maloljetnika i njegovog roditelja, odnosno skrbnika iz posebno opravdanih razloga dopustiti prekid izvršavanja zavodske mjere, koji ne može trajati duže od mjesec dana. Molba za prekid mora biti obrazložena i dokumentirana.*

(2) *Ako ocjeni da je to potrebno ravnatelj odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove ili upravitelj odgojnog zavoda izvršit će provjeru razloga za prekid putem ovlaštenih tijela i zatražiti njihovo mišljenje.*

(3) *O prekidu izvršavanja zavodske odgojne mjere izvjestit će se roditelji ili skrbnik, nadležni*

*sud za mladež, centar za socijalnu skrb i nadležna policijska uprava po mjestu prebivališta odnosno boravišta maloljetnika.*

(4) *Vrijeme provedeno izvan ustanove, kada je odobren prekid, ne uračunava se u vrijeme izvršavanja odgojne mjere.*

(5) *Ravnatelj ustanove odgojne ustanove i posebne odgojne ustanove odnosno upravitelj odgojnog zavoda opozvat će prekid iz razloga navedenih u članku 130. ovoga Zakona.*

#### Članak 132.

*Izvršavanje zavodske odgojne mjere može se prekinuti i kada se mjera izvršava prema trudnoj maloljetnici kojoj u roku od mjesec dana predstoji porođaj, i to samo u slučaju ako je osiguran smještaj, opskrba i njega za nju i dijete, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.*

### UVJETNI OTPUST

#### Članak 133.

Prijedlog za uvjetni otpust podnosi se sudu za mladež pod uvjetima i u roku propisanim čl. 20. ZSM-a. Prijedlog za uvjetni otpust može podnijeti: maloljetnik, njegovi roditelji ili skrbnik, mlađi punoljetnik, branitelj, državni odvjetnik, nadležni centar za socijalnu skrb i ravnatelj odgojne ustanove, odnosno upravitelj odgojnog zavoda.

#### Članak 134.

(1) Prije donošenja odluke, sudac će obaviti razgovor s maloljetnikom, njegovim roditeljima ili skrbnikom, mlađim punoljetnikom, pribaviti mišljenje odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda, nadležnog državnog odvjetnika i centra za socijalnu skrb, a po potrebi će zatražiti i mišljenje drugih stručnjaka čije stručno mišljenje može biti značajno za donošenje odluke.

(2) U postupku odlučivanja o prijedlogu, sudac će razmotriti tijek izvršavanja zavodske odgojne mjere, sagledati učinak odgojnih postupaka, izvršiti prosudbu sudjelovanja maloljetnika u odgojnom procesu i utvrditi postignute rezultate u njegovu obrazovanju i radu. Posebnu pozornost sud će usmjeriti obiteljskim prilikama u kojima bi maloljetnik trebao živjeti za vrijeme uvjetnog otpusta, materijalnu i emocionalnu stabilnost okruženja u koje se otpušta te mogućnost nastavka školovanja ili zapošljavanja.

#### Članak 135.

Na prijedlog ravnatelja odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove odnosno upravitelja odgojnog zavoda sud za mladež će maloljetnika uvjetno otpustiti ako je do isteka odgojne mjere po sili zakona, preostalo najviše tri mjeseca.

#### Članak 136.

Rješenje o uvjetnom otpustu sud za mladež će dostaviti maloljetniku, njegovim roditeljima ili skrbniku, mlađem punoljetniku, odgojnoj ustanovi, posebnoj odgojnoj ustanovi i odgojnom zavodu, državnom odvjetniku, centru za socijalnu skrb i policijskoj upravi mjesta prebivališta odnosno boravišta u koje se maloljetnik otpušta i mjesta prebivališta odnosno boravišta prije upućivanja u odgojnu ustanovu, posebnu odgojnu ustanovu i odgojni zavod.

#### Članak 137.

(1) Centar za socijalnu skrb prebivališta odnosno boravišta u koje se maloljetnika uvjetno otpušta dužan je nadzirati ponašanje maloljetnika za vrijeme trajanja uvjetnog otpusta i pružiti mu moguću pomoć u postupku integracije u sredinu.

(2) Nadziranje maloljetnika za vrijeme uvjetnog otpusta centar može povjeriti udruzi građana i volonterima - pojedincima, imenujući ih voditeljem - vanjskim suradnikom.

(3) Izvješće o tijeku uvjetnog otpusta centar za socijalnu skrb iz stavka 1. ovog članka dostavljaće sudu za mladež svaka tri mjeseca, a po potrebi i češće.

#### Članak 138.

(1) Uvjetno otpušteni maloljetnik može za vrijeme trajanja uvjetnog otpusta promijeniti mjesto prebivališta odnosno boravišta određeno rješenjem suda samo uz suglasnost suda koji je rješenje donio.

(2) Zahtjev za promjenu prebivališta odnosno boravišta maloljetnik, njegovi roditelji ili skrbnik odnosno mlađi punoljetnik, podnosi sudu za mladež putem centra za socijalnu skrb, koji će, uz zahtjev, sudu priložiti svoje mišljenje.

(3) U slučaju iz stavka 2. ovog članka, sud za mladež će donijeti novo rješenje i o promjeni prebivališta odnosno boravišta maloljetnika i izvijestiti osobe i tijela iz članka 133. stavka 1. ovog Zakona.

#### *Opoziv uvjetnog otpusta*

#### Članak 139.

Sud za mladež može opozvati uvjetni otpust ako maloljetnik počini novo kazneno djelo, izbjegava školu ili zaposlenje, ne izvršava posebne obveze koje su mu izrečene uz odgojnu mjeru pojačane brige i nadzora, ili se u sredini u kojoj živi neprihvatljivo ponaša da očitoma nema opravdanog razloga za njegov boravak izvan odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda. U tom slučaju vrijeme provedeno na prijevremenom otpustu neće se uračunati u vrijeme trajanja odgojne mjere.

Rješenje o opozivu uvjetnog otpusta dostavlja se osobama i tijelima iz članka 133. stavka 1. ovog Zakona.

### OTPUŠTANJE MALOLJETNIKA S IZVRŠAVANJA ZAVODSKE ODGOJNE MJERE

#### Članak 140.

(1) Za vrijeme izvršavanja zavodske odgojne mjere nadležni centar za socijalnu skrb posjećuje maloljetnika najmanje 2 puta godišnje u odgojnoj ustanovi, posebnoj odgojnoj ustanovi i odgojnom zavodu, surađuje s ustanovom i održava stalnu vezu s maloljetnikovim roditeljima ili skrbnikom i širom obitelji, kako bi se maloljetnik što bolje pripremio za ponovni povrat u obitelj i uključio u redovni život, a uvjeti u obitelji učinili prihvatljivim za njegov boravak.

(2) Uprava odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda dužna je najmanje tri mjeseca prije otpuštanja maloljetnika obavijestiti nadležni centar o prijedlogu za otpuštanje maloljetnika i predložiti mu mjere koje bi trebalo poduzeti za prihvat maloljetnika, a maloljetnika uključiti u pojedinačni ili skupni rad u svezi s pripremanjem za otpust.

(3) Tijekom izvršavanja zavodske odgojne mjere maloljetnika se potiče na odgovorno sudjelovanje u pripremi za otpust, posebice na održavanje odnosa s obitelji, kontakte putem pismena i na druge načine s tijelima državne vlasti, ustanovama i udrugama te drugim osobama koje mogu doprinijeti uključivanju u životnu i radnu sredinu.

#### Članak 141.

(1) Prijedlog za obustavu, ili izmjenu zavodske odgojne mjere, odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova i odgojni zavod podnosi nadležnom sudu kada su za to ispunjeni zakonski uvjeti te kada se ocijeni da je svrha izvršavanja odgojne mjere postignuta ili da se daljnjim izvršavanjem odgojne mjere neće pridonijeti pozitivnim promjenama u ponašanju maloljetnika.

(2) Odluku o pokretanju postupka za obustavu ili izmjenu odgojne mjere donosi ravnatelj odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove odnosno upravitelj odgojnog zavoda na prijedlog odgojitelja i uz suglasnost službe tretmana.

#### Članak 142.

(1) Pripreme za obustavu ili izmjenu zavodske odgojne mjere, pokreću se najkasnije 3 mjeseca prije podnošenja prijedloga i obuhvaćaju obavijest nadležnom centru za socijalnu skrb o tijeku izvršavanja odgojne mjere sa zahtjevom da u surad-

nji s odgojnom ustanovom, posebnom odgojnom ustanovom i odgojnim zavodom te roditeljima ili skrbnikom pripreme plan prihvata maloljetnika radi osiguravanja njegovog smještaja, unaprjeđivanja obiteljskih odnosa, nastavka školovanja, liječenja, zapošljavanja i dr.

(2) U pripremi i provedbi prihvata maloljetnika mogu sudjelovati i udruge, druge ustanove i pojedinci ako je to u interesu i za dobrobit maloljetnika.

(3) Plan i program prihvata maloljetnika sastavn je dio prijedloga za obustavu zavodske odgojne mjere.

#### Članak 143.

(1) Prilikom otpuštanja, maloljetnik je obvezan predati odgojnoj ustanovi, posebnoj odgojnoj ustanovi i odgojnom zavodu sve predmete s kojima je bio zadužen. Uprava je obvezna predati maloljetniku sve dragocjenosti, novac i osobne predmete s pologa stvari i novca. Primopredaja se zapisnički utvrđuje i ovjerava potpisom maloljetnika i ovlaštene osobe. Primjerak zapisnika predaje se maloljetniku, a jedan se ulaže u osobni list maloljetnika.

(2) Na prijedlog službe tretmana, ravnatelj odnosno upravitelj može odlučiti da maloljetnik trajno zadrži najnužnije odjevne predmete i higijenski pribor koji je zadužio u odgojnoj ustanovi, posebnoj odgojnoj ustanovi i odgojnom zavodu.

#### Članak 144.

Prilikom otpuštanja iz odgojne ustanove, posebne dogojne ustanove i odgojnog zavoda, maloljetniku se obvezno utvrđuje zdravstveno stanje i, po odluci liječnika, opskrbljuje nužnim lijekovima. O utvrđenom zdravstvenom stanju maloljetnika liječnik izdaje potvrdu i, ako je to potrebno, uputu za daljnje liječenje.

#### Članak 145.

Pri otpustu maloljetniku će se dati potreban novac za kupovinu karte za prijevoz autobusom, vlakom i brodom do mjesta prebivališta, odnosno boravišta, ako odgojnu ustanovu, posebnu odgojnu ustanovu i odgojni zavod napušta javnim prijevoznim sredstvom.

U slučaju iz stavka 1. ovog članka maloljetnik ima pravo na paket s obrokom suhe hrane.

#### Članak 146.

(1) Prilikom otpusta, maloljetniku se predaje otpusnica, a jedan primjerak iste ulaže u osobni list maloljetnika. Otpusnica sadrži: naziv odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda, ime i prezime maloljetnika datum i mjesto rođenja,

broj sudske odluke i pravni temelj otpuštanja, datum otpusta, adresu prebivališta odnosno boravišta u koje se otpušta i količinu novca s kojim se otpušta, adresu roditelja ili skrbnika, nadležnog centra za socijalnu skrb zaduženog za prihvata maloljetnika, i datum s kojim se maloljetnik mora javiti u centar.

(2) Uz otpusnicu, maloljetniku se može uručiti i potvrda o zdravstvenom stanju dokaz o završenoj izobrazbi, te potvrdu s popisom stvari i iznosom novca s kojim se otpušta. Primjerak otpusnice dostavlja se roditelju ili skrbniku, nadležnom centru za socijalnu skrb, sudu za mladež i državnom odvjetništvu.

#### Članak 147.

Odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova i odgojni zavod otpustit će maloljetnika na temelju pravomoćne odluke nadležnog suda o obustavi izvršavanja zavodske odgojne mjere ili izmjeni iste drugom odgojnom mjerom.

Ako je dan otpusta nedjelja ili blagdan, maloljetnika će se otpustiti prethodnog dana.

### **POMOĆ NAKON OTPUSTA IZ ODGOJNE USTANOVE, POSEBNE ODGOJNE USTANOVE I ODGOJNOG ZAVODA**

#### Članak 148.

*Pomoć poslije otpusta je skup mjera i postupaka koje se primjenjuju radi uključivanja maloljetnika otpuštenog iz odgojne ustanove, posebne odgojne ustanove i odgojnog zavoda u primarnu socijalnu sredinu, a sastoji se od: zadovoljavanja osnovnih životnih potreba, što podrazumijeva primjeran smještaj i prehranu, osiguravanje liječenja, posredovanje u obitelji na usklađivanju odnosa, pomoć u pronalaženju zaposlenja, uključivanje na daljnje školovanje ili osposobljavanje, novčana potpora za podmirenje nužnih životnih potreba, kao i drugi oblici pomoći i podrške i savjetovani rad.*

#### Članak 149.

*(1) Nadležni centar za socijalnu skrb dužan je posebno se pobrinuti za maloljetnika koji nema roditelje ili čije su obiteljske prilike nesredene, i poduzeti sve potrebne mjere zaštite i pomoći iz svoje nadležnosti, te surađivati s onim ustanovama i udrugama koje mogu doprinijeti potpori maloljetnika i osiguravanju osnovnih životnih preduvjeta za integraciju u lokalnoj zajednici.*

#### Članak 150.

*(1) Ako je maloljetnik koji se otpušta bolestan i nesposoban za putovanje, ustanova ili zavod u kojem se izvršava odgojna mjera smjestit će ga u najbližu zdravstvenu ustanovu u kojoj mu se može osigurati liječenje.*

(2) *Troškove liječenja otpuštenog maloljetnika koji nema sredstava za liječenje, niti pravo na obvezno zdravstveno osiguranje, niti ga može ostvariti u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, snosi centar za socijalnu skrb prema mjestu prebivališta ili boravišta.*

#### Članak 151.

(1) Otpušteni maloljetnik nakon izvršenja zavojske odgojne mjere dužan se je javiti centru za socijalnu skrb prema mjestu u kojem će imati prebivalište ili boravište.

(2) Centar za socijalnu skrb pomagat će i nadzirati maloljetnika najmanje šest mjeseci po izlasku iz ustanove, odnosno dok za to postoji potreba.

### UPUĆIVANJE U ODGOJNU USTANOVU

#### Članak 152.

(1) Odgojna mjera upućivanja u odgojnu ustanovu izvršava se u domu socijalne skrbi osnovanom samo za tu namjenu.

(2) U odgojnoj ustanovi organizirat će se za pojedine skupine maloljetnika tretmansi programi stupnjevitog intenziteta nadzora, skrbi i zaštite zavisno o odgojnim ciljevima koji se planiraju postići, prilagođeno potrebama maloljetnika.

(3) Odgojna mjera može se izvršavati i u stambenoj zajednici namjenjenoj manjoj skupini maloljetnika uz nadzor stručnog osoblja.

#### Članak 153.

(1) Centar za socijalnu skrb dužan je u roku od 15 dana od zaprimljene pravomoćne sudske odluke, osigurati prijam maloljetnika u dom socijalne skrbi.

(2) Odgojna ustanova u koju je maloljetnik upućen na izvršavanje odgojne mjere dužna je bez odgode prihvatiti maloljetnika.

#### Članak 154.

(1) U odgojnoj ustanovi rad s maloljetnikom provodi se individualno i skupno.

Skupnim radom treba, temeljem pedagoške koncepcije skupine, a s pomoću socijalnog učenja u skupini, poticati razvoj maloljetnika i pružati pomoć u savladavanju razvojnih problema.

(2) Centar za socijalnu skrb obvezan je poduzimati mjere u odnosu na roditelje i druge mjere u interesu maloljetnika, kako bi se u najkraćem mogućem roku maloljetniku omogućio povratak u obitelj.

#### Članak 155.

Maloljetniku koji ima potrebu za intenzivnom potporom i pomoći u socijalnom učenju te psihoterapijom, osigurat će se različiti terapijski i tretmansi sadržaji u skladu njegovim potrebama.

#### Članak 156.

(1) Za maloljetnika koji pokazuje sklonost uzimanju opojnih droga osigurat će se programi sprječavanja uzimanja tih tvari i rehabilitacija.

(2) Program rehabilitacije može se provoditi u odgojnoj ustanovi u zasebnoj skupini koju čine maloljetnici sličnih sklonosti, ili će se maloljetnika uključiti u stručne programe u lokalnoj zajednici sukladno posebnom propisu.

#### Članak 157.

Ravnatelj i stručno osoblje odgojne ustanove poduzet će potrebne mjere i postupke kako bi se omogućila integracija ustanove u društveno, gospodarsko i kulturno okruženje zajednice prema smještaju ustanove.

#### Članak 158.

Maloljetniku treba omogućiti rad uz naknadu u lokalnoj zajednici kao dopunu stručnom obrazovanju i radi povećanja mogućnosti pronalazanja primjerenog zaposlenja po otpustu iz odgojne ustanove.

#### Članak 159.

(1) Maloljetnika se može premjestiti iz jednog doma socijalne skrbi u drugi dom samo kada je to u njegovom interesu uz suglasnost suda za mladež. Odluku o premještaju donosi nadležni centar za socijalnu skrb na prijedlog odgojne ustanove.

(2) Centar za socijalnu skrb će odluku o tome dostaviti maloljetnikovim roditeljima i nadležnom sudu uz obrazloženje takove odluke, te s time upoznati maloljetnika.

(3) Mlađi punoljetnik i roditelji maloljetnika imaju pravo uložiti žalbu u roku od 8 dana po primitku odluke centra.

### UPUĆIVANJE U POSEBNU ODGOJNU USTANOVU

#### Članak 160.

(1) Mjera upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu izvršava se u posebnoj ustrojbenoj jedinici doma za djecu i mladež s tjelesnim ili mentalnim oštećenjem i poremećajima u ponašanju u kojoj se osigurava maloljetniku odgoj, obrazovanje i posposobljavanje u posebnim uvjetima, briga o zdravlju, medicinska i psihosocijalna rehabilitacija, te organizirano provođenje slobodnog vremena.

(2) Odgojna mjera upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu može se izvršavati i u odjelu organiziranom kao zasebna stambena jedinica za smještaj do 6 maloljetnika.

(3) Ustanova u koju je maloljetnik upućen dužna je maloljetnika bez odlaganja primiti na izvršavanje odgojne mjere.

#### Članak 161.

*Kada je odgojna mjera upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu izrečena umjesto sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja (čl. 16. st. 2. ZSM), liječenje maloljetnika će se provoditi u domu socijalne skrbi osnovanom za tu namjenu u kojem će se osigurati tretmanski program liječenja prema uvjetima koje propisuju posebni propisi.*

#### Članak 162.

Ministar nadležan za poslove zdravstva zajedno s ministrom nadležnim za poslove socijalne skrbi osiguravaju uvjete i sredstva za osnivanje ustanove iz članka 161. ovog Zakona i stručne osobe za provođenje programa liječenja i cjelokupnog tretmana.

#### Članak 163.

Kada maloljetnik u ustanovi navrší 18 godina života, ravnatelj će izvijestiti sud za mladež o njegovom psihofizičkom razvoju i ponašanju i drugim okolnostima kako bi se utvrdila potreba opravdanosti nastavka izvršavanja mjere, odnosno zamjene ove odgojne mjere drugom mjerom.

#### Članak 164.

(1) Maloljetnika se može premjestiti iz jednog doma socijalne skrbi u drugi dom samo kada je to u interesu uspješnosti tretmana. Odluku o premještanju donosi nadležni centar za socijalnu skrb uz suglasnost suda za mladež, a na prijedlog posebne odgojne ustanove.

(2) Centar za socijalnu skrb će odluku o tome dostaviti maloljetnikovim roditeljima i nadležnom sudu uz obrazloženje takove odluke, te sa time upoznati maloljetnika.

(3) *Roditelji ili skrbnik maloljetnika imaju pravo uložiti žalbu u roku od 8 dana po primitku odluke centra.*

### UPUĆIVANJE U ODGOJNI ZAVOD

#### Članak 165.

(1) Tijekom izvršavanja odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod prema maloljetniku se provode pojačane mjere odgoja propisane ZSM-om, ovim Zakonom i pripadajućim podzakonskim propisima.

(2) Pojačanim mjerama odgoja iz stavka 1. ovog članka smatraju se socijalno-pedagoški, psihološki i medicinski postupci te mjere nadzora i osiguranja kojima odgojitelji, drugi ovlašteni službenici i izvan zavodski suradnici sustavno i programirano utječu na ličnost maloljetnika, njegovo ponašanje, pravilan tjelesni i duševni razvitak, osobito u pogledu stjecanja obrazovanja, pozitivnih životnih navika i radnog osposobljavanja.

#### Članak 166.

(1) Odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod izvršava se u odgojnim zavodima koji su ustrojstvene jedinice Uprave za zatvorski sustav ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, ili u posebnim odijelima kazionica za punoljetne zatvorenike osnovanim samo u tu svrhu koji se osnivaju za smještaj do 30 maloljetnika.

(2) Odgojne zavode osniva Vlada Republike Hrvatske, a posebne odjele ravnatelj Uprave za zatvorski sustav ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa.

(3) Odgojnim zavodima upravlja upravitelj kojeg na prijedlog ravnatelja Uprave za zatvorski sustav bira ministar nadležan za poslove pravosuđa na temelju natječaja i raspoređuje na položaj na četiri godine.

(4) U posebnom odjelu iz stavka 1. ovog članka ustrojavaju se ustrojstvene jedinice radi obavljanja poslova osiguranja i tretmana maloljetnika, a odjelom upravlja načelnik.

(5) Prema slobodi kretanja maloljetnika i stupnju osiguranja, odgojni zavodi i odjeli iz stavka 1. ovog članka mogu biti zatvorenog, poluotvorenog ili otvorenog tipa.

#### Članak 167.

(1) Poslove održavanja sigurnosti i provedbu mjera unutarnjeg i vanjskog nadzora i osiguranja obavljaju službenici pravosudne policije posebno osposobljeni za postupanje s maloljetnicima.

(2) Odredbe Zakona o izvršavanju kazne zatvora o ustrojstvu, nadležnosti, djelokrugu rada, zaposlenicima, sredstvima za rad i nadzoru shodno se primjenjuju na ustrojstvo i zaposlenike odgojnih zavoda, a odredbe Glave VIII. do XXIII., XXV., XXVI. i XXVII. istog Zakona, shodno se primjenjuju na izvršavanje odgojne mjere, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

#### Članak 168.

(1) U odgojnim zavodima i odjelima iz članka 166. stavka 1. ovog Zakona mogu se za pojedine skupine maloljetnika osnovati posebni odsjeci zatvorenog, poluotvorenog i otvorenog stupnja osiguranja u kojima se provode stupnjeviti oblici nadzora, skrbi i zaštite, zavisno od vrste pojačanih mjera odgoja koje je potrebno poduzimati i odgojnih ciljeva koji se tim mjerama planiraju postići.

(2) Odsjeke iz stavka 1. ovog članka osniva ravnatelj Uprave za zatvorski sustav na prijedlog upravitelja odgojnog zavoda ili upravitelja kazionice u kojoj je osnovan posebni odjel za izvršavanje odgojne mjere.

### *Smještaj i prehrana*

#### Članak 169.

Na smještaj i prehranu maloljetnika shodno se primjenjuju odredbe Zakona o izvršavanju kazne zatvora i odgovarajućih propisa donesenih na njegovoj osnovi, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

### *Prijam*

#### Članak 170.

(1) Nakon provedenog prijamnog postupka iz članka 70. i 71. maloljetnika se raspoređuje u odgojnu skupinu određenog odsjeka odgojnog zavoda.

(2) Dnevne rasporede života i rada maloljetnika u odgojnom zavodu, posebnim odjelima kaznonica osnovanim samo za izvršenje odgojne mjere i odsjecima iz članka 168. ovog Zakona donosi upravitelj odlukom uz suglasnost ravnatelja Uprave za zatvorski sustav ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa.

### *Kantina*

#### Članak 171.

(1) U odgojnom zavodu maloljetnicima se osigurava nabavka stvari za osobnu uporabu.

(2) U kantini, maloljetnik troši vlastita sredstva s pologa novca.

### **Zdravstvena zaštita**

#### Članak 172.

(1) Maloljetniku se u odgojnom zavodu osigurava stalna opća medicinska pomoć te nadzor i skrb liječnika psihijatra.

(2) Zdravstveno osoblje u odgojnom zavodu sudjeluje u izradi, izmjeni i provedbi pojedinačnog programa postupanja, nadzire stanje zdravlja maloljetnika, obavlja ambulantno i stacionarno liječenje, provodi mjere zdravstvenog odgoja, mjere prevencije i liječenja zaraznih bolesti i bolesti ovisnosti, obavlja higijenski nadzor kuhinje i prostora za pripremu, kuhanje i uzimanje hrane, nadzire kakvoću i količinu obroka te obavlja i druge poslove propisane ovim Zakonom.

#### Članak 173.

(1) *Bolničko liječenje i specijalistički pregledi maloljetnika obavljaju se na posebnom odjelu Zatorske bolnice. Ako se maloljetniku ne može osigurati potrebno liječenje ili specijalistički pregled u zatvorskoj bolnici, može ga se uputiti u nadležnu ustanovu javnog zdravstva. O bolničkom liječenju odluku donosi ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa na temelju prijedloga zatvorske bolnice.*

(2) *Na zahtjev i trošak zakonskog staratelja maloljetnika, pregled i liječenje maloljetnika obaviti će se u ustanovi javnog zdravstva.*

(3) *Nemedicinsko osoblje prisutno je pregledu maloljetnika samo ako to liječnik ili drugo medicinsko osoblje izričito zatraži.*

(4) *Bolničko liječenje iz stavka 3. ovog članka koje traje duže od 14 dana ne uračunava se u trajanje izvršavanja odgojne mjere.*

### **Zaštita majčinstva**

#### Članak 174.

(1) *Maloljetnicu trudnicu će se šest tjedana prije poroda smjestiti u odjel za rođenje kaznonice za žene, a na prijedlog liječnika i prije, a nakon toga u kaznionički odjel za majku s djetetom, u kojem, u pravilu, ostaje do otpusta s izvršenja odgojne mjere.*

(2) *Porod maloljetnice trudnice obaviti će se u specijaliziranoj ustanovi javnog zdravstva.*

(3) *Dijete će ostati uz maloljetnu majku na njezin zahtjev na temelju odluke centra za socijalnu skrb do otpusta iz odgojnog zavoda, a nakon toga će centar za socijalnu skrb donijeti odluku o daljnjem smještaju djeteta i majke. Opremu za dijete te stručnu skrb i zdravstvenu zaštitu djeteta osigurava odgojni zavod. Nadzor nad ostvarivanjem roditeljskog prava obavlja centar za socijalnu skrb prema mjestu prebivališta odnosno boravišta maloljetnice. Ovlaštena osoba centra za socijalnu skrb obvezna je najmanje jedanput u tri mjeseca posjetiti maloljetnicu i dijete u odgojnom zavodu radi nadzora odnosa majke prema djetetu, te ako je to potrebno, poduzeti odgovarajuće mjere obiteljsko pravne zaštite.*

(4) *Maloljetnica trudnica te maloljetna majka s djetetom ima pravo na tjedne posjete članova obitelji.*

(5) *Poslove na kojima u odgojnom zavodu može raditi maloljetna trudnica, roditelja i majka uz koju je dijete, predlaže liječnik.*

(6) *Tijekom boravka djeteta uz maloljetnu majku, odgojni zavod osigurat će boravak djeteta u predškolskoj ustanovi izvan odgojnog zavoda.*

### **Dodir s vanjskim svijetom**

*Dopisivanje, telefoniranje i istupanje u elektronskim medijima*

#### Članak 175.

(1) Maloljetnik se ima pravo dopisivati u skladu s člankom 94. ovog Zakona.

(2) Odluku o nadzoru pisama maloljetnika donosi sud za mladež koji je izrekao odgojnu mjeru na prijedlog upravitelja odgojnog zavoda.

(3) Nadzor sadržaja pismena obavlja odgajatelj.

(4) Pismo čiji sadržaj potiče, opisuje ili upućuje na činjenje kaznenog djela ili kažnjive radnje ne

uručuje se maloljetniku nego se odlaže u osobni list. O razlozima zadržavanja pisma odgojitelj će izvijestiti maloljetnika. Na odluku odgojitelja maloljetnik ima pravo pisane pritužbe upravitelju zavoda.

(5) Službenicima odgojnog zavoda zabranjeno je obznanjivanje sadržaja pismena upućenih maloljetniku, osim u službene svrhe.

(6) Sadržaj pismena za koji se sumnja da su namijenjeni činjenju kaznenog djela, predat će se nadležnom državnom tijelu.

(7) S tijelima državne vlasti maloljetnik se može dopisivati bez ograničenja i kontrole sadržaja pismena na trošak odgojnog zavoda.

#### **Telefoniranje**

##### **Članak 176.**

(1) Maloljetnik ima pravo na svoj trošak telefonski kontaktirati s osobama sukladno članku 101. ovog Zakona.

(2) *Troškove obavljanja telefonskih razgovora maloljetnika s tijelima državne vlasti ili nevladinim udrugama koje sudjeluju u izvršavanju pojedinačnog programa postupanja, snosi odgojni zavod.*

#### **Primanje paketa**

##### **Članak 177.**

(1) Sadržaj paketa kontrolira ovlašteni službenik uz obveznu nazočnost odgojitelja i maloljetnika kojemu je paket namijenjen.

(2) Uprava odgojnog zavoda oduzeti će i propisno pohraniti ili vratiti pošiljatelju zabranjeni sadržaj paketa, a maloljetniku će o tome izdati potvrdu.

(3) Primanje hrane u paketu dozvoljeno je maloljetnicima koji odgojnu mjeru izvršavaju u otvorenom odsjeku odgojnog zavoda.

#### **Posjete**

##### **Članak 178.**

(1) *Maloljetnik ima pravo na posjete članova obitelji ili zakonskog zastupnika 4 puta mjesečno i blagdanom u trajanju najmanje 2 sata.*

(2) *Maloljetnik ima pravo primiti posjete službenih osoba bez ograničenja.*

(3) *Posjetitelj mora dokazati svoju istovjetnost.*

(4) *Maloljetnika mogu posjećivati i druge osobe, te predstavnici udruga ili organizacija za koje se ocijeni da na njega mogu pozitivno odgojno utjecati.*

(5) *Posjete maloljetniku odobrava upravitelj odgojnog zavoda.*

(6) *Posjetitelju koji štetno utječe na ponašanje maloljetnika, posjećivanje će se trajno ili privremeno zabraniti.*

(7) *Posjete i telefoniranje maloljetnik obavlja u trajanju i vremenu određenom dnevnim rasporedom aktivnosti, a po odobrenju upravitelja i izvan tog vremena.*

(8) *Međusobno posjećivanje maloljetnika s osobama prema kojima je u tijeku izvršavanja kaznenopravne sankcije ili mjere obavlja se u skladu s člankom 216. stavkom 2. ovog Zakona.*

#### **Nadzor posjetitelja**

##### **Članak 179.**

(1) *Posjetitelji maloljetnika obvezni su tijekom posjete postupati sukladno uputama zaposlenika odgojnog zavoda.*

(2) *Radi zaštite prava i interesa maloljetnika, njegove osobne sigurnosti i sigurnosti drugih maloljetnika i zaposlenika odgojnog zavoda, ovlaštene osobe odgojnog zavoda mogu obaviti pretragu tijela i pregled stvari posjetitelja.*

(3) *Pobliže odredbe o dopisivanju, telefoniranju, primanju pošiljaka i posjeta donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa Pravilnikom iz članka 4. stavka 3. ovog Zakona.*

#### **Pogodnosti**

##### **Članak 180.**

(1) Pogodnosti se dodjeljuju maloljetnicima sukladno stupnju osiguranja odsjeka u koji su smješteni i poticajnoj skupini u koju su razvrstani.

(2) O odobroj pogodnosti izlaza s posjetiteljem, i svakog drugog samostalnog izlaza zavod će obavijestiti nadležni centar za socijalnu skrb i nadležnu policijsku upravu.

(3) Vrste poticajnih skupina i mjerila za razvrstavanje maloljetnika u odgojne skupine te pogodnosti koje maloljetnik može koristiti u određenoj odgojnoj skupini određuje odlukom upravitelj uz suglasnost ministra nadležnog za poslove pravosuđa.

##### **Članak 181.**

(1) *Odluku o započinjanju samostalnog korištenja pogodnosti izlaza donijeti će upravitelj, temeljem mišljenja službenika Odjela tretmana.*

(2) Plan i program korištenja samostalnih više dnevnih pogodnosti izlaza iz zavoda odgojni će zavod izraditi u suradnji s nadležnim centrom za socijalnu skrb i s odgovornom osobom udruge ili tijela kojoj je povjerena organizacija i provedba višednevnog izlaza maloljetnika iz zavoda.

#### **Održavanje reda i stege u odgojnom zavodu**

##### **Članak 182.**

(1) Tijekom izvršavanja odgojne mjere maloljetnici su obvezni surađivati u provedbi pojedinačnog programa postupanja i ponašati se u skladu sa zakonom i propisima donesenim na temelju zakona.

(2) Na održavanje reda i stege u odgojnom zavodu, stegovni postupak i stegovne mjere primjenjuju se odredbe od članka 106. do 112. ovog Zakona.

(3) Na održavanju reda, stege i sigurnosti, s nadležnim službenicima osiguranja obvezne su surađivati sve ovlaštene službene osobe odgojnog zavoda.

#### Održavanje sigurnosti u odgojnom zavodu

##### Članak 183.

(1) Maloljetniku se tijekom izvršavanja odgojne mjere osigurava zaštita njegove osobe, stvari i imovine kojom raspolaže.

(2) Za održavanje sigurnosti odgojnog zavoda i provedbu mjera unutarnjeg i vanjskog nadzora i osiguranja nadležne su ovlaštene službene osobe iz članka 167. stavak 1. ovog Zakona.

##### Članak 184.

(1) Poslovi osiguranja odgojnog zavoda obavljaju se sukladno vrsti pojačanih mjera odgoja koje su određene programom postupanja prema pojedinim skupinama maloljetnika.

(2) U zatvorenom odsjeku odgojnog zavoda i OPSIN obavljaju se poslovi unutarnjeg i vanjskog nadzora i osiguranja, a u poluotvorenom vanjskog osiguranja.

(3) U otvorenom odsjeku poslove nadzora i osiguranja obavljaju službenici dežurne službe.

(4) U slučaju potrebe, upravitelj odgojnog zavoda može narediti obavljanje mjera unutarnjeg nadzora i osiguranja u poluotvorenom i otvorenom odsjeku.

#### Mjere unutarnjeg nadzora i osiguranja

##### Članak 185.

(1) Prema maloljetniku koji tijekom izvršavanja odgojne mjere iskazuje izrazite prilagodbene teškoće, čini ili prijeti činjenjem nasilnih radnji prema sebi, stvarima i drugim osobama, ili kojem je na drugi način ugrožena sigurnost mogu se odrediti mjere zaštite i usmjeravanja iz članka od 116.-120. ovog Zakona a sljedeće mjere unutarnjeg nadzora i osiguranja:

1. pretraga i pregled tijela,
2. ograničavanje kretanja u određenom prostoru odgojnog zavoda,
3. stalni nadzor ponašanja,
4. testiranje na opojne ili psiho aktivne tvari,
5. oduzimanje i privremeno zadržavanje stvari čije je držanje inače dopušteno,
6. izdvajanje u posebnu prostoriju do 3 dana,
7. vezivanje ruku liscicama,
8. vezivanje ruku i po potrebi nogu.

(2) Prema maloljetniku se može narediti više mjera istodobno.

#### Pretraga i pregled tijela

##### Članak 186.

(1) Maloljetnika i njegove stvari može se u svako doba pretražiti.

(2) Maloljetnika može pretražiti samo ovlaštena službena osoba istog spola.

(3) Pregled tijela koji uključuje razodijevanje obavljaju najmanje dvije ovlaštene službene osobe u zatvorenoj prostoriji bez nazočnosti drugih osoba.

(4) Pregled tjelesnih otvora može obaviti samo liječnik.

##### Članak 187.

(1) Mjere iz članka 185. st. 1. točke 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7. ovog Zakona naređuje upravitelj. U slučaju koji ne trpi odgodu, mjeru može narediti i druga službena osoba koju upravitelj unaprijed ovlasti.

(2) Izvršavanje i ukidanje izvršavanja mjere vezivanja ruku i nogu određuje liječnik nakon pregleda maloljetnika ili na prijedlog drugog službenika zdravstvene struke nakon što je ovaj takav pregled obavio. Mjera se izvršava u prostoriji za zdravstvenu zaštitu maloljetnika i prema medicinskim pravilima postupanja s privremeno nebrojivom osobom. Liječnik koji je odredio mjeru o tome bez odgode obavještava upravitelja koji će mjeru odmah potvrditi ili ukinuti. O početku i tijeku izvršenja mjere vodi se evidencija.

(3) Mjera iz članka 185. st. 1. točka. 2. i 3. izvršava se pod nadzorom službenika tretmana, a mjere iz točke 6., 7. i 8. istog članka pod redovitim zdravstvenim nadzorom u vremenskim razmacima koje odredi liječnik. Zapažanja tijekom zdravstvenog nadzora unose se u evidenciju o zdravstvenom stanju maloljetnika tijekom izvršavanja mjera unutarnjeg nadzora i osiguranja.

(4) Mjeru testiranja na opojne ili psihoaktivne tvari upravitelj će narediti na traženje ovlaštene službene osobe kada postoji opravdana sumnja da je maloljetnik pod utjecajem takve tvari ili kada je to potrebno iz terapijskih razloga. Mjeru obavlja nadležni medicinski službenik odgojnog zavoda, prema medicinskim pravilima i uz nadzor službenika osiguranja istog spola kao i maloljetnik kojeg se testira.

(5) Odluka o izvršavanju mjere vezivanja ruku liscicama i mjere vezivanja ruku i po potrebi nogu će se preispitivati svakih 6 sati, a ukinuti čim prestanu razlozi zbog kojih je naredena, a najkasnije u roku 24 sata. Razlozi za produljenje trajanja mjera upisuju se u evidenciju iz stavka 2. ovog članka.



(6) O razlozima za određivanje mjera unutar-njeg nadzora i osiguranja iz članka 185. stavka 1. točke 6., 7. i 8. upravitelj će izvijestiti sud za mladež koji je izrekao odgojnu mjeru i Središnji ured Uprave za zatvorski sustav u roku 24 sata od određivanja mjere.

Mjere vanjskog nadzora i osiguranja

Članak 188.

Mjere vanjskog nadzora i osiguranja su:

1. sprovođenje maloljetnika iz odgojnog zavoda i u odgojni zavod,
2. onemogućavanje bijega s izvršavanja odgojne mjere.

Sprovođenje maloljetnika

Članak 189.

Upravitelj odgojnog zavoda može narediti sprovođenje na osnovi naloga suda ili drugog tijela državne vlasti ili kada je to u vezi s osiguravanjem korištenja prava ili pogodnosti maloljetnika propisanih ovim zakonom i drugim propisima.

Članak 190.

(1) Sprovođenje maloljetnika obavlja se, u pravilu, u civilnoj odjeći i u vozilu bez propisanih oznaka ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa.

(2) Sprovođenje obavljaju ovlaštene službene osobe odgojnog zavoda od kojih jedna mora biti službenik tretmana.

(3) U odori, ovlaštena službena osoba može sprovesti maloljetnika koji je počinio kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora od petnaest godina ili teža. U tom slučaju ili ukoliko se ukazuje potreba za pojačanim mjerama sigurnosti, upravitelj odgojnog zavoda može izdati nalog za vezivanje ruku maloljetnika.

(4) Kada se maloljetnika sprovodi na pogodnost, sprovođenje se obavlja u civilnoj odjeći.

Članak 191.

U zgradu suda ili u drugo tijelo državne vlasti, ustanovu ili na javno mjesto, osim u kaznionicu ili zatvor, maloljetnika se uvodi nevezanih ruku. Maloljetnika se veže u slučaju kada vezivanje zatraži službenik ili osoba kojoj se maloljetnika sprovodi.

Onemogućavanje maloljetnika u bijegu

Članak 192.

(1) Ovlaštena službena osoba će bez odgode poduzeti radnje da maloljetnika onemogućući u bijegu.

(2) U slučaju bijega ovlaštena službena osoba postupiti će i u skladu s člankom 118. ovog Zakona.

(3) O pokušaju bijega upravitelj izvješćuje Središnji ured Uprave za zatvorski sustav ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa.

(4) Ministar nadležan za poslove pravosuđa će uz suglasnost suda za mladež obavijestiti javnost o bijegu maloljetnika kojemu je odgojna mjera izrečena radi izvršenja kaznenog djela ubojstva, teškog ubojstva, razbojništva, razbojničke krađe, otmice, silovanja, napada na službenu osobu ili drugih kaznenih djela čije bi ponavljanje značajno narušilo sigurnost građana i izazvalo uznemirenje javnosti.

Primjena sredstava prisile

Članak 193.

(1) Sredstva prisile mogu se primijeniti samo kad je nužno da se spriječi bijeg maloljetnika, napad na službene osobe ili druge osobe, nanošenje ozljeda drugim osobama ili sebi, namjerno istodobno nanošenje materijalne štete ili radi svladavanja aktivnog ili pasivnog otpora maloljetnika.

(2) Prisila se može primijeniti i protiv osoba koje protupravno ulaze u objekt odgojnog zavoda ili se u njemu neovlašteno nalaze i ugrožavaju sigurnost maloljetnika ili zaposlenika. Ove osobe zadržavaju se do dolaska ovlaštenih osoba ministarstva unutarnjih poslove.

(3) Aktivni otpor postoji kad maloljetnik odbija postupiti po zakonitoj naredbi ovlaštene službene osobe i pri tome ugrožava sebe, druge osobe ili imovinu zavoda.

(4) Pasivni otpor postoji kada maloljetnik odbija postupiti po zakonitoj naredbi ovlaštene službene osobe i pri tome ne ugrožava sebe, druge osobe ili imovinu zavoda, ali ometa redovno obavljanje poslova izvršavanja odgojne mjere.

Sredstva prisile

Članak 194.

(1) Sredstva prisile jesu:

1. zahvati za privođenje i tehnike obrane,
2. gumena palica,
3. mlazovi s vodom,
4. podražavajuća kemijska sredstva,
5. vatreno oružje.

(2) Između sredstava prisile odabire se ono koje najmanje ugrožava zdravlje i život pojedinca, a razmjerno je opasnosti koja prijete.

(3) O primjeni sredstava prisile glasno i razgovijetno će se upozoriti osobe prema kojima se prisile namjerava primijeniti, osim ako se radi o istodobnom ili izravnom predstojećem protupravnom napadu.

(4) Za svladavanje pasivnog otpora ovlaštena službena osoba može primijeniti samo zahvate privođenja.

(5) *Sredstva prisile iz točke 2., 3. i 4. stavka 1. ovog članka mogu se primijeniti samo u slučajevima iz članka 194. stavka 1., 2. i 3. ovog Zakona.*

(6)  *Gumena palica i vatreno oružje drži se i nosi izvan vidokruga i dosega drugih osoba.*

Nošenje i uporaba vatrenog oružja

#### Članak 195.

(1) Prilikom obavljanja poslova nadzora i osiguranja zabranjeno je nošenje vatrenog oružja. Iznimno, ako se sprovodi maloljetnika kojemu je izrečena odgojna mjera za kazneno djelo za koje je zapriječena kazna zatvora u trajanju dužem od pet godina upravitelj odgojnog zavoda može odrediti nošenje oružja.

(2) Uporaba vatrenog oružja dozvoljena je samo u slučaju prijetnje ili oružanog napada vatrenim oružjem na maloljetnika, zaposlenika odgojnog zavoda ili druge osobe koja se u vrijeme napada za tekla na prostoru ili u vozilu odgojnog zavoda.

(3) Poblize odredbe o izvršavanju mjera nadzora i osiguranja i primjeni sredstava prisile u odgojnim zavodima donosi ministar nadležan za poslove pravosuđa Pravilnikom o obavljanju poslova nadzora i osiguranja te primjene sredstava prisile u odgojnom zavodu i odjelima kaznionica u kojima se izvršava odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod.

## DIO TREĆI

### IZVRŠAVANJE KAZNE MALOLJETNIČKOG ZATVORA

#### GLAVA V.

#### Svrha izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora

##### Članak 196.

*Svrha je izvršenja kazne maloljetničkog zatvora osigurati razvijanje osobne odgovornosti kod osuđenih maloljetnika (u daljnjem tekstu: maloljetnika) i osposobiti ih da po povratku na slobodu žive i ponašaju se u skladu sa zakonom i potrebama zajedničkog života u društvu (čl. 102. ZSM).*

#### Tijela nadležna za izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora

##### Članak 197.

(1) Kazna maloljetničkog zatvora izvršava se u kaznionici za maloljetnike, koja je ustrojstvena jedinica Uprave za zatvorski sustav ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, a iznimno u kaznionici za mlađe punoljetnike ili u posebnom odjelu kaznionice za punoljetne zatvorenike.

(2) Kaznionicu za maloljetnike osniva Vlada Republike Hrvatske, a posebne odjele ravnatelj Uprave za zatvorski sustav ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa.

(3) Kaznionicom za maloljetnike upravlja upravitelj kojeg na prijedlog ravnatelja Uprave za zatvorski sustav bira ministar nadležan za poslove pravosuđa na temelju natječaja i raspoređuje na položaj na četiri godine.

(4) U posebnom odjelu iz stavka 1. ovog članka ustrojavaju se ustrojstvene jedinice radi obavljanja poslova osiguranja i tretmana maloljetnika, a odjelom upravlja načelnik.

(5) Prema stupnju sigurnosti, slobodi kretanja i načinima kontaktiranja maloljetnika s vanjskim svijetom, odjeli mogu biti zatvorenog, poluotvorenog i otvorenog tipa.

##### Članak 198.

Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa obvezno je sustavno i trajno obrazovati zaposlenike kaznionica i odjela u kojima se izvršava kazna maloljetničkog zatvora i najmanje dva puta godišnje provjeravati i uvježbavati znanja i vještine od posebnog značaja za provedbu pojedinačnih programa izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora.

#### *Primjena Zakona o izvršavanju kazne zatvora u odnosu na unutarnje ustrojstvo i zaposlenike i tijela za izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora*

##### Članak 199.

(1) Odredbe Zakona o izvršavanju kazne zatvora ("Narodne novine" broj 128/99., 55/00., 59/00., 129/00., 59/01. i 67/01.) o ustroju, nadležnosti, djelokrugu rada, zaposlenicima, sredstvima za rad i nadzoru odgovarajuće se primjenjuju na tijela za izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora i zaposlenike, a odredbe Glave VIII. do XXIII., XXV., XXVI. i XXVII. istog Zakona, odgovarajuće se primjenjuju na izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

(2) Organizacija rada, način života, pravila ponašanja i način ostvarivanja prava i dužnosti maloljetnika određuje se Pravilnikom iz čl. 4. st. 3. ovog Zakona.

(3) Dnevni raspored aktivnosti maloljetnika na izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora donosi upravitelj uz suglasnost ravnatelja Uprave za zatvorski sustav.

Odgoda izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora

##### Članak 200.

Na odgodu izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora odgovarajuće se primjenjuju odredbe Glave IX. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (članak 54. do čl. 56.).

*Upućivanje na izvršavanje kazne  
maloljetničkog zatvora*

Članak 201.

(1) Upućivanje maloljetnika na izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora obavlja županijski sud prema mjestu prebivališta odnosno boravišta maloljetnika na temelju naloga suda za mladež koji je kaznu izrekao.

(2) Maloljetnika, kojemu je izrečena kazna maloljetničkog zatvora u kaznenom postupku, sud iz stavka 1. ovog članka uputiti će u Zatvor u Zagrebu, Odjel za dijagnostiku i programiranje radi obavljanja stručnih poslova iz članka 21. stavka 4 Zakona o izvršavanju kazne zatvora. Odluku o kaznionici ili odjelu kaznonice u kojem će maloljetnik izvršavati kaznu donosi Središnji ured Uprave za zatvorski sustav, sukladno odredbama Glave VIII. Zakona o izvršavanju kazne zatvora.

**Razvrstavanje osuđenog maloljetnika tijekom izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora**

Članak 202.

(1) Maloljetnik izdržava kaznu maloljetničkog zatvora u pravilu skupno, a odvojeno samo ako to zahtjeva njegovo zdravstveno stanje ili potrebe održavanja reda i sigurnosti.

(2) Muške i ženske osobe izdržavaju kaznu maloljetničkog zatvora odvojeno.

*Prava osuđenog maloljetnika i njihova zaštita*

Članak 203.

(1) Maloljetnik, pod uvjetima predviđenim ovim Zakonom, ima pravo na:

1. smještaj u skladu sa zdravstvenim standardima, primjeren njegovoj dobi i spolu,
2. zaštitu osobnosti i osiguravanje tajnosti osobnih podataka,
3. prehranu, u skladu sa zdravstvenim standardima njegove dobi i stanju zdravlja,
4. nošenje vlastite odjeće i obuće,
5. boravak na otvorenom prostoru kaznionice, odnosno zatvora najmanje 4 sata dnevno,
6. osnovnu zdravstvenu zaštitu i zaštitu majčinstva,
7. odgojno koristan rad uz naknadu,
8. godišnji odmor s osnova rada,
9. izobrazbu za zanimanje u skladu sa znanjima, sposobnostima i sklonostima,
10. dodir s vanjskim svijetom u skladu sa iskazanom odgovornošću i povjerenjem društva,
11. dopisivanje,
12. pisani i usmeni kontakt s braniteljem bez nadzora,

13. pisani i usmeni kontakt s nadležnim predstavnikom ustanova socijalne skrbi,
14. telefoniranje,
15. primanje posjeta,
16. primanje paketa,
17. vjeroispovijedanje i traženje duhovnog savjeta od ovlaštenog predstavnika njegove vjere,
18. svakodnevnu tjelovježbu i sport,
19. stručnu pravnu pomoć i pravno sredstvo za zaštitu svojih prava,
20. vjenčanje u kaznionici, u skladu s općim propisima.

(2) Maloljetnik, strani državljanin ima pravo dopisivati se i razgovarati s diplomatskim i konzularnim predstavnikom svoje zemlje ili države koja štiti njegova prava.

(3) Prigodom dolaska na izdržavanje kazne maloljetničkog zatvora maloljetnika se mora upoznati sa njegovim pravima, načinom njihove zaštite i obvezama.

*Pritužba osuđenog maloljetnika*

Članak 204.

(1) Maloljetnik ima pravo pritužbe na postupak i odluku zaposlenika kaznionice, u roku od tri dana.

(2) Pritužba se podnosi usmeno ili pisanim putem upravitelju, sucu za mladež županijskog suda na čijem se području kazna izvršava ili Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav.

(3) Pisana pritužba sucu za mladež ili Središnjem uredu Uprave za zatvorski sustav upućuje se u omotu koju uprava kaznionice ne smije otvoriti.

(4) Maloljetniku se mora omogućiti iznošenje usmene pritužbe bez nazočnosti zaposlenika kaznionica ili bez nazočnosti osobe protiv čijih postupaka i odluka je pritužba podnesena.

(5) Na podnesenu pritužbu upravitelj će odgovoriti u roku od 15 dana, a Središnji ured Uprave za zatvorski sustav ili sud za mladež u roku od 30 dana. Na pisanu pritužbu odgovorit će se pisanim putem.

*Sudska zaštita protiv mjera ili odluka uprave  
kaznionice*

Članak 205.

(1) Protiv mjera ili odluka upravitelja kojom se maloljetniku prikraćuje ili ograničava neko pravo iz ovog Zakona, maloljetnik može podnijeti zahtjev za sudsku zaštitu županijskom sudu za mladež na čijem se području kazna izvršava, u roku od tri dana.

(2) O zahtjevu za sudsku zaštitu odlučuje vijeće za mladež županijskog suda iz stavka 1. ovog članka. Protiv rješenja vijeća, žalbu mogu podnijeti

stranke i osobe navedene u članku 363. st. 2. ZKP u roku od 3 dana. O žalbi odlučuje Vijeće za mladež Vrhovnog suda.

#### **Prijam i određivanje načina izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora**

##### **Članak 206.**

Postupak prijama i određivanja načina izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora provodi se u skladu s glavom X. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (članak 57. do 73.) osim ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Smještaj, oprema i prehrana osuđenih maloljetnika

##### **Članak 207.**

(1) Smještaj, oprema i prehrana maloljetnika provodi se prema odredbama Glave XI Zakona o izvršavanju kazne zatvora (članak 74. do 79.) i provedbenim propisima donesenim na temelju toga Zakona.

(2) Prostor i kojima borave maloljetnici trebaju izgledom, opremom i sadržajima poticati maloljetnika na kreativnost, učenje i usvajanje ispravnih stavova prema etičkim, moralnim, kulturološkim i ljudskim vrednotama.

#### **Izobrazba**

##### **Članak 208.**

Radi ostvarenja svrhe izvršenja kazne maloljetničkog zatvora, maloljetnik je obavezan uključiti se u osnovno obrazovanje, a pravo na strukovnu izobrazbu i osposobljavanje ostvaruje, sukladno odredbama iz Glave XIII. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (članak 91. do 93.) i provedbenih propisa donesenih na temelju toga Zakona.

#### *Rad maloljetnika*

##### **Članak 209.**

(1) Maloljetniku se omogućuje odgojno koristan rad, u skladu s njegovom dobi, zdravstvenim sposobnostima, stečenim znanjima i mogućnostima kaznonice.

(2) U pogledu ostalih prava s osnova rada i organizacije rada maloljetnika smisleno se primjenjuju odredbe Glave XII. Zakona o izvršavanju kazne zatvora i provedbenim propisima donesenih na temelju toga Zakona.

#### **Zadovoljavanje vjerskih potreba**

##### **Članak 210.**

(1) Maloljetnik ima pravo na vjeroispovijedanje, korištenje vlastite vjerske literature i religijskih predmeta. U slučaju zlouporabe, predmeti za religijsku uporabu mogu se oduzeti.

(2) Maloljetnik ima pravo kontaktirati sa službenikom vjerske zajednice kojoj pripada.

(3) U kaznonici u kojoj je veći broj maloljetnika iste vjere, vjerskom službeniku će se za potrebe vjerskih obreda osigurati prikladan prostor i vrijeme najmanje jedanput tjedno.

(4) Upravitelj može privremeno isključiti maloljetnika iz sudjelovanja u skupnom vjerskom obredu ako je to nužno iz razloga održavanja sigurnosti i reda, o čemu će upoznati vjerskog službenika.

#### **Organizacija slobodnog vremena**

##### **Članak 211.**

(1) Osmišljavanje slobodnog vremena maloljetnika sastavni je dio pojedinačnog programa postupanja.

(2) Kaznonica je obvezna poticati maloljetnika na svrhovito korištenje slobodnog vremena i prema mogućnostima osigurati mu za to prostor i opremu. Kaznonica će maloljetniku osigurati redoviti slobodni izbor knjiga i korištenje prostora za tjelovježbu i sportske aktivnosti, sukladno kućnom redu.

(3) U organizaciji slobodnog vremena maloljetnika mogu sudjelovati športske, kazališne, muzičke i slične vladine i nevladine udruge i organizacije.

(4) U pogledu organiziranja slobodnog vremena maloljetnika primjenjuju se odredbe Glave XV. Zakona o izvršavanju kazne zatvora.

#### **Zdravstvena zaštita**

##### **Članak 212.**

*Maloljetniku se osigurava zdravstvena zaštita prema odredbama Glave XVI. Zakona o izvršavanju kazne zatvora.*

#### **Dodir s vanjskim svijetom**

##### **Članak 213.**

Dodir maloljetnika s vanjskim svijetom obavlja se u skladu s odredbama Glave XVII. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (članak 117. do 127.), ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

#### **Posjete**

##### **Članak 214.**

(1) Maloljetnik ima pravo na posjete članova obitelji 4 puta mjesečno u trajanju najmanje 2 sata, a na posjete drugih osoba 2 puta mjesečno u trajanju najmanje jedan sat.

(2) Međusobno posjećivanje maloljetnika s osobama prema kojima je u tijeku izvršavanje kaznenopravnih sankcija i mjera, odobrava upravitelj uz prethodno pribavljeno mišljenje nadležnog centra za socijalni rad i policijske uprave.

Dopisivanje  
Članak 215.

(1) Maloljetnik ima pravo na neograničeno dopisivanje na vlastiti trošak.

(2) Upućivanje pismena maloljetnika tijelima državne vlasti ili nevladinim udrugama koje su uključene u provedbu pojedinačnog programa postupanja ili mogu pomoći u njegovoj provedbi, omogućit će se na trošak kaznionice.

Telefonski razgovor  
Članak 216.

(1) Maloljetniku će se omogućiti telefoniranje na vlastiti trošak, sukladno dnevnom rasporedu aktivnosti.

(2) Troškove obavljanja telefonskih razgovora maloljetnika s tijelima državne vlasti ili nevladinim udrugama koje sudjeluju u izvršavanju pojedinačnog programa postupanja, snosi kaznionica.

Pogodnosti  
Članak 217.

(1) U cilju pružanja povjerenja, ublažavanja zatvorske stege, smanjivanja negativnog učinka oduzimanja slobode, održavanja i promicanja odnosa s obitelji, drugim ljudima i javnim službama, jačanja odgovornosti i samopouzdanja kao i poticanja vlastitog sudjelovanja u ostvarivanju programa izvršavanja kazne, maloljetniku se mogu odobriti sljedeće pogodnosti tretmana:

1. izvanredni izlazak,
2. ublažavanje uvjeta unutar kaznionice, odnosno zatvora,
3. smanjivanje ograničenja kretanja unutar kaznionice, odnosno zatvora,
4. češći dodiri s vanjskim svijetom.

(2) Prva pogodnost izlaska iz kaznionice odnosno zatvora, može se odobriti maloljetniku nakon izdržane jedne četvrtine izrečene kazne. O izlasku maloljetnika, kaznionica će obavijestiti nadležnu policijsku upravu prema mjestu izlaska.

(3) Ministar nadležan za poslove pravosuđa će uz suglasnost suca za mladež obavijestiti javnost o bijegu maloljetnika kojemu je kazna maloljetničkog zatvora izrečena radi izvršenja kaznenog djela ubojstva, teškog ubojstva, razbojništva, razbojničke krađe, otmice, silovanja, napada na službenu osobu ili drugih kaznenih djela čije bi ponavljanje značajno narušilo sigurnost građana i izazvalo uznemirenost javnosti.

(4) U pogledu vrsta pogodnosti te ostalih uvjeta za odobravanje pogodnosti izlaska i odlučivanja o pogodnostima tretmana maloljetnika primjenjuju se odredbe Glave XVIII. Zakona o izvršavanju kazne zatvora i Pravilnika o pogodnostima zatvorenika, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Održavanje reda i sigurnosti i primjena sredstava prisile

Članak 218.

(1) Tijekom izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora radi održavanja reda i sigurnosti i primjene sredstava prisile prema maloljetniku primjenjuju se odredbe Glave XIX. i XX. Zakona o izvršavanju kazne zatvora i odgovarajućim provedbenim propisima donesenim na temelju toga Zakona, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

(2) Prema maloljetniku se ne može primijeniti posebna mjera održavanja reda - osamljivanje, a mjera odvajanja od ostalih maloljetnika može trajati najdulje sedam dana.

(3) Uporaba vatrenog oružja nije dozvoljena osim u slučaju prijetnje ili napada maloljetnika vatrenim oružjem na druge osobe ili drugih osoba na maloljetnika.

Stegovni prijestupi, mjere i postupak

Članak 219.

(1) Prema maloljetniku stegovni prijestupi, mjere, i postupak obavljaju se prema odredbama Glave XXI. Zakona o izvršavanju kazne zatvora i odgovarajućim provedbenim propisima donesenim na temelju toga Zakona.

(2) Stegovna mjera upućivanja u samicu može se izreći maloljetniku u najduljem trajanju do 10 dana u slobodno vrijeme ili tijekom cijelog dana i noći. Tijekom izvršavanja stegovne mjere maloljetniku se osigurava boravak na svježem zraku u trajanju od dva sata dnevno.

Premještaj maloljetnika

Članak 220.

(1) Na premještaj maloljetnika primjenjuju se odredbe Glave XXII. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (čl. 151. do 154.).

(2) Nakon navršene 23. godine života maloljetnika će se premjestiti na izdržavanje kazne maloljetničkog zatvora u kaznionicu za zatvorenike gdje se razvrstava u skladu sa člankom 11. stavkom 5. Zakona o izvršavanju kazne zatvora.

(3) Iznimno, maloljetnik iz stavka 2. ovog članka može nastaviti izvršavati kaznu maloljetničkog zatvora u kaznionici ili odjelu kaznionice iz članka 197. ovog Zakona radi završetka školovanja ili stručnog osposobljavanja ili ako ostatak kazne nije veći od 6 mjeseci, ali najdulje do navršene 27 godine života.

(4) Tijekom izvršavanja kazne maloljetničkog zatvora u kaznionici iz stavka 2. ovog članka na maloljetnika će se primjenjivati odredbe ovog Zakona, ZSM-a i na osnovi njega donijetih podzakonskih propisa.

Uvjetni otpust iz maloljetničkog zatvora

Članak 221.

Uvjetni otpust je otpuštanje maloljetnika sa izdržavanja kazne prije isteka kazne, s tim da za vrijeme trajanja uvjetnog otpusta sud za mladež može izreći mjeru pojačanog nadzora.

Članak 222.

O uvjetnom otpustu maloljetnika odlučuje županijski sud za mladež na čijem se području izvršava kazna maloljetničkog zatvora.

Uvjetni otpust nakon 1/3 izdržane kazne

Članak 223.

(1) Molbu za uvjetni otpust može podnijeti maloljetnik, član njegove uže obitelji ili zakonski zastupnik maloljetnika nakon izdržane 1/3 izrečene kazne, ali ne prije nego što je maloljetnik 6 mjeseci proveo u kaznionici.

(2) Prijedlog za uvjetni otpust mogu podnijeti upravitelj kaznionice ili državni odvjetnik u rokovima iz stavka 1. ovog članka.

Članak 224.

(1) Povodom molbe ili prijedloga za uvjetni otpust, kaznionica je obvezna sudu dati mišljenje o navodima iz molbe, kao i podatke o ponašanju maloljetnika, tijekom provedbe pojedinačnog programa postupanja.

(2) Mišljenju iz stavka 1. ovog članka kaznionica će priložiti izvješće centra za socijalnu skrb o rješenju postpenalnog prihvata i budućem životu maloljetnika na slobodi.

(3) Uvijek kada je to u interesu maloljetnika, kaznionica će sudu predložiti i izricanje mjere pojačanog nadzora.

Članak 225.

(1) Prije donošenja rješenja o uvjetnom otpustu sud će izvršiti uvid u osobni list, dokumentaciju, mišljenje i prijedlog kaznionice, preslušati maloljetnika, upravitelja ili osobu koju on ovlasti, razmotriti mišljenje centra za socijalnu skrb, a po potrebi preslušati i druge stručnjake.

(2) Prigodom odlučivanja o prijedlogu sud će uzeti u obzir osobnost maloljetnika, njegov prijašnji život i sklonost kriminalnom ponašanju, ponašanje tijekom izdržavanja kazne, životne okolnosti i očekivano djelovanje uvjetnog otpusta na maloljetnika, te organizaciju njegovog života na slobodi.

Uvjetni otpust po službenoj dužnosti nakon 2/3 izdržane kazne

Članak 226.

Dva mjeseca prije izdržane 2/3 kazne sud odlučuje o uvjetnom otpustu maloljetnika po služ-

benoj dužnosti, temeljem prethodno pribavljenih mišljenja iz članka 224., a prema postupku određenom u članku 225. ovog Zakona.

Članak 227.

(1) Rješenje o uvjetnom otpustu dostavlja se maloljetniku, kaznionici, sudu koji je donio presudu u prvom stupnju, sudu upućivanja, sudu za mladež prema mjestu prebivališta odnosno boravišta u kojeg se maloljetnik uvjetno otpušta, centru za socijalnu skrb po mjestu prebivališta, državnom odvjetniku za mladež i policijskoj postaji na području prebivališta uvjetno otpuštenog.

(2) Ako je uz uvjetni otpust izrečena mjera pojačanog nadzora, sud u izreci odlučuje o trajanju ove mjere, ali najduže do isteka kazne. Sud može pri tome izreći maloljetniku jednu ili više posebnih obveza (čl. 9. ZSM-a).

Članak 228.

(1) U slučaju odbijanja molbe za uvjetni otpust, nova molba ne može se podnijeti prije isteka 3 mjeseca, ako se radi o izrečenoj kazni maloljetničkog zatvora u trajanju do godine dana, odnosno 6 mjeseci, ako se radi o kazni maloljetničkog zatvora dužeg trajanja, računajući od dana podnošenja prethodne molbe.

(2) Ako se pojave nove okolnosti, molba se može podnijeti neovisno o rokovima iz stavka 1. ovog članka.

Nadzor nad uvjetno otpuštenim maloljetnikom

Članak 229.

(1) Sud za mladež nadležan prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta uvjetno otpuštenog maloljetnika dužan je nadzirati i organizirati pomoć maloljetniku tijekom uvjetnog otpusta, u skladu s člankom 165. st. 2. i 3. Zakona o izvršavanju kazne zatvora.

(2) Tijekom trajanja uvjetnog otpusta, sud za mladež iz stavka 1. ovog članka, nakon provedenog postupka može donijeti rješenje kojim će odrediti ili izmijeniti uvjete kojih se uvjetno otpušteni maloljetnik mora pridržavati dok uvjetni otpust traje.

(3) Rješenje iz stavka 2. ovog članka sud za mladež dostavit će tijelima iz članka 227. ovog Zakona radi njegova izvršenja.

(4) Uvjetno otpušten maloljetnik može promijeniti mjesto prebivališta, odnosno boravišta određeno u rješenju o uvjetnom otpuštanju samo uz suglasnost suca za mladež koji nadzire uvjetni otpust.

Opoziv uvjetnog otpusta

Članak 230.

(1) Ako maloljetnik za vrijeme trajanja uvjetnog otpusta počini jedno ili više kaznenih

djela za koja je zapriječena kazna zatvora od 6 mjeseci ili u duljem trajanju, sud za mladež iz članka 229. ovog Zakona, dostavit će prijedlog za opoziv uvjetnog otpusta županijskom sucu za mladež na čijem se području nalazi kaznionica za maloljetnike.

(2) Kada sud iz članka 222. ovog Zakona, nakon preslušavanja državnog odvjetnika i maloljetnika, donese rješenje o opozivu uvjetnog otpusta, rješenje će dostaviti tijelima iz članka 227. ovog Zakona, radi izvršenja.

(3) Maloljetnik kojem je opozvan uvjetni otpust upućuje se radi nastavka izdržavanja kazne u skladu s odredbom čl. 201. ovog Zakona.

Prekid izdržavanja kazne maloljetničkog zatvora

#### Članak 231.

(1) Prekid izdržavanja kazne maloljetničkog zatvora znači privremeno otpuštanje maloljetnika iz kaznionice, koje vrijeme se ne uračunava u izvršavanje kazne zatvora.

(2) Na prekid izdržavanja kazne maloljetničkog zatvora odgovarajuće se primjenjuju odredbe Glave XXIII. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (članak 155. i čl. 156.).

#### Priprema za otpust i pomoć poslije otpusta

##### Članak 232.

*Na pripremu otpusta i pomoć poslije otpusta sa izdržavanja kazne maloljetničkog zatvora odgovarajuće se primjenjuju odredbe Glave XXV. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (članak 163. do članka 165.).*

#### Otpuštanje

##### Članak 233.

Maloljetnika se otpušta s izdržavanja kazne maloljetničkog zatvora prema odredbama Glave XXVI. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (članak 166. do 167.).

*Izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora kao prekršajne sankcije*

##### Članak 234.

(1) Maloljetnika kojemu je kazna maloljetničkog zatvora izrečena u postupku radi prekršaja, nadležni će sud uputiti na izvršavanje kazne u najbliži zatvor prema mjestu prebivališta odnosno boravišta u kojem mu je osigurana stalna zdravstvena skrb i stručna psihosocijalna pomoć.

(2) Maloljetnik će se smjestiti u zatvor, u pravilu, odvojeno od punoljetnih osoba.

(3) Upravitelj zatvora može odrediti da maloljetnik bude u zatvoru zajedno s punoljetnim osobama, ako bi usamljenje na maloljetnika moglo

štetno djelovati, a postoji mogućnost da se maloljetnik stavi u prostoriju s punoljetnom osobom koja na njega ne bi štetno djelovala.

## DIO ČETVRTI

### IZVRŠAVANJE SIGURNOSNIH I ZAŠTITNIH MJERA IZREČENIH MALOLJETNICIMA ZA KAZNENA DJELA I PREKRŠAJE

#### GLAVA VI.

##### Zajedničke odredbe

##### Članak 235.

(1) Sud koji je uz odgojnu mjeru izrekao sigurnosnu mjeru u kaznenom postupku, izvršnu odluku suda dostavit će centru za socijalnu skrb prema prebivalištu ili boravištu maloljetnika i drugom tijelu državne vlasti nadležnom za izvršavanje pojedine sigurnosne mjere.

(2) Uz izvršnu odluku, sud će dostaviti sve podatke koje je prikupio u postupku, sukladno čl. 22. st. 3. ovog Zakona.

##### Članak 236.

(1) Nakon zaprimljene izvršne sudske odluke, centar za socijalnu skrb će u roku od 15 dana poduzeti potrebne radnje, u suradnji s drugim osobama i tijelima državne vlasti nadležnim za izvršavanje sigurnosne mjere, kako bi se s izvršenjem započelo bez odlaganja.

(2) Odluka o upućivanju na izvršavanje sigurnosne mjere izrađuje se shodno odredbama članka 23. stavka 3. i 6. ovog Zakona.

(3) Mlađi punoljetnik, maloljetnik i njegovi roditelji ili skrbnik imaju pravo uložiti žalbu u roku od 8 dana po primitku odluke centra. Žalba ne zadržava izvršenje.

##### Članak 237.

(1) Ako maloljetnik iz opravdanih razloga bude spriječen doći u određeno vrijeme na izvršavanja sigurnosne mjere ili ako se mjera ne može izvršiti uslijed opravdanih okolnosti i razloga, roditelj ili skrbnik, odnosno centar za socijalnu skrb je obavezan o tome obavijestiti ustanovu i tijela koja sudjeluju u izvršavanju sigurnosne mjere prema maloljetniku u nadležni sud.

(2) Ocjenu opravdanosti razloga za odgodu sigurnosne mjere donosi centar za socijalnu skrb temeljem članka 127. stavak 1. točka 1., 2., 3. i 6. ovog Zakona.

(3) Kada posebne okolnosti to zahtijevaju u ocjenu razloga za odgodu mogu se uključiti:

liječnik određene specijalnosti, specijalizirani policijski službenik i druge osobe koje mogu doprinijeti prosudbi.

(4) Na odgodu i opoziv odgode izvršavanja sigurnosne mjere primjenjuju se čl. 128. do 130. ovog Zakona.

#### Članak 238.

Na izvršavanje sigurnosnih mjera primjenjuju se odredbe iz članka 5. do 8. i 11. do 14. ovog Zakona.

#### Članak 239.

(1) Evidenciju i dokumentaciju o izrečenim sigurnosnim mjerama, vodi centar za socijalnu skrb prema mjestu prebivališta ili boravišta maloljetnika.

(2) Evidenciju o izrečenoj sigurnosnoj mjeri uz kaznu maloljetničkog zatvora vodi ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa.

(3) Način vođenja evidencije i dokumentacije utvrđuje ministar nadležan za izvršavanje pojedine sigurnosne mjere.

#### *Sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja*

#### Članak 240.

(1) Sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja izrečena maloljetniku uz odgojnu mjeru izvršava se u posebnoj zdravstvenoj ustanovi koja je osnovana za tu namjenu ili na posebnom odjelu psihijatrijske bolnice u kojim su osigurani uvjeti za izvršavanje ove mjere.

(2) Posebnu zdravstvenu ustanovu u kojoj će se izvršavati sigurnosna mjera iz st. 1. ovog članka ili odjel pri psihijatrijskoj bolnici osniva ministar nadležan za poslove zdravstva.

(3) Sigurnosna mjera iz stavka 1. ovog članka može se izvršavati i u domu socijalne skrbi osnovanom za tu namjenu (u posebnoj odgojnoj ustanovi) ukoliko su za to osigurani uvjeti sukladno čl. 161. i 162. ovog Zakona.

(4) Osiguranje ustanove ili odjela u kojem se izvršava sigurnosna mjera obveznog psihijatrijskog liječenja vrše po potrebi djelatnici zaštitarske službe.

#### Članak 241.

Na izvršavanje sigurnosne mjere maloljetnika će dovesti stručni radnik centra za socijalnu skrb, a kada to zahtijevaju sigurnosni razlozi u izvršenje će se uključiti specijalizirani policijski službenik za maloljetnički kriminalitet. Na zahtjev centra za socijalnu skrb nazočan će biti i liječnik te roditelj ili skrbnik, odnosno drugi član obitelji.

#### Članak 242.

(1) Maloljetnika, prilikom dolaska na izvršavanje sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja, obvezno će pregledati liječnik i utvrditi stanje duševnog i fizičkog zdravlja. Zabilježba o utvrđenom stanju unosi se u osobni list maloljetnika

(2) O većim promjenama u duševnom i fizičkom zdravlju maloljetnika, liječnik će izvijestiti roditelja ili skrbnika, sud za mladež i centar za socijalnu skrb, uz prijedlog mjera koje će se poduzeti u liječenju maloljetnika.

#### Članak 243.

(1) Tijekom izvršavanja sigurnosne mjere osoblje ustanove ili odjela u kojem se mjera izvršava, surađivat će s roditeljima ili skrbnikom, a kada je to od posebnog interesa za maloljetnika uključit će ih u obiteljsku terapiju.

(2) Osobe nadležne za izvršavanje ove sigurnosne mjere surađivat će s centrom za socijalnu skrb, s nadležnim liječnikom i drugim osobama i ustanovama radi uspješnijeg liječenja maloljetnika.

#### Članak 244.

(1) Ustanova u kojoj se izvršava sigurnosna mjera dužna je svaka 3 mjeseca, a po potrebi i češće izvijestiti sud za mladež i centar za socijalnu skrb, roditelje ili skrbnika o rezultatima izvršavanja mjere.

(2) Temeljem izvješća i nakon što je sud za mladež saslušao predstavnika ustanove, zatim maloljetnika, roditelje ili skrbnika te centar za socijalnu skrb, odlučit će o daljnjem tijeku sigurnosne mjere. Ako sud utvrdi da je daljnje zadržavanje maloljetnika nepotrebno, donijet će odluku o prestanku mjere ili njenom izvršavanju u slobodnijim oblicima.

(3) Sud za mladež će odluku dostaviti maloljetniku, roditeljima ili skrbniku, mlađem punoljetniku, ustanovi u kojoj se mjera izvršava i centru za socijalnu skrb.

(4) Uprava ustanove, po primitku izvršne sudske odluke, otpustit će maloljetnika i o tome izvijestiti roditelje ili skrbnika te nadležni centar za socijalnu skrb kojem će dostaviti završno izvješće o izvršavanju sigurnosne mjere.

#### Članak 245.

Nakon otpuštanja maloljetnika s obveznog psihijatrijskog liječenja, kada liječnik to prosudi potrebnim, maloljetniku će se, tijekom izvršavanja odgojne mjere osigurati nastavak liječenja u slobodnijim oblicima ambulantskog liječenja i psihoterapiju koju provodi za to ovlaštena osoba.



*Obvezno liječenje od ovisnosti*

Članak 246.

(1) Sigurnosna mjera obveznog liječenja od ovisnosti provodi se u zdravstvenoj ustanovi sukladno posebnom propisu ZSZOD-a i propisima iz područja zdravstva.

(2) Mjera sigurnosti iz stavka 1. ovog članka može se izvršavati i u slobodnijim oblicima ako je to od posebnog interesa za maloljetnika, odmah po izvršnoj odluci suda ili nakon provedenog postupka odvikavanja u zdravstvenoj ustanovi.

(3) Centar za socijalnu skrb sudjeluje u postupku liječenja i socijalizaciji ovisnika kao i druge ustanove socijalne skrbi u suradnji s centrom za prevenciju ovisnosti. Pomoć u liječenju, socijalizaciji ovisnika i uključivanju u zajednicu mogu pružiti vjerske zajednice, udruge, pravne i fizičke osobe sukladno posebnom propisu (ZSZOD).

(4) Kada je to god moguće maloljetnika, njegove roditelje ili skrbnika će se uključiti u klubove za ovisnike u lokalnoj zajednici.

Članak 247.

(1) Ako maloljetnik odbija dolazak na liječenje u zdravstvenoj ustanovi o tome će se izvijestiti sud za mladež.

(2) Ako se maloljetnik ne pridržava uputa tijekom izvršavanja sigurnosne mjere ili samovoljno napusti ambulantno ili bolničko liječenje, a ne prihvaća druge ponuđene oblike liječenja, nadležna ustanova i centar za socijalnu skrb odmah će o tome izvijestiti sud za mladež i predložiti druge mjere i postupke.

(3) Sud za mladež će odlučiti o prisilnom dovođenju na liječenje ili će sigurnosnu mjeru zamijeniti sigurnosnom mjerom obveznog psihijatrijskog liječenja.

Članak 248.

(1) Kada je mjera sigurnosti obveznog liječenja od ovisnosti izrečena uz zavodsku odgojnu mjeru, centar za socijalnu skrb nadležan za izvršavanje odgojne mjere uputit će prvo maloljetnika na izvršavanje sigurnosne mjere obveznog liječenja od ovisnosti, a nakon provedenog ambulantnog ili bolničkog liječenja izvršavat će se izrečena odgojna mjera.

(2) Centar za socijalnu skrb i roditelji maloljetnika odnosno skrbnik, te nadležni liječnik poduzet će sve potrebne radnje i mjere kako bi izvršavanje sigurnosne mjere što uspješnije teklo, a naročito pružiti pomoć i podršku maloljetniku.

Članak 249.

Tijekom izvršavanja sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja i liječenja od ovisnosti,

kada se utvrdi da će provođenje sigurnosne mjere trajati duže od tri mjeseca, uprava ustanove u kojoj se mjera izvršava osigurat će maloljetniku nastavak ranije započetog školovanja te organizirane aktivnosti slobodnog vremena koje mogu doprinijeti uspješnom liječenju i povratku maloljetnika u zajednicu.

Članak 250.

Pravilnik o izvršavanju sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja i obveznog liječenja od ovisnosti donosi ministar zdravstva uz suglasnost ministra nadležnog za poslove socijalne skrbi i ministra nadležnog za poslove pravosuđa.

*Protjerivanje stranca iz zemlje i zabrana upravljanja motornim vozilom*

Članak 251.

Sigurnosne mjere i zaštitne mjere protjerivanja stranca iz zemlje i zabrane upravljanja motornim vozilom izrečene maloljetniku izvršava Ministarstvo unutarnjih poslova sukladno općim i posebnim propisima.

*Oduzimanje predmeta*

Članak 252.

(1) Sigurnosna mjera ili zaštitna mjera oduzimanja predmeta primjenjuje se sukladno čl. 80. Kaznenog zakona Republike Hrvatske i sukladno članku 72. ZP.

(2) Sigurnosnu mjeru ili zaštitnu mjeru oduzimanja predmeta izvršava sud koji je donio odluku o izvršavanju sigurnosne ili zaštitne mjere.

(3) S oduzetim predmetima se postupa po općim propisima kao i s novcem dobivenim prodajom oduzetih predmeta.

Članak 253.

(1) Sud koji je izrekao sigurnosnu mjeru, pokreće po službenoj dužnosti postupak za izvršavanje te mjere.

(2) U pogledu nadležnosti i postupka za izvršenje mjere, važe pravila izvršnoga postupka, ukoliko ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Članak 254.

(1) Tijekom oduzimanja predmeta od maloljetnika, postupku će biti nazočan roditelj ili skrbnik, a ako se ne može osigurati njegova nazočnost, predstavnik nadležnog centra za socijalnu skrb.

(2) Roditelj ili skrbnik, odnosno nazočni stručni radnik centra imaju pravo uložiti žalbu na postupak službenih osoba u izvršavanju sigurnosne mjere, ukoliko prosuđuju da se načinom postupanja nanijela veća šteta maloljetniku i ugrozio njegov duševni razvoj.

*Izvršavanje sigurnosne mjere izrečene uz kaznu  
maloljetničkog zatvora*

Članak 255.

Na izvršavanje sigurnosnih mjera izrečenih uz kaznu maloljetničkog zatvora odgovarajuće se primjenjuju odredbe glave IV. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (članak 20.)

**DIO PETI**

**PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

**GLAVA VII.**

*Prestanak važenja dosadašnjih propisa*

Članak 256.

Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaju važiti odredbe glave XXI. do XXIV. Zakona o izvršenju sankcija izrečenih za kaznena djela, priredne prijestepe i prekršaje ("Narodne novine" broj 21/74., 39/74., 55/88., 19/90., 66/93. i 73/00.).

Članak 257.

(1) Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi preuzet će od ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa poslove izvršavanja odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod, u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(2) Do preuzimanja poslova iz stavka 1. ovog članka, poslove izvršavanja odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod, izvršavat će ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa.

(3) Protekom roka iz stavka 1. ovog članka, zaposlenici, sredstva za rad i oprema odgojnih zavoda ostaju u ministarstvu nadležnog za poslove pravosuđa i rasporedit će se za izvršavanje poslova iz djelokruga Uprave za zatvorski sustav.

*Donošenje provedbenih propisa*

Članak 258.

(1) Ministar nadležan za poslove zdravstva i socijalne skrbi u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona donijet će:

1. Pravilnik o izvršavanju odgojne mjere posebnih obveza (čl.4. st.3.)
2. Pravilnik o izvršavanju odgojne mjere pojačana briga i nadzor (čl.4. st.3.)
3. Pravilnik o izvršavanju odgojne mjere pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u odgojnoj ustanovi (čl.4. st.3.)
4. Pravilnik o izvršavanju odgojne mjere upućivanje u odgojnu ustanovu (čl.4. st.3.)
5. Pravilnik o izvršavanju odgojne mjere upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu (čl.4. st.3.)

6. Pravilnik o izvršavanju odgojne mjere upućivanja u centar za odgoj

7. Pravilnik o posebnim uvjetima za raspoređivanje na radna mjesta odgojitelja i drugih stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi (čl.32. st.3.)

8. Pravilnik o izvršavanju sigurnosne mjere obveznog psihijatrijskog liječenja i liječenja od ovisnosti (članak 250.).

(2) Ministar nadležan za poslove pravosuđa će u roku iz stavka 1. ovog članka donijeti:

1. Pravilnik o izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod (članak 4. stavak 3.)

2. Pravilnik o izvršavanju kazne maloljetničkog zatvora (članak 4. stavak 3.)

3. Pravilnik o obavljanju poslova nadzora i osiguranja te primjeni sredstava prisile u odgojnom zavodu i odjelima kaznonice u kojima se izvršava odgojna mjera upućivanja u odgojni zavod (članak 196. stavak 4.)

4. Pravilnik o posebnim uvjetima za raspoređivanje na radna mjesta ovlaštenih službenih osoba u odgojnom zavodu i maloljetničkom zatvoru (članak 32. stavak 3.).

(3) Ministar nadležan za poslove pravosuđa, uz suglasnost ministra za socijalnu skrb će u roku iz stavka 1. ovog članka donijeti:

Pravilnik o nadzoru suda nad izvršavanjem završnih odgojnih mjera (članak 9. stavak 4.)

(4) Ministar nadležan za poslove socijalne skrbi će u roku iz st. 1 ovog članka uz suglasnost ministra za poslove pravosuđa donijeti:

Poslovnik o radu Odbora za društvenu skrb o maloljetnicima upućenim na izvršavanje zavodske odgojne mjere (članak 97. stavak 2.).

*Važenje dosadašnjih propisa*

Članak 259.

(1) Do donošenja provedbenih propisa iz članka 258. ovog Zakona primjenjivat će se Pravilnik o izvršenju odgojnih mjera ("Narodne novine" 50/88.), u dijelu koji nije suprotan ovom Zakonu.

(2) Do donošenja Pravilnika iz članka 258. stavka 1. točke 2. ovog Zakona primjenjivat će se Pravilnik o izvršenju odgojne mjere pojačane brige i nadzora ("Narodne novine" 22/85.).

(3) Do donošenja Pravilnika iz članka 258. stavka 1. točke 5. ovog Zakona primjenjivat će se Pravilnik o izvršenju odgojne mjere upućivanja u posebnu odgojnu ustanovu ("Narodne novine" 15/89.).

(4) Do donošenja Pravilnika iz članka 258. stavka 2. točke 1. ovog Zakona primjenjivat

će se Pravilnik o izvršavanju odgojne mjere upućivanja u odgojni zavod ("Narodne novine" 97/2001.).

(5) Do donošenja Pravilnika iz članka 258. stavka 2. točke 2. ovog Zakona primjenjivat će se Kućni red za izvršavanje kazne maloljetničkog zatvora, klasa: 730-02/02-01/154, urbroj: 514-08-02/2-01-2 od 8. travnja 2002. godine.

#### Članak 260.

Poslove suca izvršenja iz glave V. ovog Zakona obavlja sudac za mladež županijskog suda prema mjesnoj i stvarnoj nadležnosti ako ZSM-om i ovim Zakonom nije određeno drugačije.

#### Članak 261.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od objave u Narodnim novinama.

Klasa: 011-01/06-02/05  
Urbroj: 514-08-02-02/4-06-1

